

Bundel van de Commissie Samenleving van 14 maart 2019

Agenda bijlagen

Agenda Samenl 14-03-2019

- 1 Opening en mededelingen voorzitter
- 2 Inspreker(s)
- 3 Vaststelling verslag vorige vergadering
  - BV19.0021 Verslag commissie Samenleving van 7 februari 2019
- 4 Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen
- 5 Bespreekpunten
- 5.a Stand van zaken beleidsaccent 'de leraar trekt aan de bel' (L3B)
Griffie
  - T19.01817 Bespreekpunt beleidsaccent 'Leraar trekt aan de bel'
  - U18.11313 Raadsinformatiebrief Stand van zaken Beleidsaccent de Leraar trekt aan de bel
  - T18.10635 Rapportage en jaaractieplan Leraar trekt aan de bel
  - I18.32739 Kamerbrief Aansluiting zorg en onderwijs
  - T19.02769 beantwoording technische vragen samenleving leraar 1
  - T19.02773 beantwoording technische vragen samenleving leraar 2
- 6 Stukken ter advisering aan de raad
- 6.a Visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport' - spreektijd 5 min 1e termijn/3 min 2e termijn
<P><STRONG>Gevraagde beslissing
</STRONG>De visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport' (T18.07433) vast te stellen.</P>
Ankie van Tatenhove
SA
  - Voorstel Raad 12636
  - U19.01324 Aanbiedingsbrief Visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport'
  - T18.07433 Visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport'
  - T19.02694 Beantwoording technische vragen Dave Bergwerff CDA Visie op sport en bewegen 'Scoren met sport'
- 6.b Integraal beleid voor Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022
<P>Gevraagde beslissing</P>
<OL>
<LI>Het Integraal Beleid voor Toezicht en Handhaving 2019-2022 (T18.14637) vast te stellen, als addendum bij beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 Versterken van Veerkracht.</LI>
<LI>Het beleidsplan Hoogwaardig Handhaven bij Werk en Inkomen 2014-2017 in te trekken.</LI></OL>
Kathy Arends
SA
  - Voorstel Raad 12805
  - T18.14637 Beleidsplan toezicht en handhaving sociaal domein 2019-2022
  - I19.02776 ASD Advies over integraal beleid toezicht en handhaving sociaal domein 2019-2022
  - U19.00986 Reactie op ASD advies over Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022
  - U19.01525 Brief bij Raadsvoorstel toezicht en handhaving 2019-2022
- 7.a Actualiteiten uit het college
- 7.b Actualiteiten uit de commissie
  - T19.01714 Beeldvormingsavond voor ouderen in Lansingerland - actualiteiten commissie
- 7.c Verbonden partijen
- 8 Rondvraag en sluiting

Agenda

Aan de leden van de Commissie Samenleving
c.c. College van B&W, MT

Uw brief van/kenmerk	ons kenmerk/afdeling	Bijlage(n)	Lansingerland
	-- Griffie		21 februari 2019

Onderwerp	Doorkiesnummer
Agenda Commissie Samenleving d.d. 14 maart 2019	010-8004391/4392

Geachte commissieleden,

Hierbij ontvangt u de agenda voor de vergadering van de Commissie Samenleving, te houden op donderdag 14 maart 2019 om 20.00 uur in de raadszaal van het gemeentehuis aan de Tobias Asserlaan 1 te Bergschenhoek.

U bent uitgenodigd deze vergadering bij te wonen.

De agenda voor de a.s. vergadering luidt als volgt:

1. Opening en mededelingen voorzitter
2. Inspreker(s)
3. Vaststelling verslag vorige vergadering
4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen
5. Bespreekpunten
- 5.a. Stand van zaken beleidsaccent 'de leraar trekt aan de bel' (L3B)
6. Stukken ter advisering aan de raad
- 6.a. Visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport' - spreektijd 5 min 1e termijn/3 min 2e termijn (nazending na BW van 26/2)
- 6.b. Integraal beleid voor Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022
- 7.a. Actualiteiten uit het college
- 7.b. Actualiteiten uit de commissie
- 7.c. Verbonden partijen
8. Rondvraag en sluiting

Hoogachtend,
de voorzitter,
Alexander Kuipers

VERSLAG

Commissie Samenleving

Datum vergadering : 7 februari 2019

Aanwezig

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Machiel Crielaard, Wouter Hoppenbrouwer
VVD : Conny Hermans, Marloes Draak
CDA : Nelleke Bouman, Dave Bergwerff
WIJ Lansingerland : Leon Hoek, Erwin Barendregt
CU : Kees-Willem Markus, Paul Lieverse
D66 : Erik Jonker
GroenLinks : Selgei Gabin, Diana van Reenen
PvdA : Petra Verhoef, Valmir Xhemali

Voorzitter : Alexander Kuipers
Commissiegriffier : Lianne van den Houten

Wethouders : Ankie van Tatenhove

Afwezig

Leefbaar 3B : Leon Erwich
VVD : Juval Pat El
D66 : Eva Heijblom

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet aanwezigen welkom. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Pat El, de heer Erwich en mevrouw Heijbloem.

2. Insprekers

Er hebben zich geen insprekers gemeld.

3. Vaststelling verslag vorige vergadering d.d. 17 januari 2019

Er zijn geen opmerkingen ontvangen. Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Inventarisatie rondvragen:

De heer Hoek: over het foodtruckfestival.

De heer Hoppenbrouwer: over de huurtarieven van de culturele verenigingen, de huisvesting Pius X, de stand van zaken Pecto's, de komst van padelsport in Lansingerland, de aanleg van urbansportspark en een vraag over de bijstand.

5. *Bespreekpunten:*

Er zijn geen bespreekpunten.

6. *Stukken ter advisering aan de raad:*

6.a Verordening Sociaal Domein 2019

De voorzitter geeft aan, dat de commissieleden een stapel documenten heeft gekregen, waaronder een handige wijzigingenlijst. Dat scheelt weer lezen van het hele stuk, want men kon zo zien wat er gewijzigd was. Er zijn technische vragen gesteld door GL en het CDA, waarop antwoorden zijn gegeven.

De heer Barendregt zegt dat WIJ graag de gelegenheid te baat wil nemen om een drietal punten aan te stippen. WIJ denkt in de eerste plaats dankbaar te mogen zijn voor hoe goed het sociaal domein in Lansingerland in elkaar zit. De voorliggende verordening sociaal domein 2019 is hier een concreet

voorbeeld van. Verder past het WIJ de adviesraad sociaal domein te bedanken voor de kundige blik, waarmee zij het concept heeft bestudeerd. Ten slotte van de zijde van WIJ nog een inhoudelijke opmerking over de conceptverordening. Hij verwijst naar artikel 7:23 (politieke keuze). Daar mag hij dus iets over zeggen. In lid 3 kan een welwillende lezer namelijk zomaar op het verkeerde been gezet worden. Even voor de context: in deze reeks van artikelen gaat het over 'overige gedragingen, die leiden tot een verlaging'. In lid 1 en 2 wordt er constant gesproken over de bijstandsnorm gedurende 1 maand. In lid 3 gaat het ineens over 1,5 keer de toepasselijke bijstandsnorm. Gemakshalve neemt hij aan, dat het hier over de bijstandsnorm gedurende 1 jaar gaat. Zou dit ook in de tekst opgenomen kunnen worden? Dit maakt de norm kraakhelder en voor slechts één uitleg vatbaar. Dank u wel.

Mevrouw Bouman merkt op, dat het terugkerend gebeuren vanavond op de agenda staat, de verordening sociaal domein. De adviesraad sociaal domein heeft advies uitgebracht en ook dank vanuit de zijde van het CDA aan hen voor hetgeen zij naar voren gebracht hebben. Een aantal zaken is opgenomen en verwerkt door het college. Echter, op een item van het advies van ASD is niet gereageerd. Daar heeft ze een vraag over gesteld, een technische vraag, en daar heeft ze antwoord op gekregen, maar daar komt ze zo op. De vraagstelling is: is rekening gehouden met klachten dan wel met ervaringen vanuit de organisatie bij het uitvoeren van de verordening? Het antwoord was heel kort en krachtig: ja. Maar waar ziet ze dat in het geheel staan? Kan ze het ergens in terug vinden, in de wijzigingen? Ze heeft het niet kunnen vinden, want de aangebrachte wijzigingen hebben vooral betrekking op hetgeen wat van rijkswege is gekomen, zoals de eigen bijdrage bij de abonnementstarieven. Het is nu helder hoe dat geregeld is. En ook n.a.v. uitspraken van de rechter. Ze zou toch wel graag willen weten waar ze het kan vinden, de klachten die binnen zijn gekomen of de ervaringen van de ambtenaren t.a.v. de wijzigingen in de verordening. Ze heeft het niet kunnen vinden, ze hoort het graag. Dan toch nog een vraag over de data in het geheel. In de conceptverordening staat onder 'decentrale regelgeving' aan het begin: datum inwerkingtreding van een (versie) van een regeling is 1 maart 2019. Verder in de verordening staat: datum met terugwerkende kracht inwerkingtreding 1 januari 2019. Ze heeft een technische vraag gesteld: de inwerkingtreding is 1 januari 2019. Waarom wordt er dan in het begin gesteld: 1 maart 2019? Staat dat niet haaks op elkaar? Wat is de ratio van het noemen van 1 maart 2019? Ze wil er graag een toelichting op hebben van de wethouder, want ze kreeg als antwoord: ja, het is 1 januari 2019, dan gaat de verordening in. Is er hier iets fout gegaan? Misschien een kleine toelichting op het geheel. De inhoud, wat gewijzigd is, daar kan het CDA volledig achter staan. Dank u.

Mevrouw Draak sluit aan op haar twee voorgangers. Ze heel blij, dat het hier in het sociaal domein allemaal goed vast ligt en goed lijkt te functioneren op hoofdlijnen. Het is fijn dat de vragen en opmerkingen van de adviesraad sociaal domein zijn meegenomen. Ze bedankt de collega's voor het stellen van de technische vragen. Ze zijn weliswaar kort beantwoord, maar ze heeft geen reden om aan te nemen, dat de antwoorden niet kloppen. Alle wijzigingen waren heel duidelijk aangegeven. Volgens haar snijdt het allemaal hout en wordt er goed aangesloten op de aangepaste regelgeving. De VVD kan de nieuwe verordening ondersteunen. Dank u wel.

De heer Jonker zal niet helemaal in herhaling vallen, maar ook D66 wil de adviesraad sociaal domein natuurlijk bedanken voor hun inzet en hun kritische blik. De raad heeft hen hard nodig om de goede elementen met hun steun eruit te halen. Voor het overige kan D66 gewoon instemmen met de verordening, zoals die voor ligt.

De heer Lieverse heeft geprobeerd wat spitsvondigheden te vinden, maar dat is de CU niet goed gelukt. Integendeel, de CU wil graag beginnen met complimenten aan de adviesraad, wat anderen ook al gedaan hebben, want het helpt erg bij het lezen om hun vangnet al te lezen en om te zien hoe het college daarom gereageerd heeft. Maar ook complimenten voor het college en de ambtelijke staf, hoe het vorm gegeven is, hoe geformuleerd is, hoe op te treden bij verwijtbaar gedrag, bij het toekennen van bijstandsuitkeringen. De CU hecht eraan erop te wijzen, zoals de adviesraad dat ook gedaan heeft, dat het wel erg goed is om de ruimte die de wet geeft om maatwerk hierbij toe te passen, om dat wel in stand te houden. Hij heeft nog even opgezocht wat verordening eigenlijk betekent. Volgens zijn woordenboek betekent dat: wettelijke regels van algemene strekking. Dat vond hij wel zo'n saaie definitie. Sommigen vinden dat misschien een boeiende definitie, daar is men misschien ook raadslid voor geworden, maar hij hoopt toch dat het doel, de zelfredzaamheid nastreven door de burger, hoog in het vaandel blijft staan. De CU kan helemaal instemmen met deze verordening. De voorzitter vond er nog wel wat spitsvondigheden in zitten.

De heer Crielaard kan aansluiten bij de vorige sprekers. L3B heeft kennis genomen van de verordening sociaal domein. Ook L3B wil de ASD bedanken voor hun advies. Dank u wel.

Mevrouw Gabin zegt dat GL ter verduidelijking technische vragen heeft gesteld omtrent de verlaging van de bijstand en de keuzes die het college hierover heeft genomen. Aan de hand van de participatiewet heeft GL de conclusie getrokken dat het college bepaalde ruimte heeft en dus binnen de gestelde kaders is gebleven. GL heeft nog wel een klein puntje onder art. 4.9 eigen risico omtrent het abonnementsstarief. In het wijzigingsdocument wordt gesproken over het bedrag € 17,50 en in de verordening wordt gesproken over ten hoogste € 17,50. GL vroeg zich af wat het juiste bedrag was. Wat GL betreft, kan het doorgaan als hamerstuk. Dank u wel.

Ook van de kant van mevrouw Verhoef natuurlijk dank aan de ambtenaren voor het opstellen van een duidelijke verordening sociaal domein. Met name de verschillpunten met de vorige verordening is altijd hel behulpzaam. Ook dank aan de ASD voor de input. Het is al eerder opgevallen: in het verleden heeft de PvdA bij de bespreking van de verordening sociaal domein altijd de nadruk gelegd op de participatiewet, waarbij de PvdA altijd heeft gekeken of er voldoende aandacht is voor ondersteuning naar werk. Is er voldoende ondersteuning ook bij het aanvragen van een uitkering mocht dat nodig zijn. Ook heeft de PvdA steeds gekeken of er een gelijke behandeling is over WMO, jeugd en participatiewet. Daarbij werd met name bedoeld of er voldoende ondersteuning voor de cliënt is wanneer ze een aanvraag willen doen voor een uitkering. Worden ze daarbij echt goed geholpen, op de website, maar ook met een persoonlijke behandeling. De verordening is eigenlijk in grote lijnen heel goed en ook verbeterd ten opzichte van eerdere jaren. Toch als ze er zo door haar vingers naar kijkt, ziet ze wel veel nadruk nog steeds op de sancties en iets minder op de ondersteuning. Haar gevoel zegt wel, en dat is ook uit eerdere gesprekken met de wethouder gebleken, dat die balans er wel is, maar ze wil het toch nog een keer van de wethouder horen. Voelt de wethouder voldoende balans tussen mogelijkheden om cliënten echt maatwerk te bieden en te ondersteunen t.o.v. toch best wel zware handhavende tekst in de verordening. Dat is één. Daarbij hoort ook de vraag: is er nu inderdaad voldoende onafhankelijke cliëntondersteuning binnen de participatiewet? Dank u wel.

Wethouder Van Tatenhove denkt dat de complimenten voor de ASD terecht zijn, want er is een mooi sociaal domein gedefinieerd in 2015 en toen was de raad vooral aan zet. Toen is ook een ASD ingesteld, die domeinbreed, het hele sociale domein, zou adviseren. Daar maken ze grondig en gedegen werk van met gevraagde en niet gevraagde adviezen. En soms nog in een tempo, die eigenlijk niet past bij de afspraken die gemaakt zijn, dus het college is ook heel blij met de ASD en de manier waarop ze adviseren. Dus die complimenten worden vast wel doorgegeven en anders doet ze dat in het eerstvolgende overleg. Dan een aantal opmerkingen n.a.v. een paar vragen, die gesteld zijn. Art. 7.23 lid 3 gaat inderdaad over een jaar. Het is goed om dat in de tekst nog even te verduidelijken, zodat daar geen discussie over komt. Die suggestie neemt ze mee. Mevrouw Bouman vroeg of er rekening gehouden wordt met klachten en ervaringen. Dat klopt. Dat betekent niet dat gemeld wordt dat deze klacht geleid heeft tot deze aanpassing. Maar bij de aanpassingen worden ervaringen van de afgelopen jaren meegenomen in de afwegingen, of een artikel daarvoor aangepast moet worden of dat het om een uitzondering gaat, waarbij de verordening niet moet worden aangepast, maar waar met maatwerk iemand tegemoet getreden moet worden. Dus geen lijstje van klachten, die zijn binnen gekomen. Ook wordt niet bijgevoegd wat aangepast is n.a.v. een klacht. Mevrouw Bouman vraagt waarom ze dat niet geantwoord heeft aan de ASD. Wethouder Van Tatenhove heeft geen idee. Met de ASD heeft ze en een brief en een gesprek. Dus ook dingen worden in een gesprek besproken met de ASD. Het is anders als het in een koele brief bij de raad op tafel komt dan bij de ASD. Mevrouw Bouman merkt op, dat de ASD dit in een brief met name heeft aangekaart. Waarom dan daar niet op gereageerd? Wel op andere items, maar één van de eerste items was dit. Ze had er toch op kunnen reageren? Wethouder Van Tatenhove antwoordt dat dit dan een leerpuntje voor de volgende keer is. Ze zit binnenkort weer met de ASD, dan zal ze het er even over hebben. Wat er binnen komt aan klachten, is niet alleen om het te noteren en te rapporteren, maar het is ook om er daadwerkelijk iets mee te doen, hetzij in de verordening, hetzij in beleidsregels, hetzij in aanpassingen in keukentafelgesprekken of gesprekken aan de balie. Eind van deze maand wordt de verordening vast gesteld. Dan gaat het in per maart, 1 maart 2019. Maar men laat het werken met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2019. Het kan niet meer vastgesteld worden alsof het 28 december was, want het is inmiddels februari. Vandaar per 1 maart. De PvdA vraagt of het college balans voelt tussen de ondersteuning en de in de ogen van de PvdA zware tekst over handhaving. Ze hoopt dat de PvdA inmiddels uit de werkwijze weet en ervaart, dat er vooral ingezet wordt op ondersteuning, waarbij gezocht wordt wat iemand nodig heeft. Vooral ook bij mensen die van een bijstandsuitkering leven kijken wat ze nodig hebben om hun zelfredzaamheid te vergroten. Als het kan met een betaalde baan, waardoor ze uit de bijstand kunnen komen. Als dat niet haalbaar is, misschien met een betaalde baan en een aanvullende uitkering. Als ook dat nog niet kan, dan wordt gekeken of er op een andere manier ondersteuning geregeld kan worden, zodat ze in elk geval ertoe doen en voor zichzelf meer mee tellen in de samenleving. Dus alles is eigenlijk gericht op ondersteuning. Geprobeerd wordt om mensen weer terug te krijgen op hun plek, waardoor ze er weer toe doen en gewaardeerd worden om wat ze doen. Voor mensen die niet willen, rest de handhaving en de tegenprestatie. Maar de

inzet is op zoeken naar wat mogelijk is. Dat was het. Mevrouw Verhoef vroeg nog of er nu voldoende onafhankelijke cliëntondersteuning is, dus in geval van geschillen of meningsverschillen over bepaalde beslissingen vanuit de gemeente. Wethouder Van Tatenhove zegt dat het antwoord dan hetzelfde is als al gegeven is. Daar is MEE voor aangetrokken. Zij zetten zich daar bijzonder voor in. Ook wordt mensen geadviseerd om niet alleen te komen, maar om iemand mee te nemen, omdat dat wat meer zekerheid geeft. Vier oren horen meer dan twee. Dat is een advies wat ze hier al meer heeft aangegeven. Die onafhankelijke cliëntondersteuning is georganiseerd via MEE. MEE zit hier regelmatig. En zowel wethouder Arends als zijzelf hebben regelmatig overleg op bestuurlijk en directieniveau met MEE. De vraag van GL, zou die nog herhaald kunnen worden? Mevrouw Gabin zegt dat in het wijzigingsdocument gesproken wordt over een abonnementstarief van € 17,50. In de verordening wordt er gesproken over ten hoogste € 17,50. Wethouder Van Tatenhove legt uit, dat het abonnementstarief € 17,50 per maand is.

Tweede termijn

Mevrouw Bouman komt toch nog even terug op die datum. Misschien zal iemand zeggen: wat zeur je toch. Maar de verordening 2018 is namelijk ingesteld op 1 maart 2018. Dan is het wel wonderbaarlijk dat daar niet met terugwerkende kracht naar 1 januari 2018 is gegaan. Vandaar dat ze erop kwam. Er is iets niet goed gegaan. Ze denkt dat het ergens mee te maken heeft, maar dan moet dat wel helder in het geheel staan. Volgens haar klopt dit niet. Haar vraag is of de wethouder nog even wil nagaan of dit juist is, wat er staat. Ze betwijfelt het.

Wethouder Van Tatenhove legt uit, dat het in dit geval wel belangrijk is, dat het ingaat per 1 januari en niet pas per 1 maart, omdat het abonnementstarief ingaat per 1 januari 2019. Die € 17,50. Anders zouden er nog een paar perioden van 4 weken zijn, waarbij men nog met een oude systematiek zou moeten rekenen volgens de verordening en dat mag niet meer, omdat het abonnementstarief is ingegaan. Mevrouw Bouman bedankt de wethouder. Ze denkt dat dit het juiste antwoord is en niet hetgeen de wethouder eerder zei. Die € 17,50 gaat van rijkswege in per 1 januari en dat begrijpt ze, de terugwerkende kracht. Vandaar dat ze nog even een toelichting wilde hebben.

De voorzitter constateert, dat de wethouder nog een kleinigheidje aanpast n.a.v. de vraag van WIJ. Dat soort toezeggingen telt zwaar. Hij stelt voor dat het dan een hamerstuk wordt in de raad.

7a. Actualiteiten uit het college

Wethouder Van Tatenhove geeft aan dat de vorige er een lijstje was met ontwikkelingen t.a.v. het maatschappelijk vastgoed. Dat was toen ook behandeld in de commissie ruimte. Toen heeft zowel wethouder Fortuyn als zij gezegd, dat het college in gesprek is met o.a. stichting Pecto's over het gebruik van het pand Pecto's. Onlangs is er een gesprek geweest en een volgend gesprek staat inmiddels gepland. Voor het pand Pecto's is van diverse kanten belangstelling om daar activiteiten te organiseren voor de jeugd en jongeren in Bleiswijk. Dat betekent dat het pand multifunctioneel gebruikt kan worden. Dat is natuurlijk hartstikke mooi, want dan heeft Bleiswijk ook weer een plek waar actief jongerenwerk georganiseerd kan worden vanuit een vaste locatie. Het college is nu in gesprek met stichting Pecto's om daar praktische afspraken over te maken. Dat heeft dan te maken met het feit dat de stichting Pecto's daar ooit geld voor heeft gekregen om het pand in te richten, dus dan is er sprake van eigendom. Hier moeten concrete afspraken over gemaakt worden. Stichting Pecto's overweegt ook om zelf wel weer verzoeken in te dienen voor de activiteiten die zij willen organiseren voor de jeugd. Als dat binnen de subsidiekaders past en aansluit bij de beleidsaccenten, die gedefinieerd zijn, dan kan dat, maar dan moet het wel onder die voorwaarden zijn. Maar die gesprekken lopen dus met de stichting Pecto's, maar dus ook met andere organisaties, die het pand Pecto's willen gebruiken. Dit was de actualiteit. De heer Hoppenbrouwer heeft een aanvullend vraagje. Wat betekent dat nu voor de subsidieaanvraag 2019? Men is nu aan het onderhandelen. Pecto's heeft een afwijzing gekregen van haar subsidie. Betekent dit nu dat de activiteiten gestaakt worden? Of wordt dat nu gedoogd? Stoppen ze nu helemaal en moeten ze wachten tot de onderhandelingen klaar zijn? Hoe zit dat? Wethouder Van Tatenhove geeft aan, dat de stichting Pecto's het pand kan huren voor activiteiten, ook niet-gesubsidieerd. Als zij huren conform de voorwaarden die gelden. Vanaf 14 mei geldt een nieuw huurcontract als zij dat wensen. Ze kunnen het pand huren op het moment dat zij activiteiten willen doen. Of de activiteiten gesubsidieerd worden, is een andere vraag. Ze kunnen activiteiten organiseren, die niet perse door subsidie van de gemeente worden georganiseerd. Dat is los van elkaar. De subsidieaanvraag van 2019 is getoetst aan de criteria, die in het subsidiekader zijn gesteld. Die moeten dus voldoen aan de jongerenactiviteiten, die de gemeente heeft gedefinieerd n.a.v. o.a. de beleidsaccenten. Die waren daarvoor onvoldoende, dus de subsidieaanvraag die ze hebben ingediend voor 2019 is om die reden afgewezen. Maar als Pecto's andere financiële middelen heeft en ze willen activiteiten organiseren, kan dat. Ze hoeven niet perse gesubsidieerde activiteiten te doen. De heer Hoppenbrouwer zegt dat de wethouder ook weet, dat Pecto's niet de financiële middelen heeft om op eigen kracht activiteiten te organiseren. Wat zijn zorg

nu is, is dat de vrijdagavond nu permanent dicht is totdat de gemeente eruit gekomen is met de stichting en eventuele belangstellenden voor het pand. Klopt dat, mag hij dat zo concluderen? Wethouder Van Tatenhove heeft geen idee, of ze op dit moment nog vrijdagavond activiteiten georganiseerd worden door de stichting Pecto's. Ze heeft niet te horen gekregen, dat dat niet zo is, maar ze heeft ook niet expliciet gevraagd of het wel zo is. Nogmaals, als stichting Pecto's via andere bronnen geld krijgt of geld uit fondsen, sponsoring, crowdfunding of what ever, dan kunnen zij het pand gewoon huren voor activiteiten voor jongeren, maar wel binnen de voorwaarden van het huurcontract. Vanaf 14 mei is dat een ander huurcontract als de stichting Pecto's dat huurcontract tekent. Dat geldt voor iedereen.

7b. Actualiteiten uit de commissie

Geen opmerkingen.

7c. Verbonden partijen

Geen opmerkingen.

8. Rondvraag en sluiting

De heer Hoek hoorde van de commissiegriffier dat zijn vraag wellicht beter in de commissie AB had gepast en daar is hij het met haar eens. Het kwam hem echter gisteren ter ore en als er nu geen aandacht voor wordt gevraagd, is het inmiddels weer een maand verder, dus vandaar. Via social media werd hem duidelijk, dat er op 26, 27 en 28 april een foodtruckfestival georganiseerd wordt in Lansingerland door Toost. De in het verleden georganiseerde foodtruckfestivals zijn bijzonder gezellig geweest, druk gezocht, dus eigenlijk is dat prima. Alleen, WIJ heeft wat vragen over de datum en de plaats. Waar vindt dit festival plaats? Is dit overlegd met de plaatselijke Oranjeverenigingen? Is er overleg geweest met de winkeliers in de verschillende dorpen? Als de gemeente vindt, dat de winkelcentra meer bruisend moeten zijn, dan is dit geen ideale combinatie om op Koningsdag naar hij denkt in het Annie M.G. Schmidtpark een feest te organiseren. Beide activiteiten, feest op de dorpen en het foodtruckfestival, zijn niet handig gepland. Is het college dat met WIJ eens? Is het niet bijzonder vervelend voor de lokale ondernemers, met name de lokale ondernemers, nu een ondernemer uit Pijnacker, Toost, juist op Koningsdag een foodtruckfestival organiseert in het Annie M.G. Schmidtpark? Hij denkt, dat die lokale ondernemers het ook bijzonder prettig vinden om op een dag als Koningsdag ook gewoon op een goede manier te ondernemen en dus inkomsten te genereren. Bestaat er een mogelijkheid dat er voor het foodtruckfestival alsnog een alternatieve datum geprikt wordt? Wethouder Van Tatenhove hoorde het ook pas vanmiddag dat er een festival wordt georganiseerd. In welke commissie het ook past, het wordt gewoon nu hier behandeld als het vanavond wordt gevraagd. Het foodtruckfestival staat gepland in het Annie M.G. Schmidtpark. Het begint op vrijdagmiddag 26 april en duurt tot zondag 28 april. Dat is inderdaad de periode waar Koningsdag in valt. Er is niet vooraf overleg met de Oranjeverenigingen geweest, maar er zijn wel afspraken gemaakt of er wordt nog gesproken met de Oranjeverenigingen, zodat ze wel weten wat er gebeurt en dingen eventueel ook kunnen afstemmen. Maar Toost zal in elk geval geen specifieke Koningsdagactiviteiten organiseren, want die moeten niet in de clinch komen met de programmering in de kernen. Er is ook geen overleg geweest met de winkeliers uit de verschillende dorpen, maar er is gekeken op de evenementenkalender of dat weekend beschikbaar was. Dat was inderdaad zo, want behalve de Koningsdagactiviteiten zijn er nog geen andere evenementen gepland. Of dat een ideale combinatie is, dat zal men dan mee maken. Op zich is de gemeente blij met de activiteiten in het Annie M.G. Schmidtpark. Ze hebben meestal ook effect op de dorpskernen, dus misschien versterkt het elkaar ook, maar dat weet men natuurlijk ook niet. Wat wel te zien is, is dat die festivals zoals Toost hem wil organiseren ontzettend gewaardeerd worden door in elk geval de eigen inwoners, maar soms nog een bredere doelgroep dan die. Of het handig gepland is, laat de wethouder aan de raad en dat wordt ook ervaren, denkt ze. Dat het een ondernemer is uit Pijnacker: het staat alle ondernemers vrij om een aanvraag te doen of om een evenement te organiseren. Waar de ondernemer vandaan komt, maakt het college niet veel uit. Gekeken wordt of het kan, of het past binnen de evenementenkalender en of het evenement past in het Annie M.G. Schmidtpark. Het kan niet zomaar afgewezen worden als er geen grond voor is. Of er nog verwezen kan worden naar een alternatieve datum? Wat het college betreft, is dat aan de ondernemer en niet zozeer aan de gemeente. De heer Hoek vraagt of het niet bijzonder niet handig is. Er wordt nog gesproken met de Oranjeverenigingen, ja, dat is mooi, maar kennelijk valt er niets meer te wijzigen. En nee, er is niet gesproken met de winkeliers in de verschillende dorpen. Dat moet toch als eerste oppoppen als er geconstateerd wordt dat het op Koningsdag is, dé dag van de lokale ondernemers, dé dag waar in de kernen gefeest wordt. En wat doet men? Er wordt een feest gepland, wat door een externe club georganiseerd wordt en daarmee worden de bruisende dorpskernen ondergraven. Hij kan er met zijn verstand niet bij. De heer Jonker hoort van de wethouder dat men niet weet wat het effect is. WIJ gaat ervan uit, dat er minder mensen naar de kernen komen, maar dat is helemaal niet gezegd. Misschien bezoeken wel meer mensen de kernen door alle drukte en bedrijvigheid. Zelf acht hij die kans eigenlijk groter. Verder gaat het om een vrije markt, ook in Lansingerland, zo veel mogelijk zegt hij erbij. Het

mag niet uitmaken, waar die onderneming vandaan komt. Net zoals men het hier prettig vindt als een Lansingerlandse ondernemer in Pijnacker een leuk evenement mag organiseren. Wethouder Van Tatenhove heeft er niet veel aan toe te voegen. Er is een vraag voorgelegd van een ondernemer. Hij vraagt een weekend, waarin het ook Koningsdag is. Het kan de Koningsdagactiviteiten misschien versterken. Misschien botst het, dan is de gemeente een ervaring rijker. Het is ook niet zo, dat er helemaal geen ondernemers van buiten de kernen mee doen aan de Koningsdagactiviteiten. Daar wil ze het verder niet over hebben. Dit is een aanvraag voor een evenement en in de evenementenkalender was dat weekend vrij. Het kan, op dit moment is er geen grond om 'nee' te zeggen tegen dit evenement. De heer Hoek vindt het jammer. Hij heeft in de kalender gekeken van Toost. Ieder weekend zit vol. En ja, hoor, in het weekend van Koningsdag is men in Lansingerland. Hij weet van alle ondernemers dat ze het bijzonder prettig vinden als de feesten in de kernen plaats vinden. En ja, misschien versterkt het elkaar, maar dan had het toch prettig geweest als er overleg was geweest met de winkeliersvereniging en de Oranjecomités. De heer Hoppenbrouwer wilde er nog wat van zeggen, maar het is niet opgevoerd als een debat. Zelf denkt hij dat het elkaar zeker kan versterken. Hij denkt dat lokale ondernemers dicht zijn als het foodtruck begint; dat is een beetje zijn hoop. Zij beginnen rond 18.00 uur en dan zijn de winkels al dicht. Alleen de muziekpodia, dat lijkt hem wel een dingetje. Er wordt geen debat gevoerd, maar hij vindt het ook een ongelukkige situatie. De voorzitter geeft aan, dat het punt altijd als een besprekingspunt opgevoerd kan worden. Mevrouw Draak zou nog een verduidelijkende vraag erover willen stellen. Hoe gaat de gemeente dan evalueren met de ondernemers hoe dit heeft plaats gevonden? Ze is wel van mening, dat de heer Hoek een terechte vraag stelt. Wethouder Van Tatenhove heeft daar nog niet over nagedacht. Ze kan alleen maar zeggen dat dat gedaan wordt. Als het geagendeerd wordt, kan er dan op gereageerd worden, anders informeert het college de raad erover na afloop.

De heer Hoppenbrouwer had een vraag over de huurtarieven culturele verenigingen. Vandaag kwam hij 19.30 uur thuis en zag dat het erop stond, dus in die zin is het voldaan. Daar wordt hij vrolijk van. In het coalitieakkoord is afgesproken, dat de komende vier jaar alle tarieven voor zowel sport als cultuur bevroren zouden worden. Bij het voorstel in oktober waren alleen de sportverenigingen de gelukkigen. Toen was zijn vraag: hoe zit dat met de culturele verenigingen? Dat is de case, die voorligt. Het goede nieuws is, dat hij hedenmiddag heeft vernomen dat de culturele verenigingen ook in dit regime vallen. Maar hij is wel wat verrast. Dat ligt in het verlengde met de kwaliteit van spullen. Mevrouw Bouman vroeg al of het wel helemaal klopte met die verordening. De 'slordigheid' m.b.t. het evenement waar het zojuist over ging, maar ook in deze brief, die de raad hedenmiddag kreeg staan twee pertinente onwaarheden. Er wordt verwezen naar het coalitieakkoord, waarin staat dat zij het tot en met 2020 zouden bevroren. Het coalitieakkoord zegt dat het tot 2022 gaat. Dus dat is jammer. Vervolgens wordt gezegd, dat de ambitie is uitgesproken. Er staat zwart op wit, dat men het gewoon gaat bevroren. Punt. Dus niks de suggestie. Verder is ook het collegeprogramma ingekort. Die stopt namelijk volgens de brief bij 2021, terwijl op de voorpagina toch echt 2022 staat. En de enige consistentie is, dat zowel het collegeprogramma als het coalitieakkoord in ieder geval ervan uitgaan, dat dit tot 2022 zou worden bevroren en niet zoals in de brief staat tot 2020. Hij weet wel, dat het raadsvoorstel daarover gaat. Dus geen vraag meer, maar wel een teleurstelling. De voorzitter merkt op, dat hij die laatste vraag niet heeft aangekondigd, dus dat maakt het voor het college een beetje lastig. Of wil hij geen reactie? De heer Hoppenbrouwer zegt dat het een feit is. De heer Hoek mag toch veronderstellen dat de heer Hoppenbrouwer op de hoogte is van het feit dat al hetgeen in het coalitieakkoord staat nog niet is goedgekeurd door deze raad. Hij kan wel het voornemen uitspreken, maar uiteindelijk is het de raad die er een klap op moet geven. De voorzitter gaat geen debat toestaan, want dat hoort niet thuis bij de rondvraag. Hij nodigt de commissie uit de wegen te bewandelen die er zijn. Het is niet vanwege de haast, maar wel vanwege de voorbereiding die andere commissieleden ook niet hebben gehad op dit punt. Het gaat even netjes zoals het hoort.

De heer Hoppenbrouwer merkt op, dat de gemeenteraad wettelijk verantwoordelijk is voor het integraal huisvestingsplan. Het meest recente integraal huisvestingsplan stamt uit 2013. Het is dan ook logisch dat afwijkingen respectievelijk ontwikkelingen van dit kaderstellend integraal huisvestingsplan aan de raad wordt voorgelegd en dat de raad hierover wordt geïnformeerd. Zijn vragen zijn de navolgende. Wat is er waar van de geruchten dat Pius X gaat uitbreiden en een dislocatie gaat starten bij de Noorderparklaan? Als de geruchten feiten zijn, is de vraag of er nog rekening gehouden moet worden met extra kosten die thans niet in de programmabegroting 2019 zijn opgenomen? Dank u wel. Wethouder Van Tatenhove zegt dat het klopt dat de gemeente een integraal huisvestingsplan opstelt, maar de gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van het onderwijs en dat loopt niet altijd helemaal in de pas met de vergezichten die worden gebruikt bij het opstellen van een integraal huisvestingsplan. Dat komt omdat het aantal leerlingen misschien nog wel in de pas loopt met de prognoses, die destijds zijn opgesteld, maar dat de kinderen niet worden aangemeld voor die school waarvan men destijds de verwachting had dat ze daar zouden worden aangemeld. Soms lopen ook de leerlingaantallen wat anders dan wat men in de prognoses had gedacht. Dat betekent dat er soms huisvesting nodig is op een andere locatie dan waar

de hoofdlocatie van een school is. Als dat nodig is voor een groep kinderen van bijvoorbeeld de Pius X, dan is het de bedoeling dat ze op een andere school waar leegstand is met 2 klassen in elk geval hun intrek nemen, zodat niet één klas geïsoleerd wordt, maar dat gebeurt altijd met twee groepen als er een externe locatie moet worden gezocht. Dat gebeurde voor Pius X vanaf het schooljaar 2016/17. Zij zaten toen met 2 lokalen in gebouw Het Startpunt. Vanaf het schooljaar 2019/20 heeft Pius X in totaal 4 lokalen nodig. Dat zou kunnen betekenen dat ze over twee schoolgebouwen verdeeld zouden worden, dus op totaal 3 plekken zouden zitten. Daarom is ervoor gekozen om met die 4 lokalen, die ze vanaf dat schooljaar nodig hebben, naar die schoolwoningen te gaan, die bedoeld zijn voor het onderwijs. Die schoolwoningen stonden de afgelopen schooljaren niet leeg, maar ze werden in de tijdelijke verhuur beschikbaar gesteld voor vooral startende bedrijfjes met tijdelijke contracten, met een korte opzeggingstermijn en een relatief lage huurprijs. Nu is tegen die bedrijven gezegd, die daar zitten, dat zij er binnenkort uit moeten, omdat die lokalen nodig zijn voor onderwijs. Dat staat los van het integraal huisvestingsplan, want elk jaar wordt het onderwijs gevraagd hoeveel lokalen ze nodig hebben na de zomervakantie op basis van de huidige leerlingprognoses en op basis van de ontwikkelingen. Die discussie kent de raad uit Bleiswijk rondom de Anne Frankschool. Die discussie speelt dus nu in Bergschenhoek voor de Pius X. Die woningen zijn gebouwd voor schoolwoningen met de bedoeling dat ze als school kunnen worden gebruikt als dat nodig is en eventueel beschikbaar zijn voor iets anders als dat kan, maar het gebruik voor school is nu weer nodig en daarom worden ze terug gevraagd. Daar zijn verder geen kosten mee gemoeid, omdat ze geschikt zijn als schoollokaal. De heer Hoppenbrouwer vraagt of het woord dislocatie de juiste terminologie is. Of is dat een soort tien voor taal? Is er sprake van een dislocatie? Toen in Bleiswijk de situatie speelde met Anne Frank en de Poort is de raad netjes vooraf geïnformeerd door het college. Hij vindt het zo jammer, dat de raad nu niet geïnformeerd is. Is daar een reden voor? Wethouder Van Tatenhove legt uit, dat ze komende week in een overleg zit met alle schoolbesturen. Dan wordt er pas een klap op gegeven, op hoe het gedaan gaat worden. Vorige keer heeft het college aan de raad gevraagd of men akkoord kon gaan met het voorstel. Daar moeten de directeuren ook op reageren. In dit geval is het minder spannend, omdat die 4 klassen in een soort eigen accommodatie ondergebracht worden. Maar het is lastiger voor een school die leegstand heeft op zijn eigen terrein, dat er een andere school bij ingehuisd wordt. Dat ligt altijd wat gevoelig; men wil wel zekerheid dat dat ook goed gaat en dat iedereen daar vrede mee heeft. Ze weet niet of het een dislocatie genoemd moet worden. Het college zegt dat ze gehuisvest worden op een andere plek. De heer Hoppenbrouwer vraagt ernaar omdat een dislocatie wel financiële consequenties heeft vanuit het rijk. Vandaar dat hij het vraagt. Wethouder Van Tatenhove geeft aan, dat als er een apart programma wordt gedraaid het als zelfstandige school functioneert, maar dat is niet zo. Het is dan dus geen dislocatie. De heer Hoppenbrouwer bedankt de wethouder. Hij begrijpt haar argumentatie, dat hij wellicht wat ongeduldig is en dat hij even had moeten wachten. Dat neemt hij voor lief in dit geval.

De heer Hoppenbrouwer trekt zijn vraag over de Pecto's in. Dan de komst van de padel. Afgelopen zondag heeft hij het toevallig gespeeld; een erg leuke sport, ook goed voor de knietjes en zo, echt heel leuk. Maar even serieus. Er zijn geruchten, dat zowel tennisvereniging Triomf als tennisvereniging Bleiswijk over gaan tot plaatsing van een dergelijke padelbaan. Kan de wethouder de raad over deze ontwikkelingen informeren en deelgenoot maken van de betrokkenheid van de gemeente daarbij? Wethouder Van Tatenhove had er nog nooit van gehoord, totdat de voorzitter van Triomf aan haar vroeg of ze wist wat padel was. Nooit van gehoord, zei ze. Het is een sport die buiten gedaan wordt en wat van tennis heeft en van squash, daar ergens tussenin. Dit kan volgehouden worden tot op hoge leeftijd, hoger dan bij tennis. Dat is wat ze ervan weet. Het is tweede sport in Spanje wat in haar woorden nog niet de garantie is dat het ook een tweede sport in Nederland zou kunnen worden. In Amerika voetbalt er bijna niemand, terwijl in heel Europa voetbal echt dé sport is. Dus dat is per land verschillend of padel echt een grote sport gaat worden. Ze heeft dus van Triomf de belangstelling gehoord. Ze heeft bij Triomf aangegeven, dat misschien op het park dan wel ruimte is of te maken is, maar dat er in de begroting geen ruimte zit om dat mogelijk te maken. Dat zou op zijn vroegst in de begroting van 2020 mee genomen kunnen worden en wat het college betreft ook meegenomen wordt in het accommodatieplan. Maar Triomf is zelf al bezig met het uitzoeken van financiering op een andere manier en hoe de gemeente er tegen over staat. Ook de tennisvereniging in Bleiswijk heeft belangstelling voor padel, maar die vereniging is geprivatiseerd. Daar heeft de wethouder zelf nog niets van gehoord, maar medewerkers wel. Ze heeft niet gehoord wat daar op dit moment de stand van zaken is. De heer Hoppenbrouwer begrijpt dat het bij Triomf en in Bleiswijk vooral om planologische maatregelen gaat. Misschien niet voor deze commissie. Maar daar liggen ook nog geen concrete aanvragen voor. Voor zover wethouder Van Tatenhove weet niet, nee. Voor haar beeld is Triomf concreter, omdat die al aan tafel heeft gezeten met een schets, waar ze het op het terrein zouden willen doen. De heer Markus begrijpt, dat dit ook terug komt in de sportnota. Wethouder Van Tatenhove geeft aan, dat dat in het accommodatiedeel zal zijn. Niet in de visie m.b.t. welke sporten men allemaal zou willen, maar in het accommodatiedeel. Als men iets met sport zou willen, zijn dit de wensen en zou dat of dat kunnen betekenen en dit zijn de trends.

De heer Hoppenbrouwer heeft een vraag over het urban sportpark. Dat gaat ook naar het Annie M.G. Schmidtpark. Voor de mensen die niet weten wat het is: het is een soort ongeorganiseerd buitenspelapparaten neerzetten, zodat men bootcamp kan doen en dat soort zaken. Dat heeft hij ook in de Heraut zien staan. Zijn vraag is: waar komt dit vandaan? Op grond van welk college- dan wel coalitiespeerpunt of -programma wordt dit uitgerold? In de Heraut staat dat de kosten gedekt zijn in de programmabegroting 2019. Welke? Hij heeft de brief gekregen, die is rondgestuurd in de Händelstraat. Vandaag de blijde verrassing om dezelfde brief voor de tweede keer te ontvangen. Bij wie zijn die brieven verspreid? Hoe ruim is gevraagd om mee te denken over de inrichting van dit park? Er is ook gevraagd of mensen deel willen nemen aan een klankbordgroep. Stond ook in de Heraut. Er zijn nog heel veel inwoners die werken in Lansingerland en ze worden uitgenodigd van 16.00 - 18.00 uur. Verwacht men echt, dat mensen een uur vrij nemen om dat klankbord te doen? Is het niet veel zinvoller om het in de avonduren te doen, ook al is dat vervelend voor de ambtenaren? Desnoods begint men om 19.00 uur, maar tussen 16.00-18.00 uur is erom vragen dat er niemand komt. Vanwaar dit tijdstip? Is het niet handiger om een derde brief te sturen met een ander tijdstip? Wethouder Van Tatenhove zegt dat de gemeente niet van de werkverschaffing is en ook niet van het verwaarlozen van papier, dus een derde brief sturen lijkt haar niet zo goed. Dat er twee zijn verstuurd lijkt haar ook al niet zo goed, dus dat gaat ze even navragen. Het klopt, dat er brieven zijn verstuurd, o.a. naar degenen die in eerdere sessies over de sportvisie bijvoorbeeld hadden aangegeven dat ze wel belangstelling hebben om mee te denken als er iets gedaan wordt in de buitenruimte. Er wordt iets gedaan in de buitenruimte, omdat er ooit een landscheidingspark aangelegd zou worden. Daar was ooit geld voor. Voor de coalitieonderhandelingen, voor de verkiezingen, is daarover nagedacht. Er is nog een deel van het budget over, van wat er ooit beschikbaar voor was. Wat kan er gedaan worden met dat budget? Is het nog nodig? Zo ja, waar kan het dan aan besteed worden? Wat men merkte, is dat er veel meer ongeorganiseerd gesport wordt in de buitenruimte, al dan niet met een professionele begeleiding. In groepjes, maar ook mensen alleen. Er wordt hard gelopen, er wordt gefietst in de buitenruimte, maar er zijn ook veel bootcampachtige activiteiten en calisthenics. Als er hier geparkeerd wordt voor een commissie- of raadsvergadering komt men het ook tegen. De trap wordt gebruikt, als het nat is wordt er onder het parkeerdeel gesport. Er kwamen af en toe verzoeken of er niet iets meer gedaan kan worden voor die buitensporters. Toen is in de zomerrapportage van 2018 voorgesteld, die in september is vastgesteld, op blz.29, om een aantal investeringen te doen om het park af te maken. Er is geld gevraagd om het evenemententerrein wat te verbeteren, omdat daar de vrachtwagens weg zakten en er is gezegd dat men nog wat extra sporttoestellen zou willen hebben. Bij elkaar gaat het over een last van € 21.800 per jaar aan afschrijvingen om die investeringen mogelijk te maken. Dus het zijn kapitaalslasten. Dat staat in de zomerrapportage van 2018. Met dat budget kan het park verder aangekleed worden. Met de medewerkers waarmee het rondje gefietst is kan men om de tafel gaan zitten om te verzinnen welke toestellen dat moeten zijn, maar het kan beter gevraagd worden aan die clubs, die al hebben aangegeven erover mee te willen denken. Denk eens mee, wat moet het zijn en op welke plek moet het dan staan? Dat is de ene kant; de sportieve en beweegkant. Hiervoor is het idee om er een klankbordgroep voor te organiseren. Maar omdat het samenhangt met werkzaamheden in het Annie M.G. Schmidtpark en omdat het vanaf dat er gewerkt werd het de gewoonte was om omwonenden erbij te betrekken, is gezegd dat dit in één keer gedaan wordt. Bewoners worden geïnformeerd en uitgenodigd als ze daar belangstelling voor hebben, om deel te nemen aan die klankbordgroep of om via de website te reageren met ideeën of andere opmerkingen. Er stond gisteren een artikel in de Heraut. Dat is om diezelfde reden gedaan. Wie niet aan het Annie M.G. Schmidtpark woont maar wel graag wil bootcampen of hard lopen en wie de cooperbaan niets vindt, kan via de website melden dat er nog iets bij moet of kan zichzelf aanmelden voor de klankbordgroep. Als er teveel aanmeldingen komen, wordt er nog één bij gedaan. Als het beperkt is en het een mooie groep wordt, dan is het idee om het aan het eind van de middag te doen omdat veel mensen toch wel kunnen aanschuiven aan het eind van de middag. De gemeente hoopt, dat er dan ook jongeren aanschuiven. De ervaring is dat zij 's avonds wat minder fanatiek opdraven, maar de gemeente wil ze er wel graag bij, omdat er ook door jongeren meer in de buitenruimte gedaan wordt en dat wil de gemeente ook meer stimuleren. Dat is de reden voor het tijdstip aan het eind van de middag. Mevrouw Verhoef wil nog een verhelderende vraag stellen. Is het nu een done-deal, dat er een dergelijk buitensportpark komt? Of is het nog de vraag of het er komt? Wethouder Van Tatenhove legt uit, dat het niet meer de vraag is of het er komt, maar wat er komt en waar het neergezet wordt. Er is budget om het park te optimaliseren, met name voor de sporters, omdat zij dat hebben aangegeven en omdat er ook daar ruimte is om dat te doen. Maar of het een klimtoestel is, dat weet de wethouder dus nog niet, want dat wil ze bespreken in de klankbordgroep. Om het te vergelijken: bij sportpark het Hoge Land staan naast de velden van TOGB ook toestellen. Dat was voor haarzelf de trigger, toen ze een rondje deden. Toen stond het gras zo hoog, ja, dan gaat er niemand op zitten. Toen vroeg de wethouder of het niet verplaatst kon worden naar het Annie M.G. Schmidtpark. Zo is het balletje gaan rollen. Welke toestellen wil men daar dan hebben? Als de verkeerde toestellen neergezet worden, dan heeft men er niets aan. De heer Hoppenbrouwer is blij over de veelheid van burgerparticipatie. Dat vindt hij geweldig. Het tijdstip, ja, het zijn twee bijeenkomsten. Misschien kan nog voor de werkende man één bijeenkomst

op een ander tijdstip gehouden worden, maar dat laat hij aan het college. Komt die inrichting nog terug naar de raad? Als men een publiekshal wil inrichten, dan wil men allemaal moties en dan heeft men daar een mening over. Komt dat gedrag m.b.t. de publiekshal ook in de buitenruimte terug? Voor hem hoeft het niet, want hij heeft alle vertrouwen in de wethouder, maar dat had hij ook toen het over de publiekshal ging. Dit is dus een vraag aan zijn collega raadsleden, want dat hoeft de wethouder niet te beantwoorden. Dank voor het antwoord. Nog wel nieuwsgierig welke bewoners benaderd zijn, maar dat mag wel via de mail, want daar is de wethouder niet echt op ingegaan. Is dat alleen de Händellaan of ook tegenover het zwembad? Hij weet nog steeds niet wie dat geweest zijn, maar dat vindt hij minor, om het zo te zeggen. De voorzitter drukt de poging om van deze rondvraag een debat te maken de kop in, maar iedereen is welkom via de mail er kond van te doen en om er een volgende keer een besprekingspunt van te maken. De heer Hoppenbrouwer had nog gevraagd of het naar de raad komt. Wethouder Van Tatenhove had begrepen dat die vraag bedoeld was voor de collega's. Ze denkt dat het in principe niet terug komt, omdat er al budget voor is en het uitgevoerd gaat worden. Als de raad het op prijs stelt, kan de wethouder best een keer een kopietje neerleggen m.b.t. het idee wat uit de klankbordgroep is gekomen. Het is dus anders dan het voorstel voor de inrichting van de hal van het gemeenschapshuis, omdat daar de discussie ging over het beschikbaar stellen van het budget. Dat is hier dus al geregeld, dus hier gaat het om het uitvoeren van het voorstel wat in de zomerrapportage stond: reserveer nog een bedrag voor het optimaliseren van het park. Dan gaat de rest, wat over is van het budget, naar de reserve. Dat was toen het voorstel in de zomerrapportage. De heer Hoppenbrouwer is het deels met haar eens, maar het is een goed antwoord.

De heer Hoppenbrouwer gaat naar de bijstand. Staatssecretaris Van Ark van sociale zaken heeft de gemeenten opgeroepen om meer werk te maken van de uitvoering wet taaleis en de tegenprestatie in de bijstand. De taaleis laat hij even liggen, want dat ligt ook nog in de Tweede Kamer, dus daar kan de gemeente nog weinig mee doen. Maar uit twee recent uitgebrachte CBS onderzoeken blijkt, dat bijna 40% van de gemeenten in Nederland aangeeft geen tegenprestatie te vragen aan mensen met een bijstandsuitkering. Behoort Lansingerland tot deze 40%? Wat hij overigens niet verwacht, maar dat zou zomaar kunnen. Het coalitieakkoord en de toenmalige lijsttrekker van de VVD, die er helaas vandaag niet is, zetten hier destijds stevig op in. Wat is nu de voortgang m.b.t. het bijstand verlenen en de tegenprestatie? Komt dat los bij de gemeente? Het is inmiddels een jaar verder, dus nieuwsgierig hoever de gemeente ermee staat. Wethouder Van Tatenhove heeft overleg gehad met haar collega wethouder Arends, omdat het inderdaad haar portefeuille is, maar anders had ze alleen voor deze vraag terug moeten komen. Ze wilde de beantwoording wel voor haar rekening nemen. Het antwoord op de eerste vraag, behoort Lansingerland bij die 40%: ja, strikt genomen behoort Lansingerland bij de 40%, omdat op dit moment de tegenprestatie niet gebruikt wordt. De gemeente richt zich vooral op het aan het werk helpen van mensen of er wordt gevraagd of ze met vrijwilligerswerk of andere maatschappelijke activiteiten zelf een bijdrage willen leveren aan de samenleving. Ze begreep van wethouder Arends, dat er binnenkort, misschien zelfs volgende maand, een voorstel op de agenda staat over handhaving. Maar op dit moment wordt vooral ingezet op het helpen van mensen naar werk. Als dat niet de mogelijkheid is om ze te helpen maatschappelijk betrokken te zijn met een activiteit, hetzij vrijwilligerswerk hetzij een competentieplaats en niet de tegenprestatie. Als kandidaten wel kunnen, maar niet willen, dan komt handhaving om de hoek kijken en dat komt binnenkort op de agenda. De heer Hoppenbrouwer zegt: tob continued, daar komt hij op terug. Het gaat te ver. Hij heeft zijn vrienden aan de overkant nodig.

De voorzitter sluit het rondje rondvragen. Hij meldt nog dat de commissie elkaar ziet op 6 maart in een beeldvormingsavond over het cultuurhuis in Berkel en Rodenrijs. Hij sluit hij de vergadering om 21.03 uur en wenst een ieder een fijne avond. 6 maart, cultuurhuis, Berkel en Rodenrijs, beeldvorming. Fijne avond.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.

Wouter Hoppenbrouwer

01. Aanleiding

Bij de bespreking van het beleidsaccent: “leraar trekt aan de bel” op 16 november 2017 is met de commissie Samenleving een onderzoeksvoorstel besproken om een analyse te uit te voeren naar de huidige aansluiting Jeugdhulp en onderwijs in Lansingerland. De commissie heeft (destijds) gevraagd om met de resultaten van het onderzoek de raad opnieuw te informeren over de bevindingen en een actieplan.

Tevens heeft het College de toezegging gedaan om bij de gemeente Rotterdam navraag te doen naar de meerwaarde van schoolmaatschappelijk werk op middelbare scholen.

Tijdens de gemeenteraad van 29 januari werd voorgesteld de bedoelde informatie en toezegging schriftelijk af te doen.

Leefbaar 3B vindt dit onderwerp te belangrijk en heeft om die reden verzocht om zowel analyse en actiejaarplan “leraar trekt aan de bel” op de agenda van de commissie Samenleving te plaatsen.

02. Vragen aan de raadsfracties

- a. Wat is uw mening over de ingeslagen weg zoals die in het jaaractieplan is voorgesteld;
- b. Bent u akkoord met de stilzwijgende budgetverhoging per 2020 en 2021.

Ik kijk uit naar een opbouwend en boeiend debat in het belang van onze Lansingerlandse jeugd. 😊😊

Wouter Hoppenbrouwer

Aan de leden van de gemeenteraad

Afdeling
**Economische &
Maatschappelijke Ontwikkeling**
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Katrien Buijsse
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 20 december 2018
Ons kenmerk U18.11313
Uw brief van

Onderwerp **Stand van zaken beleidsaccent
'de leraar trekt aan de bel'**

Geachte leden,

In 2017 heeft de gemeenteraad het Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 “versterken van veerkracht” vastgesteld. Daarnaast heeft de raad in 10 beleidsaccenten aangewezen waarop wij de komende jaren extra inzetten. De aansluiting tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp is benoemd als beleidsaccent. In diezelfde periode is de Onderwijsvisie vastgesteld waarbij ook dit onderwerp als actiepunten is benoemd. Om de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp te kunnen verbeteren is het belangrijk om een goed beeld te hebben van de staat van de huidige aansluiting. Met deze brief informeren wij u over de resultaten van de analyse en de landelijke ontwikkelingen op dit onderwerp.

Inhoudelijke aanleiding

Samenhang van opvoeding, onderwijs, hulp en begeleiding is nodig om kinderen en jongeren alle kansen te bieden om zich te ontwikkelen. Gemeente, scholen, zorgprofessionals en ouders moeten daarom nauw samenwerken en daarom moeten we onze aanpak afstemmen.

Onderzoeksvoorstel

Bij de bespreking van het beleidsaccent ‘De leraar trekt aan de bel’ op 16 november 2017 is met de commissie Samenleving een onderzoeksvoorstel besproken om een analyse uit te voeren naar de huidige aansluiting van jeugdhulp en onderwijs in Lansingerland. De commissie heeft gevraagd om met de resultaten van het onderzoek de raad opnieuw te informeren over de bevindingen en een actieplan. Tevens hebben wij bij de bespreking van dit onderwerp de toezegging gedaan om bij de gemeente Rotterdam navraag te doen naar de meerwaarde van het schoolmaatschappelijk werk op middelbare scholen. In deze brief informeren we u hierover.

De resultaten van de analyse

De afgelopen maanden is gewerkt aan een analyse van de huidige situatie en verbinding tussen partners binnen het onderwijs en zorg. De belangrijkste conclusies van die analyse staan in bijgevoegde

rapportage en vormen een aanvulling op het eerder door ons vastgesteld beleidsaccent. We geven door middel van een actieplan antwoord op de vraag hoe wij invulling gaan geven aan de bevindingen.

Lokale aansluiting onderwijs en jeugdhulp

In de gesprekken met de zorgprofessionals op de scholen en vanuit jeugdhulp en tevens uit gesprekken op directieniveau zien we dat het thema hoog op ieders agenda staat. Er is vanuit het onderwijs een gevoel van urgentie en er is grote betrokkenheid op dit thema. De school is een heel belangrijke plek: alle kinderen gaan naar school. De zorgprofessionals op die scholen hebben een cruciale functie in het doorgeleiden van zorgsignalen. We zien een grote diversiteit in hoe scholen hun zorgstructuur opgetuigd hebben en ook zien we dat de laatste jaren het zorglandschap is veranderd door de wet passend onderwijs en de transitie van de jeugdzorg. Ten slotte zien we ook dat de problematiek van kinderen complexer wordt. In bijgevoegde rapportage vindt u de bevindingen en de daaraan gekoppelde acties voor de komende jaren.

Toezegging schoolmaatschappelijk werk Rotterdam

Eén van de acties die we uitwerken is het creëren van een verbindingsofficier tussen gemeentelijke jeugdhulp in de schoolse omgeving. Dit is een antwoord op de bevindingen en tevens is deze actie in lijn met de meerwaarde die de gemeente Rotterdam ervaart met betrekking tot schoolmaatschappelijk werk in het voortgezet onderwijs. Deze functionaris wordt ervaren als een belangrijke brugfunctie tussen gemeentelijke jeugdhulp en (passend) onderwijs. Hiermee is de toezegging afgedaan.

Landelijke ontwikkelingen

Tot slot is het de moeite waard om u in te lichten over de recentelijk verschenen gezamenlijke brief (23 november 2018) van de ministers van Onderwijs en VWS over dit onderwerp aan de Tweede Kamer. In de brief delen ze hun gevoel van urgentie om de aansluiting tussen onderwijs, jeugdhulp en zorg te verbeteren. Hierin lichten ze toe welke maatregelen nodig zijn om de combinatie van zorg en onderwijs beter te regelen voor kinderen met een ondersteuningsbehoefte. Onderwerpen die in de maatregelen worden genoemd zijn het verbeteren van de toeleiding naar jeugdhulp en het bieden van jeugdhulp op school. Ook het verbeteren van de verbinding tussen hulp op school in relatie tot thuis en inzet op schoolziekteverzuim worden benoemd. Deze punten sluiten goed aan bij onze lokale geformuleerde actiepunten. Voor de brief verwijzen we naar de bijlage.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Lucas Vokurka
Secretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bijlagen

- Rapportage en jaaractieplan Beleidsaccent 'De leraar trekt aan de bel'
- Kamerbrief Aansluiting zorg en onderwijs

Rapportage en jaaractieplan

Beleidsaccent ‘De leraar trekt aan de bel’

Afdeling Economische en Maatschappelijke Ontwikkeling
Katrien Buijsse en Stephan Leewis
November 2018
T18.10635

Inleiding

In 2017 is het Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 “versterken van veerkracht” vastgesteld door de gemeenteraad. Daarnaast zijn in 10 beleidsaccenten aangewezen waarop we de komende jaren extra inzetten. De aansluiting tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp is benoemd als beleidsaccent. In diezelfde periode is de Onderwijsvisie vastgesteld waarbij ook dit onderwerp als actiepunt is benoemd. Om de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp te kunnen verbeteren is het belangrijk om een goed beeld te hebben van de staat van de huidige aansluiting. De afgelopen maanden is daarom gewerkt aan een analyse van de huidige situatie en verbinding tussen partners binnen het onderwijs en zorg. De belangrijkste conclusies van die analyse staan in dit memo en vormen een aanvulling op het eerder door het college vastgesteld beleidsaccent. We geven door middel van een actieplan antwoord op de vraag hoe het college invulling gaat geven aan de bevindingen.

1. Wat hebben we gedaan om een beeld te krijgen?

De afgelopen tijd hebben we op diverse wijzen informatie vergaard om iets te kunnen zeggen over de huidige werkwijze en staat van de aansluiting in onze gemeente.

In de gespreksrondes met het onderwijs hebben we ons gebaseerd op de vragenlijsten die het Nederlands Jeugdinstituut heeft ontwikkeld voor dit onderwerp. De gespreksrondes hebben op het Voortgezet Onderwijs plaatsgevonden: we hebben gesproken met zorgcoördinatoren en (adjunct)directeuren. Voor het Primair Onderwijs hebben we ons gebaseerd op de leergemeenschap die vanuit het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs loopt. Tijdens de overleggen is met scholen uit het Delflanden (waaronder PO scholen uit Lansingerland) gebied gesproken over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp. Daarnaast zijn we in gesprek gegaan met relevante samenwerkingspartners over hun beeld van de aansluiting:

- Koers VO (samenwerkingsverband Passend Onderwijs voortgezet onderwijs) en PPO-Delflanden
- Leerplicht
- Jeugdprofessionals van de gemeente
- Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)
- Jeugdhulpaanbieders van schoolmaatschappelijk werkers en jeugd- en gezinscoaches.

Afspraken met Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs

De gesprekken met de samenwerkingsverbanden van het VO en PO hebben opgeleverd dat we een structureel overleg met beide samenwerkingsverbanden hebben ingevoerd waarbij we een ontwikkelagenda opstellen. Daarbij stemmen we de speerpunten en ontwikkelpunten van de samenwerkingsverbanden af op onze doelen en ons jaaractieplan dat voortvloeit uit deze analysefase.

Het afgelopen jaar is met Koers VO gewerkt aan een nieuwe samenwerking. De basis van deze nieuwe samenwerking bestaat uit een directe relatie tussen Koers VO en de gemeente. In de periode hiervoor werden afspraken met Koers gemaakt in een OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg) met alle gemeenten in het Rijnmond gebied. Nu maken Koers VO en de gemeente, in direct onderling contact, afspraken met elkaar. Dit leidt tot snelle heldere communicatie en duidelijke afspraken waar direct op wordt gehandeld. Resultaat van deze samenwerking is o.a. dat er nu op drie VO scholen wordt gewerkt aan een verbeterde zorgstructuur waarbij de gemeentelijke jeugdhulp beter wordt ingebed.

Een vergelijkbare relatie willen we ook met PPO Delflanden aangaan. Het doel hierbij is een betere samenwerking tussen de jeugdhulp en onderwijs zoals beschreven in de visienota onderwijs en het beleidsaccent “de leraar trekt aan de bel”. Dat betekent het investeren in de ondersteuningsmogelijkheden en de know-how van scholen. Zo zorgen we dat leraren problemen eerder opsporen en dat ondersteuning sneller en soms via of op school wordt aangeboden. We kunnen dit alleen effectief doen als we aansluiten bij de realiteit zoals leraren op school én professionals in de jeugdhulp die ervaren. Door een directe samenwerking aan te gaan met PPO Delflanden kunnen we beleidsafspraken maken die aansluiten bij die realiteit. Afspraken die uitgaan van directe samenwerking

tussen de leraar en de intern begeleider op school, de jeugdverpleegkundige van het CJG en de jeugdprofessional van de gemeente.

We zetten in op:

- Afspraken maken over de werkwijze, informatie uitwisseling en escalatie die aansluit bij de realiteit van de professionals in de uitvoering.
- Het versterken van elkaars informatie positie.
- Gezamenlijke inzet op het verbeteren en verbreden van het aanbod van (preventieve) ondersteuning (op school).

Om dit te bereiken zetten we in op samenwerking op drie niveaus:

1. Structureel overleg op beleidsniveau tussen Samenwerkingsverbanden en de gemeente.
2. OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg) met de bestuurders van PPO Delflanden en Koers VO en de wethouder(s) onderwijs en jeugdhulp.
3. Direct contact op uitvoeringsniveau tussen school, CJG, gemeentelijke jeugdprofessionals en consultants van PPO Delflanden in een werkgroep Onderwijs-jeugdhulp. Deze is in september 2018 gestart.

Als wij op deze manier samenwerken, kunnen we sneller, efficiënter en effectiever komen tot een goede aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs. Dat betekent betere zorg voor onze kinderen en jongeren en een hogere tevredenheid bij leraren en professionals.

2. Hoe is de staat van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp op dit moment?

Op basis van het hierboven beschreven onderzoek hebben wij een achttal bevindingen met betrekking tot de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp.

Grote waardering en goede samenwerking tussen het CJG en het onderwijs

De jeugdverpleegkundige voert namens het CJG preventieve gezondheidsonderzoeken uit bij kinderen op zowel het VO als PO. Deze onderzoeken worden op school uitgevoerd. Daarom is (een vaste) verpleegkundige regelmatig op scholen aanwezig. Daarnaast is de verpleegkundige voor alle VO-scholen sparringpartner voor vraagstukken over zorg en ondersteuning van leerlingen. De verpleegkundige functioneert op deze manier als verbindingsofficier tussen de scholen en de rest van het CJG en vervult hiermee een belangrijke rol binnen de door ons georganiseerde toegang tot jeugdhulp. Dat doet de verpleegkundige door casussen door te spreken met zorgcoördinatoren, intern begeleiders en/of mentoren. Ze doet waar nodig een brede uitvraag en verwijst leerlingen door naar andere vormen van zorg of naar de gemeente voor beschikkingszorg.

Er is grote waardering voor de aanwezigheid en de taakinvulling van de verpleegkundige binnen de scholen. Tegelijkertijd constateren we ook dat de verpleegkundigen zich (niet altijd) onderdeel voelen van de gemeentelijke jeugdhulp. Ze kennen niet altijd de wegen naar de hulp en ondersteuning die niet via het CJG wordt aangeboden. Tevens zijn zij vaak gehouden aan geheimhoudingsplicht, menen zij. Dit wordt door scholen soms als belemmerend ervaren.

Grote betrokkenheid bij het onderwerp bij scholen

Op de VO-scholen is er een grote betrokkenheid bij leerlingen die ondersteuning nog hebben en een grote wil om die ondersteuning ook zo goed mogelijk te organiseren. Scholen zijn zich bewust van hun spilfunctie in de signalering van problemen en zien het ook als verantwoordelijkheid van de school. Dit wordt versterkt door het besef dat de school er zelf ook last van heeft als leerlingen onvoldoende worden

begeleid. Deze betrokkenheid wordt extra sterk gevoeld bij VMBO scholen. Een vaker genoemd punt is dat VMBO scholen relatief veel leerlingen krijgen die door tegenvallende resultaten van een Havo school “afstromen”. In sommige gevallen gaat het dan, in de beleving van de desbetreffende school, niet om leerlingen die vanwege hun intellectuele capaciteiten het Havo niet aankunnen maar die door een beperking of een lastige (thuis)situatie worden geremd. Ook geven VMBO scholen aan een sterke verantwoordelijkheid te voelen voor leerlingen voor wie het VMBO eigenlijk te zwaar is. Deze leerlingen moeten eigenlijk afstromen naar het praktijkonderwijs maar dit is voor leerlingen en ouders vaak een grote stap. Soms komt dat doordat er een stigma kleeft aan praktijkonderwijs. Maar ook de afwezigheid van praktijkonderwijs in Lansingerland speelt hier in mee. Juist deze jongeren moeten voor hun onderwijs naar Rotterdam. Iets wat veel ouders en leerling als een zware last ervaren.

De organisatie van de gemeentelijke zorgstructuur voor jeugd is voor scholen onduidelijk

De gemeente Lansingerland heeft de toegang tot jeugdhulp geregeld via gemeentelijke jeugdprofessionals én via het CJG (waar de jeugdverpleegkundige deel van uitmaakt). Daarnaast zijn huisartsen ook een toegangsroute tot jeugdhulp die door scholen en ouders veelvuldig wordt ingeschakeld. Scholen hebben tenslotte vaak ook te maken met schoolmaatschappelijk werkers, leerplichtambtenaren en regelmatig lopen jeugd- en opvoedcoaches rond op een school vanuit casuïstiek. Daarnaast bestaat ook nog het aanbod vanuit de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs. Het blijkt dat voor scholen vaak onduidelijk is wat nu de gewenste en meest effectieve route is om zorg voor een leerling te organiseren.

Het effect hiervan is dat er zorgcoördinatoren zijn die voor elke vorm van ondersteuning doorverwijzen naar de huisarts of direct naar (niet-gecontracteerde) aanbieders. Dit staat haaks op het ‘één gezin, één plan, één regisseur’ zorgbeleid van de gemeente. Een verwijzing naar zware (en vaak dure) GGZ-zorg is niet altijd het meest passend en effectief voor een leerling.

Ook hebben veel zorgvragen van leerlingen een sterke relatie met de situatie thuis of op school. Die wordt in de route via de huisarts (niet altijd) voldoende meegenomen. Het is mede door de onduidelijke structuur vaak onduidelijk of niet goed afgesproken wie verantwoordelijk is voor de regie op een casus.

Sterk verschillende wijze van organisatie van zorg

Wat opvalt uit de gesprekken en de leertafels is dat er een sterk wisselend beeld per school is hoe de zorgtaak wordt ingevuld. Sommige VO scholen hebben meer dan 1 FTE aan zorgcoördinatie terwijl andere scholen (tijdelijk) slechts 5 uur beschikbaar hebben. Sommige scholen kiezen er voor zorgcoördinatie gedeeltelijk te beleggen bij afdelingscoördinatoren en mentoren. Andere kiezen alle zorgvragen bij één of twee specifieke medewerkers neer te leggen.

Wisselende achtergronden en verantwoordelijkheden van zorgprofessionals op de scholen

De achtergrond en expertise van de zorgcoördinatoren/Intern Begeleiders op zowel VO-scholen als PO-scholen is verschillend. Sommige scholen kiezen ervoor een specifiek gekwalificeerde medewerker (bijvoorbeeld een gediplomeerd orthopedagoog) aan te nemen als zorgcoördinator. Op andere scholen is dit een docent die door middel van bijscholing extra kennis over het zorgveld krijgt en daarnaast vaak ook zelf nog les geeft.

Wisselende aanpak en zorgstructuur

Wat opvalt is het enorme verschil in aanpak van scholen nadat gesignaleerd is dat een vorm van zorg benodigd is. Zo bespreken niet alle scholen casussen in een multidisciplinair zorgoverleg. Uit de gesprekken blijkt dat grosso modo de zorgcoördinatoren met het minst aantal uren ook de minste kennis van het zorgveld hebben. Ook heeft het organiseren van een zorgstructuur bij deze scholen vaak geen prioriteit. Zo heeft lang niet elke school structurele casuïstiekoverleggen of multidisciplinaire overleggen met andere (zorg)partners.

Kinderen met een hulpvraag vallen niet altijd (op tijd) op

We constateren dat kinderen met een jeugdhulpvraag niet altijd opvallen. Daarbij gaat het vooral om kinderen die didactisch meekomen maar toch een hulpvraag hebben. In de gesprekken ging het dan vaak

om kinderen met een relatief hoog IQ, maar met bijvoorbeeld dyslexie, een angststoornis of een stoornis in het autistisch spectrum. Vaak wordt er wel opgemerkt dat er iets is met het kind, maar omdat de schoolprestaties voldoende zijn wordt dit probleem niet altijd als nijpend ervaren door het onderwijs. Later, vaak bij overstap naar het VO of zelfs in de latere VO-loopbaan, volgen er toch leerproblemen. Bij eerdere signalering én daarbij ook een passende actie op het probleem kan er beter en effectiever hulp geboden worden.

De overgang van PO naar VO blijft voor leerlingen met een zorgvraag een extra grote uitdaging

De overstap van PO naar VO voor leerlingen met een extra zorgbehoefte is moeilijk en ingewikkeld. Dit vraagt vaak begeleiding en voorbereiding van de leerling. Een leerling die zich met wat extra aandacht van de docent goed ontwikkelt in een basisschoolklas kan het zeer lastig vinden te aarden op een VO-school waar veel meer van hem wordt verwacht en minder sturing en begeleiding plaatsvindt. Goede afstemming tussen het PO en VO kan daarbij helpen. Dat gaat vaak goed, maar ook geregeld niet. Overdrachtsdossiers bevatten soms weinig tot geen informatie over de leerling. Maar ook wordt ervaren dat PO-scholen weinig terugkoppeling krijgen van de VO-school en niet voldoende om informatie over de leerling worden gevraagd.

3. Gezamenlijke aanpak CJG en leerplicht op langdurig verzuimers

Schoolverzuim is een actueel en groeiend maatschappelijk probleem. Het is een risicofactor voor de gezonde ontwikkeling van jeugdigen en verhoogt de kans op voortijdig schoolverlaten. Zowel geoorloofd (ziekteverzuim) als ongeoorloofd verzuim (spijbelen) komt met enige regelmaat voor onder jeugdigen uit Lansingerland. Gemeenten hebben een centrale rol als het gaat om de zorg voor jeugdigen van 0 tot 23 jaar en er zit een duidelijke relatie tussen deze zorg en school(ziekte)verzuim. Langdurig of frequent schoolverzuim is een belangrijke risicofactor voor een gezonde ontwikkeling en optimale ontwikkelingskansen van jeugdigen. Jeugdigen die veel verzuimen lopen grotere kans onderwijs te volgen onder hun niveau of zonder startkwalificatie het onderwijs te verlaten. Bovendien is vaak sprake van achterliggende problemen, waarvoor passende ondersteuning nodig is.

Omdat de afgelopen jaren het schoolziekteverzuim licht toenam hebben het CJG en leerplichtambtenaren aandacht voor het onderwerp gevraagd bij de directie in de bezoekerondes die zij deden bij alle basisscholen.

Een effectieve en efficiënte aanpak van school(ziekte)verzuim werkt namelijk alleen door krachten te bundelen en samen te werken met leerlingen, ouders, onderwijs, leerplicht, schoolmaatschappelijk werk en andere partners binnen de zorgstructuur van het onderwijs. Dit punt krijgt een plaats in de acties die we voorstellen in het actieplan.

4. Bescherming persoonsgegevens

Bij samenwerking binnen het Sociaal Domein vormt het onderwerp privacy vaak onderwerp van gesprek. Binnen het Sociaal Domein zijn we bezig met een gemeentelijke leertuin gegevensdeling. We haken hier het onderwijs op aan omdat goede ondersteuning voor het bieden van goede ondersteuning aan kinderen in de school, samenwerking tussen diverse partijen noodzakelijk is. In de leertuin vinden we met alle betrokken partijen antwoorden op vragen rondom het beschermen van persoonsgegevens om ervoor te zorgen dat de wet op de privacy nooit een belemmering mag vormen in het helpen van een kind.

We hebben mr. Jolanda van Boven van het bureau Zorg en Veiligheid, expert op dit terrein, gevraagd om een leertuin voor ons vorm te geven. Zij hebben ditzelfde traject ook bij andere samenwerkingspartners uitgevoerd.

Kern van de leertuin, die nu nog loopt, is om te weten:

- welke informatie je mag delen
- wanneer dat mag, onder welke omstandigheden en op welke juridische gronden

- hoe dat staat in relatie tot de privacywet en de beroepscode.

Het Voortgezet Onderwijs, jeugd-en gezinscoaches, leerplicht, CJG, schoolmaatschappelijk werk, gemeentelijke jeugdprofessionals, politie en jongerenwerk nemen deel aan deze leertuin. Er is sprake van een gezamenlijk gevoel van urgentie om dit onderwerp goed met elkaar uit te denken. Het is van belang dat we goede afspraken maken en de zorgstructuur en informatiestructuur beter op elkaar laten aansluiten. Door het ontmoeten van elkaar en elkaars werelden komen professionals nader tot elkaar. Het zorgt voor begrip van elkaars professionele ruimte om te bewegen tussen recht op bescherming van persoonlijke levenssfeer en recht op hulp. Een vervolgtraject van action-learning volgt waarbinnen de professionals in de uitvoering met elkaar casuïstiek bespreken waarbij het vinden van een gezamenlijke taal en werkwijze rond informatiedeling het doel is.

5. Conclusies

Sommige van voorgaande bevindingen zijn vanzelfsprekend. Zo lijkt het logisch dat er verschillen zitten in hoe scholen omgaan met hun zorgtaak en dat er verschillend wordt aangesloten bij de gemeentelijke jeugdhulp. Dit heeft te maken met de verschillen in leerlingpopulaties, schoolculturen en schoolconcepten op de verschillende Lansingerlandse scholen. Scholen kiezen ervoor om passend onderwijs en zorg te organiseren op die wijze die past bij de school en de leerlingen van de school.

Jeugdhulp is voor de gemeente een relatief nieuwe taak waarbij het gehele speelveld is veranderd in een paar jaar tijd. De gemeentelijke organisatie is ook nog zoekende naar een goede inbedding bij alle bestaande structuren. Dit maakt dat het zoeken van passende jeugdhulp voor scholen ook ingewikkeld is.

Ondanks dat bovenstaande verschillen verstandig, logisch en/of verklaarbaar zijn, is er ook een aantal verschillen die negatieve consequenties hebben. Een voorbeeld hiervan is dat er een duidelijk verschil lijkt te zijn in de beschikbaarheid in uren van een zorgcoördinator en de kennis van het zorglandschap. Het ontbreken van kennis over bijvoorbeeld de inzet van gezinscoaches of rol van de jeugdprofessional kan dan uitmonden in het risico dat de school de leerling doorverwijst naar andere of zelfs verkeerde hulp óf een casus te lang bij zich houdt totdat de situatie onhoudbaar wordt.

6. Acties

Op basis van voorgaande bevindingen en conclusies lijkt het verstandig om als onderwijs en gemeente een gezamenlijke standaard af te spreken hoe we omgaan met de aansluiting onderwijs en jeugdhulp. Om te zorgen dat de gemeentelijke jeugdhulp voor scholen simpeler toegankelijk en dichterbij is, dat scholen beter in staat zijn om jeugdhulp vragen het hoofd te bieden én om te zorgen dat we gebruik kunnen maken en kunnen leren van elkaars expertise. Om dat te bereiken presenteren we acties die we samen met het onderwijs en betrokken partijen tot uitvoering brengen in de komende jaren. Zie het jaaractieplan.

7. Actieplan leraar trekt aan de bel

Het plan is opgebouwd aan de hand van acht acties. Per actie is een aantal doelstellingen en een bijbehorende aanpak beschreven.

Actie 1: Ondersteuning is voor scholen gemakkelijk benaderbaar en gemakkelijk inzetbaar			
Doelstelling	Aanpak	Categorie	Stand van zaken
<p>Door het benoemen van een gemeentelijk schoolcontactpersoon zorgen we ervoor dat ondersteuning gemakkelijk benaderbaar en gemakkelijk inzetbaar is.</p> <p>We zorgen hiermee voor korte lijnen en door vaste gezichten zorgen we voor het opbouwen van een vertrouwensrelatie tussen zorgprofessionals op school en jeugdhulpprofessionals.</p>	<ul style="list-style-type: none"> We stellen 1 gemeentelijk onderwijscoördinator aan. Dit is een jeugdprofessional die onderwijs als expertisegebied heeft. Zij is het aanspreekpunt voor scholen en jeugdhulp en vormt de spin in het web tussen de gemeentelijke teams zoals veiligheid en sluitende aanpak. De coördinator zorgt dat vragen op de goede plek terecht komen én dat er actie op wordt ondernomen. Dit zal scholen ontlasten in het vinden van de juiste hulp voor een leerling. De onderwijscoördinator is betrokken bij (beleids)ontwikkelingen en afspraken op dit expertisegebied. 	<ul style="list-style-type: none"> Toegankelijkheid zorg Coördinatie van zorg 	Er is een werkgroep onderwijs-jeugdhulp ingericht waarin een jeugdprofessional deelneemt
	<ul style="list-style-type: none"> Jeugdprofessionals worden gekoppeld aan scholen en hiermee dus ook aan vaste overlegstructuren van de betreffende 	<ul style="list-style-type: none"> Toegankelijkheid zorg Korte lijnen 	

	scholen.		
Actie 2: Jeugdhulp dichterbij scholen organiseren			
Doelstelling	Aanpak	Categorie	Stand van zaken
<p>We streven naar het organiseren van laagdrempelige jeugdhulp op scholen. Door een hulpverlener te koppelen aan scholen is het aanbod laagdrempelig voor leerlingen en voor zorgprofessionals op de school. De hulpvorm wordt ingebed in het zorglandschap en zorgstructuur van Lansingerland.</p>	<ul style="list-style-type: none"> We hebben het huidige zorgaanbod onder de loep genomen en zien overlap tussen schoolmaatschappelijk werk en jeugd- en gezinscoaching. We zien meerwaarde in een integraal zorgproduct als verbindingsofficier tussen onderwijs en jeugdhulp: de jeugdcoach op school. 	<ul style="list-style-type: none"> Passend en effectief zorgaanbod Optimaliseren zorglandschap 	<p>Deze vernieuwende werkwijze heeft op procesniveau invloed op de afspraken over het schoolmaatschappelijk werk die er momenteel zijn. De nieuwe werkwijze is besproken op de bestuurlijke agenda (LEA PO/VO) en bespreken we opnieuw in februari 2019.</p> <p>De voorbereidingen voor de aanbesteding lopen.</p>
Actie 3: In Lansingerland werken we integraal en interdisciplinair om leerlingen tijdig en goed te ondersteunen.			
Doelstelling	Aanpak	Categorie	Stand van zaken
<p>Een integrale en interdisciplinaire aanpak is nodig om vroegtijdig en effectieve ondersteuning te kunnen bieden. We stellen voor om consequent en op alle scholen te werken met casuïstiek/zorgoverleggen waarbij een vertegenwoordiging van zorg- onderwijsprofessionals aansluit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> (Vermoedens) van zorg worden besproken in een structureel zorgoverleg op school De zorgcoördinator/IB'er van de school heeft hierin een sleutelpositie In lijn van actie 2 formeren we in de nieuwe werkwijze een ondersteuningsteam per school. Wij adviseren om de volgende partijen te laten aansluiten: jeugdverpleegkundige, jeugdprofessional, IB'er/zorgcoördinator, jeugdcoach op school, zie actie 2). Nauw betrokken zijn uiteraard de leerplichtambtenaar en de vertegenwoordiger passend onderwijs. Afhankelijk van de casus ook jeugd- en jongerenwerk, een betrokken 	<ul style="list-style-type: none"> Optimaliseren zorglandschap Korte lijnen Coördinatie van zorg 	<p>Het optimaliseren van zorgoverleggen binnen de scholen willen we in gezamenlijkheid met onderwijspartners oppakken.</p> <p>Er is een werkgroep waarin dit onderwerp op de agenda staat. Een belangrijk onderwerp in deze actie vormt het delen van gegevens tussen onderwijs, zorg en gemeente. In actie 8 werken we dit onderwerp verder uit.</p>

	zorgverlener, politie en een (gemeentelijk) adviseur veiligheid.		
Actie 4: Benoem en faciliteer een spin in het zorgweb op school			
Doelstelling	Aanpak	Categorie	Stand van zaken
<p>Het is cruciaal voor de goede ondersteuning aan leerlingen dat ondersteuning op school goed wordt gecoördineerd en samenhang in hulp en ondersteuning is gewaarborgd.</p> <p>Alle leerlingen behoren in beeld te zijn bij de zorgcoördinator op school en er wordt op structurele basis overleg gevoerd over zorgleerlingen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Het vraagt tijd en expertise om de coördinatie van zorg op school professioneel op te tuigen. Scholen zullen hierin moeten investeren. Dit is een thema dat we bespreekbaar maken met het onderwijs. Scholen zijn in gezamenlijkheid met de samenwerkingsverbanden Koers VO en PPO-Delfland verantwoordelijk dat er voldoende FTE's zorgcoördinatie beschikbaar zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> Coördinatie van zorg 	<p>Op dit punt hebben we in de analyse voldoende aanknopingspunten gevonden om met scholen hierover in gesprek te blijven. Belangrijker is dat dit punt op de gezamenlijke ontwikkelagenda staat van beide samenwerkingsverbanden en de gemeente.</p> <p>Het is een onderwijsaangelegenheid om de coördinatie van zorg goed en professioneel te organiseren.</p>
Actie 5: In Lansingerland werken we constant aan het verbeteren van onze samenwerking			
Doelstelling	Aanpak	Categorie	Stand van zaken
<p>Het zorglandschap en het onderwijslandschap zijn constant in beweging. Om elkaar te blijven vinden en de samenwerking optimaal te houden is het van groot belang om van elkaar te leren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Om overkoepelende en beleidsvormende zaken te agenderen is een werkgroep onderwijs-zorg ingericht. De gemeente organiseert met regelmaat een (thema)bijeenkomst jeugdhulp-onderwijs voor onderwijs en gemeente. 	<ul style="list-style-type: none"> Samenwerking Korte lijnen 	<p>De werkgroep is opgericht en is in september voor het eerst bij elkaar gekomen.</p> <p>In het voorjaar van 2019 willen we een grote netwerkbijeenkomst organiseren in combinatie met de aanbesteding Jeugdcoach op School.</p>
Actie 6: Zorg voor warme overdracht bij de overgang van PO naar VO			
Doelstelling	Aanpak	Categorie	Stand van zaken

Voor een betere ondersteuning en vroegsignalering is het van groot belang dat de overdracht van een leerling van PO naar VO nog beter gaat dan nu.	<ul style="list-style-type: none"> De beste werkwijze voor overdracht is om tenminste eenmaal direct (warm) contact te hebben tussen PO en VO over de leerling. Uiteraard is dit een onderwijs-aangelegenheid. In dit gesprek kan over meer dan de feitelijke voortgang van de leerling worden gesproken. 	<ul style="list-style-type: none"> Samenwerking 	Er vindt momenteel een landelijk onderzoek vanuit DUO plaats over de overgang. Eind 2018 worden de resultaten verwacht en zal eventueel voor Lansingerland aanvullend onderzoek worden gedaan.
--	---	--	--

Actie 7: Zet in op het voorkomen van (langdurig) verzuim

Doelstelling	Aanpak	Categorie	Stand van zaken
Door te investeren in een integrale aanpak willen we (langdurig) verzuim van leerlingen zoveel mogelijk voorkomen.	<ul style="list-style-type: none"> Een duidelijke zorgstructuur op scholen is een randvoorwaarde voor preventie van schoolziekteverzuim. CJG Rijnmond en Leerplicht continueren hun gezamenlijke bezoeken op het VO. Een integrale aanpak met duidelijkere afspraken over het werkproces, rollen en taken. 	<ul style="list-style-type: none"> Samenwerking Coördinatie van zorg Optimaliseren zorglandschap Korte lijnen 	In de werkgroep Onderwijs- Jeugdhulp is dit onderwerp reeds geagendeerd. Een subgroep gaat aan de slag met dit thema.

Actie 8: Ontwikkel een nieuwe standaard voor het delen van privacygevoelige gegevens

Doelstelling	Aanpak	Categorie	Stand van zaken
--------------	--------	-----------	-----------------

<p>Een gezamenlijke taal en werkwijze uitdenken voor het uitwisselen van persoonsgegevens.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Een leertuin gegevensdeling voor het basisonderwijs en belangrijke stakeholders. • Een action-learning traject voor VO en PO om concrete afspraken te maken over uitwisseling	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking	<p>Leertuin VO heeft plaatsgevonden in juni, action learning volgt.</p> <p>Leertuin PO wordt gepland.</p>
--	---	--	---

8. Financiën

Wat	Lansingerlandse standaard	Kosten accent in 2018	Verwachte kosten 2019	Verwachte kosten 2020	Verwachte kosten 2021
Dekkend aanbod jeugdhulp en Passend Onderwijs (onderwijszorgarrangementen)	€ 100.000	-			
Schoolmaatschappelijk werk PO	€ 105.000	-			
Jeugd- en gezinscoaching	€ 511.228	-			
(Vorbereidingen) nieuwe werkwijze Jeugdcoach op School (PO en VO)	-	€ 2.000	-	€ 130.000	€ 130.000
Project schoolziekteverzuim (PATS)		-	€ 12.000	€ 12.000	-
Tijdelijke Extra inzet jeugdverpleegkundige voor voorbereidingen schoolverzuimproject 2018	-	€ 5.000	€ 5.000	-	-
(Thema)bijeenkomst jeugdhulp- onderwijs: leertuin gegevensdeling PO en VO 2018 en 2019		€ 15.000	€ 15.000	-	-
Bijeenkomst zorgprofessionals		-	€ 1000	-	€ 1000
Totaal benodigd		€22.000	€ 36.000	€ 142.000	€ 130.000
<i>Dekking</i>					
Beschikbaar budget accent		€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000
Aanvullende middelen (dekking uit post jeugdhulp lokaal)		-	-	€ 32.000	€ 20.000
TOTAAL		+ €88.000	+ €74.000	€0,-	€ 0

9. Planning

Q3 en Q4 2018	Q1 en Q2 2019	Q3 en 4 2019	2020 en 2021
Aanstellen gemeentelijk onderwijscoördinator in de uitvoering			
	Koppelen jeugdprofessionals aan scholen		
Bespreken resultaten analyse onderzoek met onderwijsvertegenwoordigers			
Vorbereiding aanbesteding jeugdcoach op school (JOS) (combi SMW en coaching)	Vorbereidingen aanbesteding jeugdcoach op school	Aanbesteding JOS	Start nieuwe werkwijze JOS
Vaststellen ontwikkelagenda Koers VO en PPO-Delflanden	Uitvoeren ontwikkelagenda Koers VO en PPO-Delflanden		
Start werkgroep onderwijs-jeugdhulp	Implementatie uitwerkte actiepunten in werkgroep		
Uitkomsten onderzoek overgang PO-VO	Implementatie onderzoeksresultaten op scholen	Implementatie onderzoeksresultaten op scholen	
	Netwerkbijeenkomst onderwijs en zorgprofessionals		Netwerkbijeenkomst onderwijs en zorgprofessionals
Leertuin gegevensdeling PO	Action learning leertuin gegevensdeling PO en VO		
Project Schoolziekteverzuim	Project Schoolziekteverzuim	Project Schoolziekteverzuim	
	Invoeren logopedische screening op PO		

Bijlage 1 kengetallen

Overzicht aantallen kinderen met hulp en ondersteuning in Lansingerland

Inwoners gemeente Lansingerland: 61.151

Overzicht onderwijs in Lansingerland

	Aantal scholen	Aantal leerlingen
Primair Onderwijs	22	7.006
Voortgezet Onderwijs	6	4.226

Aantal kinderen met jeugdzorg in Lansingerland

	H1 2015	H2 2015	H1 2016	H2 2016	H1 2017	H2 2017	H1 2018
Basis GGZ Intensief	61	62	66	82	114	188	209
Basis GGZ Kort	126	120	57	71	66	61	46
Basis GGZ Midden	114	114	84	117	131	160	177
Jeugd- en opvoedhulp	95	102	112	125	166	205	208
Jeugd GGZ Dyslexie	163	175	181	176	142	152	121
Jeugd GGZ Specialistisch	702	743	634	740	815	839	746
Jeugd met een beperking	121	132	141	138	141	159	207
Onvolledig Behandeltraject	20	13	3	6	15	14	15
Eindtotaal	1219	1259	1104	1252	1352	1495	1408

Figuur 8: aantal cliënten jeugdzorg per ondersteuningsvorm (bron: GWS)

Bron: halfjaarrapportage Sociaal Domein Lansingerland 2018

Specificatie naar relevante zorgtrajecten

Trajecten 2017		
	Aantal	Gem. duur traject
Jeugd-en gezinscoaching	175	8/9 maanden
Schoolmaatschappelijk Werk	458 *	5 gesprekken
Totaal		

*Voor het VO is dit aantal gebaseerd op een schatting.

Bijlage 2

Aantallen van leerlingen met onderwijszorgarrangementen (OZA's)

Wat zijn OZA's?

Vanuit de lokale verantwoordelijkheid in het kader van jeugdhulp moeten gemeenten de aansluiting tussen onderwijs en zorg organiseren. Met name op het speciaal onderwijs (cluster 3 en 4) is sprake van kinderen die een integraal aanbod nodig hebben met een combinatie van onderwijs-en zorgcomponenten om tot leren en/of ontwikkeling te komen. Onder dit integrale, hoogspecialistische aanbod verstaan we onderwijszorgarrangementen (OZA's). Er is een gezamenlijke zorg vanuit onderwijs en gemeenten om dit aanbod te organiseren voor kinderen die dit nodig hebben in je gemeente.

Aantallen in Lansingerland op speciaal onderwijs

Op dit moment zitten in totaal 177 kinderen op cluster 3 en 4 scholen in de regio. Daarvan zitten 132 kinderen scholen voor basis en voortgezet onderwijs in Rotterdam. En 42 elders (Zoetermeer, Delft, 's-Gravenhage, Pijnacker-Nootdorp, Leiden).

Contractering OZA's voor Rotterdamse scholen

Op 1-9-2018 zijn nieuw afgesloten contracten voor OZA's in werking getreden voor Rotterdamse Speciaal Onderwijsscholen. Er is een hoofdaannemer gecontracteerd die de specialistische zorg voor haar rekening neemt. De gemeente Lansingerland heeft deelgenomen in deze aanbesteding en onze leerlingen op het speciaal onderwijs in Rotterdam vallen dus onder de regeling.

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Primair Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
1403956

Bijlagen
NRO-rapport : Landelijke
inventarisatie aansluiting
onderwijs en jeugdhulp 2018

Datum 23 november 2018
Betreft Onderwijs en Zorg

In deze brief zetten wij uiteen hoe wij willen zorgdragen dat ieder kind zich kan ontwikkelen door de combinatie van zorg en onderwijs beter te regelen voor kinderen met een (grote) ondersteuningsbehoefte als gevolg van cognitieve beperkingen, medische of psychische problemen, lichamelijke beperkingen en/of beperkte sociaal emotionele ontwikkeling.

Uit de eerste evaluatie van de Jeugdwet¹ komt naar voren dat in veel gemeenten een goede verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs ontbreekt. Ook uit de evaluatie passend onderwijs blijkt dat leraren onvoldoende ondersteund worden door specialisten. Sommige kinderen² krijgen daardoor op school niet (tijdig) de ondersteuning en zorg³ die zij nodig hebben. Zonder deze extra ondersteuning kunnen problemen ontstaan en kan de situatie verergeren. Anderen gaan zelfs helemaal niet naar school, terwijl dat wel zou kunnen. In het schooljaar 2016-2017 zaten 4.215 leerplichtige kinderen langer dan drie maanden thuis.⁴ Dat gaat in tegen ons principe, dat alle kinderen het recht hebben om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Uitgangspunt is dat dit zoveel mogelijk op school plaatsvindt.

Wij willen onze grote waardering uitspreken voor iedereen die zich elke dag inzet voor deze kinderen: ouders, leraren, zorgverleners, scholen, samenwerkingsverbanden, gemeenten, onderwijspartners, zorgverzekeraars en zorgkantoren. De betrokkenheid in het veld bij deze kinderen is groot. Tegelijkertijd delen ook de landelijke organisaties uit het onderwijs, de jeugdhulp, de zorg, de cliënt-ouderorganisaties en de VNG, samenwerkend in een bestuurlijke coalitie, ons gevoel van urgentie om de aansluiting tussen onderwijs, jeugdhulp en zorg te verbeteren.

---

1 Tweede Kamer 2017-2018, 34880, nr. 1

2 In deze brief gebruiken wij het woord kind, waarmee wij meestal ook jeugdige of jongere bedoelen.

3 Wij spreken verder in algemene zin over zorg (Zvw/zorgverzekeraars, Wlz/zorgkantoren, WMO/gemeenten 18+ en Jeugdwet/gemeenten 18-/Wpg, jeugdgezondheidszorg) specifiek over bijvoorbeeld jeugdhulp als dat nodig is

4 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/02/19/kamerbrief-over-cijfers-schoolverzuim-en-vrijstellingen-funderend-onderwijs>

Wij zien de volgende aandachts- en knelpunten:

1. *Complexiteit en onduidelijkheid omtrent (de financiering van) zorg in onderwijstijd*: voor zorgintensieve kinderen (waaronder leerlingen met een ernstige meervoudige beperking) is het sinds de decentralisatie van de zorg ingewikkelder geworden om zorg op scholen voor speciaal onderwijs goed te organiseren. Dit gaat ten koste van zowel de zorg als het onderwijs.
2. *Onvoldoende preventie en jeugdhulp samen met school*: kinderen ontvangen niet (tijdig genoeg) de juiste ondersteuning. Een gebrek aan aanbod, het te laat signaleren en de wachtlijsten in de jeugdhulp zijn oorzaken. Hierdoor kunnen zij zich minder goed ontwikkelen en ontstaat het risico op (langdurig) verzuim. Problematiek kan verergeren met als gevolg een beroep op zwaardere en gespecialiseerde zorg en jeugdhulp.
3. *Onduidelijkheid over ruimte voor maatwerk*: er bestaat onduidelijkheid bij ouders, scholen, gemeenten en samenwerkingsverbanden over de (on)mogelijkheden omtrent maatwerk. Interpretatie van wet- en regelgeving en onbedoelde effecten van schotten tussen onderwijs en zorg zijn hier debet aan. Ook de kwaliteit van de ondersteuning aan ouders bij het realiseren van maatwerk voor hun kind is voor verbetering vatbaar.
4. *Doorontwikkeling doorzettingsmacht*: er zijn kinderen die langdurig thuiszitten zonder passend aanbod van zorg en onderwijs omdat betrokken partijen er in onderling overleg niet (snel genoeg) uitkomen wie voor welk passend aanbod moet zorgen. Partijen kijken naar elkaar, accepteren elkaars deskundigheid niet of schuiven de verantwoordelijkheid af.
5. *Onvoldoende ontwikkelingsgericht aanbod voor kinderen met een complexe en intensieve zorgbehoefte*: de ontwikkelingsmogelijkheden voor hen kunnen beter worden vormgegeven, zodat ook zij de gelegenheid krijgen om vanaf jonge leeftijd te leren.

Hieronder schetsen wij de maatregelen die wij nemen. Deze maatregelen dragen in samenhang bij aan oplossingen voor de genoemde knelpunten.

Maatregel 1: Betere financiering van zorg in onderwijstijd voor kinderen met complexe casuïstiek

---

In het regeerakkoord hebben wij afgesproken te bezien hoe zorg in onderwijstijd voor kinderen met complexe casuïstiek, waaronder kinderen met ernstig meervoudige beperkingen, binnen een beperkt aantal onderwijsinstellingen direct uit middelen voor zorg in onderwijstijd gefinancierd kan worden. Deze passage uit het regeerakkoord heeft betrekking op enkele duizenden kinderen die tijdens schooltijd complexe zorg nodig hebben, bijvoorbeeld kinderen die op het speciaal onderwijs zitten en onder de Wet langdurige zorg (WLZ) vallen.

De financiering van zorg in onderwijstijd is een ingewikkeld vraagstuk dat al lang speelt en waar spanning voelbaar is tussen de collectieve benadering van onderwijs en individuele benadering vanuit de zorg. Hierdoor ontstaan situaties waarbij zowel de kwaliteit van het onderwijs als de kwaliteit van zorg in het gedrang komen. Het speciaal onderwijs biedt onderwijsgerelateerde zorg, zoals een ergotherapeut die leert een pen vast te houden. Als in aanvulling daarop zorg nodig is onder schooltijd, leidt dat vaak tot belastende gesprekken tussen ouders en school over de inzet, omvang en verantwoording van zorg op school. Ouders

verwachten dat zorg op school geregeld is, terwijl de school niet de zorgmiddelen heeft om zorg in onderwijstijd te organiseren. Voor ouders is het niet altijd duidelijk dat een deel van de zorgindicatie of het zorgbudget ingezet moet worden wanneer zorg nodig is op school en wat dit mogelijk betekent voor de zorg thuis. Een ander aspect van het vraagstuk is dat scholen en zorgaanbieders te maken hebben met veel verschillende zorgkantoren, zorgverzekeraars en soms wel met meer dan 25 gemeenten en samenwerkingsverbanden, vanwege de bovenregionale functie van het speciaal onderwijs. Daarnaast wordt de zorg soms geleverd door veel verschillende zorgverleners in de klas. Wij willen ouders en scholen ontzorgen en de rompslomp om zorg in onderwijstijd te organiseren verminderen. Hiermee krijgen deze kinderen de benodigde rust en de kwalitatief goede zorg die nodig is om onderwijs te kunnen volgen. Scholen vragen ook aandacht voor het vraagstuk van de EMB-leerlingen en de toekenning van de TLV's binnen passend onderwijs. Op dit vraagstuk komt de minister van BVOM terug na zijn gespreksrondes in het voorjaar over passend onderwijs.

Wij gaan de financiering en organisatie van zorg in onderwijstijd vereenvoudigen. Uitgangspunt daarbij is dat de oplossingen effectief zijn, maar ook op zo'n manier in te voeren dat niet op andere plekken in het zorg- of onderwijsveld onduidelijkheid in de verantwoordelijkheidsverdeling of nog meer administratieve last ontstaat. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het collectief overhevelen van zorgbudget naar speciaal onderwijs scholen of bij scholen die zorgaanbieder worden. Samen met betrokkenen uit het veld, zowel vanuit de zorg als vanuit het (speciaal) onderwijs, werken wij met gehandicapten- en ouderorganisaties aan een pakket van maatregelen dat in samenhang de financiering en organisatie van de zorg in onderwijstijd vereenvoudigt. Wij benutten daarbij de verschillende best practices die in de regio zijn ontwikkeld door goede samenwerking tussen alle betrokkenen.

Kern van het maatregelenpakket is het borgen van de kwaliteit van zorg, het creëren van een zo rustig mogelijke leeromgeving, meer duidelijkheid in de regie en verantwoording, het verminderen van de bureaucratie op scholen en het optimaal benutten van de mogelijkheden tot verbetering binnen de huidige regelgeving. Het kind staat hierbij centraal en het onderwijs wordt afgestemd op hun (afwijkende) ontwikkeling. Het maatregelenpakket wordt herkend door de partijen in het veld en men verwacht dat dit zal leiden tot verbetering van de situatie. Ouders geven aan blij te zijn als de financiering van de zorg onder schooltijd op een andere manier georganiseerd wordt. Zij hoeven dan alleen nog de zorg buiten schooltijd te regelen en worden zo ontlast.

Juist voor deze groep leerlingen moet de kwaliteit van de onderwijs en zorg optimaal zijn. Deze kwaliteit wordt nu gehinderd door de wijze waarop de zorg geregeld is. Wij werken daarom de volgende maatregelen uit die bijdragen aan optimalisering van de kwaliteit van zorg en onderwijs:

1. Het werken met één of twee zorgaanbieders per school. Dit betekent dat scholen met één of twee zorgaanbieders samenwerken die alle zorg op school leveren, bijvoorbeeld via vaste zorgassistenten per klas. Het kan voor het kind echter noodzakelijk zijn dat maatwerk geboden wordt, in de vorm van een eigen zorgverlener. Het beperken van het aantal zorgverleners in de klas verhoogt de continuïteit en kwaliteit van de zorg en zorgt tevens voor rust in de klas. De financiering en organisatie van de

zorg in onderwijstijd wordt door het werken met een zorgaanbieder gestroomlijnd via deze zorgaanbieder. De zorgaanbieder regelt de financiering van de zorg via zorgkantoren, gemeenten en verzekeraars. Een ander scenario is dat de school zelf de zorg van EMB-leerlingen in onderwijstijd inkoop bij de zorgaanbieder. Dit brengt wel de nodige verantwoordelijkheden met zich mee voor scholen. Daarom gaan wij met scholen in gesprek over de wenselijkheid daarvan, gelet ook op administratieve lasten en benodigde expertise. Om de kwaliteit van zorg te borgen zal in dit scenario ook toezicht vanuit de Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd geregeld moeten worden. Verder moet worden meegewogen wat dit scenario betekent voor leerlingen die ook intensieve zorg nodig hebben maar niet kwalificeren als EMB. Het gaan werken met één of twee zorgaanbieders beperkt de keuzevrijheid van ouders ten aanzien van het zelf kiezen van een hulpverlener. Om hieraan tegemoet te komen worden ouders betrokken bij de selectie en evaluatie van de zorgaanbieder(s) door de school.

1. Uitgangspunt is dat onderhandelingen tussen school en ouders over de inzet van zorg in onderwijstijd niet meer nodig zijn. Dit kan bereikt worden door vooraf duidelijk te maken welk deel van de (geïndiceerde) zorg (WLZ, Zvw, Jeugdwet via Zorg in Natura of PGB) ingezet moet worden tijdens onderwijstijd. Op deze wijze is voor alle partijen vooraf duidelijk hoeveel uur zorg ingezet moet worden en welk budget daarvoor per kind beschikbaar is voor zorg in onderwijstijd. Hiervoor werken wij twee varianten uit. De eerste optie is dat bij de afgifte van de zorgbeschikking (ofwel in natura ofwel in pgb) wordt aangegeven welk deel ingezet moet worden tijdens onderwijstijd. Hierbij is bedacht dat zorg vanuit drie verschillende domeinen geleverd kan worden. Elk domein kent zijn eigen wijze van indiceren. Ook zal uitgezocht worden in welke mate dit wel of niet verplichtend kan worden opgelegd. De tweede optie die wij gaan uitwerken is dat zorg in onderwijstijd alleen in natura wordt aangeboden.
2. Om de bureaucratie/regeldruk bij zowel ouders als scholen te verminderen werken wij het principe 'afspraak is realisatie' voor de declaratie en verantwoording van zorggelden onder schooltijd uit. Dit betekent dat het vooraf opgestelde zorgplan meteen geldt als verantwoording.
3. Het instellen van een geschillencommissie of doorzettingmacht voor gevallen waarin, ondanks bovenstaande maatregelen, een impasse ontstaat tussen partijen over de financiering of organisatie van zorg in onderwijstijd.

De complexiteit van de problematiek en de vele partijen die hierin een rol spelen vragen om een zorgvuldige aanpak. Invoering van de maatregelen kan plaatsvinden zodra de effecten daarvan in kaart zijn gebracht en deze geen belemmering blijken te vormen voor een zorgvuldige uitvoering. Wij gaan voortvarend aan de slag om de juridische, financiële en uitvoeringstechnische consequenties van deze maatregelen in kaart te brengen. Op basis hiervan maken wij richtinggevende keuzes. Hierover zullen wij uw Kamer in het vroege voorjaar van 2019 informeren. Bij de nadere uitwerking zullen de betrokken veldpartijen nauw betrokken worden, waarbij wij ons bewust zijn dat het vanwege de complexiteit niet mogelijk is om iedereen tevreden te stellen. In de tussentijd

blijven wij regionale samenwerking stimuleren en ondersteunen.⁵ Ook kijken wij naar wat nodig is in de overgangssituatie tussen de huidige en de nieuwe situatie en hoe wij de betrokken partijen bij deze overgang kunnen ondersteunen.

Maatregel 2: Koers uitzetten door een kwartiermaker

Er zijn in het land veel goede initiatieven opgezet waarbij de lokale en regionale onderwijs- en zorgpartijen, ook in het kader van preventie, goed samenwerken. Die samenwerking komt nog niet overal vanzelfsprekend op gang. In een zeer recent verschenen onderzoek⁶ onder samenwerkingsverbanden passend onderwijs en gemeenten van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) komt ook naar voren dat er veel gebeurt op de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp: partijen zoeken elkaar op, proberen samenwerking tot stand te brengen, voeren pilots uit. Hoewel de eerste (ervaren) opbrengsten (meer thuisnabije hulp en meer maatwerk) inmiddels in beeld komen, ervaart vrijwel iedereen knelpunten en heerst er ook ontevredenheid. Kwartiermaker René Peeters van de Coalitie Passend Onderwijs-Jeugdhulp-Zorg brengt eind dit jaar een koersbepalend advies uit over hoe deze samenwerking kan worden verbeterd. Wij verwachten uw Kamer in het voorjaar van 2019 te informeren over dit advies en duidelijk te maken wat dit betekent voor de invulling van de in de brief genoemde maatregelen. Oorzaken lijken de, niet altijd optimale, regionale indelingen en dat sommige professionals nog te veel vanuit het perspectief van hun eigen deskundigheid blijven werken en elkaar onvoldoende opzoeken. Kinderen en ouders komen hierdoor in de knel. Ook de wachtlijsten in de jeugdhulp zijn soms een oorzaak.

Zijn advies gaat over welke factoren nodig zijn om de samenwerking op lokaal en regionaal niveau te versterken, versnellen en duurzaam te maken. Hij neemt daarbij mee wie wat moet gaan doen en wat hiervoor nodig is. Ook zal hij adviseren hoe wij de vinger aan de pols moeten houden om de effecten van de maatregelen te zien.

Wij vinden het in ieder geval belangrijk dat de heer Peeters adviseert over het resultaatgericht maken van het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) van gemeenten en samenwerkingsverbanden. Het doel is heldere afspraken over wat de zorg en het onderwijs van elkaar kunnen verwachten. Dit gaat onder meer over de toeleiding naar jeugdhulp door schoolmaatschappelijk werk/jeugdgezondheidszorg en jeugdteams, over het aanbieden van jeugdhulp op school afhankelijk van het type (speciale) scholen en over de ondersteuningsbehoefte van de leerlingen in verbinding met zorg thuis. Als het advies van de kwartiermaker daar aanleiding toe geeft zullen wij overwegen de Jeugdwet en onderwijswetten aan te scherpen. Ook hierover informeren wij u in het voorjaar van 2019.

---

5 Hierbij werken wij samen met het NJI, Lecso, Gedragswerk en de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland in kennisontwikkeling- en deling, zoals bijv. in de 'Oplossingenlabs' : <https://www.nji.nl/nl/Producten-en-diensten/Publicaties/Nji-Publicaties/OplossingenLab-bruist-en-borrelt>

6 <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/documenten/rapporten/2018/11/05/landelijke-inventarisatie-aansluiting-onderwijs-en-jeugdhulp-2018>

Een ander aandachtspunt dat de kwartiermaker wat ons betreft meeneemt, is dat gemeenten en onderwijs samen meerjarige plannen zouden moeten maken om de besteding van geld, inkoop en inhoud voor onderwijs en zorg beter af te stemmen. Het experiment Integraal Budget⁷ kan daarbij helpen.

Maatregel 3: Beter communicatie voor maatwerk

De PO-Raad, de VO-raad, Gedragswerk, het Nederlands Jeugd Instituut (NJI), Ingrado, Ouders en Onderwijs, Brancheorganisaties Gespecialiseerde Jeugdhulp, verbeteren de informatie naar en van scholen en maken een communicatieplan voor maatwerk op het snijvlak onderwijs/zorg. Wij ondersteunen dit. Daarbij blijft de verantwoordelijkheid van goede informatie en communicatie naar ouders bij scholen liggen. Gedragswerk organiseert samen met dezelfde partners regionale maatwerkbijeenkomsten als onderdeel van het communicatieplan. Hierbij staat individueel en lokaal maatwerk voorop. Hierbij zal waar nodig ook samenwerking worden gezocht met partners vanuit de jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Betere communicatie is om twee redenen noodzakelijk. Allereerst om ouders, leerlingen, scholen, gemeenten en jeugdhulp/zorgprofessionals beter te informeren over de mogelijkheden omtrent maatwerk. Verder merken wij dat professionals niet altijd op de hoogte zijn van de ruimte in wet- en regelgeving. Daardoor blijven kansen liggen om maatwerk te bieden aan kinderen die dat hard nodig hebben. Scholen mogen bijvoorbeeld voor individuele leerlingen afwijken van de norm voor onderwijstijd.⁸ Daardoor kunnen zij eenvoudiger onderwijs aanbieden aan leerlingen die vanwege lichamelijke of psychische redenen tijdelijk niet naar school kunnen. Hiervoor moeten scholen een aanvraag indienen bij de Inspectie van het Onderwijs.⁹ Wij benadrukken, anders dan verondersteld, dat de wet niet voorschrijft dat een kind minimaal vijftig procent onderwijstijd moet kunnen volgen om ingeschreven te mogen staan.¹⁰

Maatregel 4: Meer subsidie voor onderwijsconsulent en betere samenwerking met cliëntondersteuning

---

Wij verhogen de subsidie voor de onderwijsconsulenten¹¹ in schooljaar 2018-2019. De consulenten zijn onmisbaar, vanwege hun onafhankelijkheid, expertise, ervaring en zijn goed op de hoogte van het regionale onderwijsaanbod en mogelijkheden voor ondersteuning en zorg.¹² Er wordt dan ook steeds vaker een beroep op hen gedaan om tot een oplossing te komen als scholen, samenwerkingsverbanden en zorgpartners niet samen met de ouders en het kind tot een passend aanbod komen.¹³

---

⁷ Tweede Kamer, 2017 – 2018, 25657, nr. 296.

⁸ Artikel 8, twaalfde lid, van de Wet op het primair onderwijs artikel 6g, zevende lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs.

⁹ Staatscourant 2018 nr. 42600

¹⁰ Artikel 8, negende lid, van de Wet op het primair onderwijs

¹¹ Hieronder vallen zowel de onderwijsconsulenten als onderwijszorgconsulenten.

¹² Evaluatie inzet onderwijsconsulenten, Regioplan, 29 juni 2018

https://www.regioplan.nl/publicaties/rapporten/evaluatie_inzet_onderwijs_zorg_consulenten

De verhoogde subsidie helpt de consultants te voldoen aan de groeiende vraag en stelt hen in staat om hun expertise verder uit te breiden omdat de vragen steeds complexer worden.¹⁴ Bovendien kunnen zij zorgen voor een betere monitoring en nazorg. Onderwijsconsultanten gaan de verantwoordelijkheden terugleggen bij samenwerkingsverbanden, scholen en gemeenten. Daarnaast gaan zij veel voorkomende signalen in een bepaalde regio structureler aankaarten en teruggeven aan de betrokken ketenpartners. Doel daarvan is het lerend vermogen te versterken in de regio.

Naast de landelijke onderwijsconsultanten op het snijvlak onderwijs/zorg vindt ook cliëntondersteuning in het zorgdomein plaats. Deze onafhankelijke ondersteuning betreft een wettelijke taak, waarvoor gemeenten en zorgkantoren verantwoordelijk zijn. Bij de verdere uitwerking van de aanpak cliëntondersteuning¹⁵ wordt de samenhang, rolverdeling en samenwerking met de onderwijsconsultanten verbeterd. Wij informeren uw Kamer over de vorderingen in de jaarlijkse voortgangsrapportage passend onderwijs.

Maatregel 5: Subsidie voor Gedragswerk, voor complexe omstandigheden

---

Wij verlengen de subsidie voor gedragswerk. De ondersteuning van Gedragswerk richt zich op bovenregionale vragen, verbindingen en hiaten in het aanbod. Gedragswerk zet zich incidenteel ook in voor kinderen in zeer complexe omstandigheden. Daarbij werkt Gedragswerk voornamelijk aan systeemdoorbraken in een regio. Gedragswerk brengt partijen weer met elkaar in gesprek en heeft als doel het lerend vermogen in de regio te verhogen. Aan de sparringstafel zoeken onderwijsconsultanten en de Raad van de Kinderbescherming samen met Gedragswerk naar duurzame oplossingen. Waar relevant worden ook specialisten uit de zorg betrokken, zoals het Centrum voor Consultatie en Expertise.

Maatregel 6: Een aanjager verbetert de aansluiting van de actietafels voor thuiszitters en de regionale expertteams

---

Wij gaan de voormalige aanjager van het Thuiszitterspact, Marc Dullaert, inzetten om de 'thuiszitterstafels' en de expertteams in de jeugdhulpregio's beter op elkaar aan te sluiten. Waar nodig ook in verbinding met jeugdbescherming en jeugdreclassering. De heer Dullaert gaat in enkele regio's best practices en knelpunten onderscheiden en de structuur borgen voor het doorpakken bij complexe casuïstiek met betrekking tot thuiszitters. Daarbij heeft hij oog voor de regionale verschillen. Daarnaast gaat hij aanbevelingen doen voor het verbinden van de doorzettingsmacht in de jeugdhulp met de doorzettingsmacht in het onderwijs. Tevens doet hij aanbevelingen voor de uitwerking van het wetsvoorstel

---

¹³ In 2016-2017 waren er 1.632 casussen, een stijging van 33 procent ten opzichte van 2014-2015.

¹⁴ In enkele regio's is er momenteel een langere wachttijd. Met de verhoogde subsidie gaan wij er vanuit dat de wachtlijsten verdwijnen.

¹⁵ Tweede Kamer 2017-2018, 31476, nr 22.

doorzettingmacht binnen passend onderwijs. Dit doet hij in samenwerking met Gedragswerk.

Zijn inzet is nodig omdat bij complexe casuïstiek onduidelijkheid kan blijven bestaan over wie er aan zet is. Binnen de afzonderlijke kolommen zijn inmiddels escalatierroutes ingericht, zoals de actietafels thuiszitters en expertteams in de jeugdhulpregio's. Daarnaast kan Het Juiste Loket helpen als ouders tussen wal en schip raken van de verschillende zorgdomeinen.

Maatregel 7: Invoeren wettelijke doorzettingmacht in onderwijs en verbinding met de doorzettingmacht in de jeugdhulp

---

Wij regelen wettelijk dat de samenwerkingsverbanden een verplichte doorzettingmacht moeten organiseren voor het onderwijs. In het uiterste geval is bij complexe casuïstiek doorzettingmacht nodig om tot een oplossing te komen; één partij die verantwoordelijk is voor het forceren van een doorbraak indien de partijen er niet uitkomen. In de Jeugdwet ligt de doorzettingmacht bij de gemeente op grond van de jeugdhulpplicht.¹⁶ Uit recent onderzoek blijkt dat de wijze waarop deze doorzettingmacht in de praktijk wordt georganiseerd door gemeenten sterk verschilt.¹⁷ Ook kan de aansluiting met onderwijs sterk verbeterd worden. De uitkomsten van de opdracht aan de heer Dullaert worden betrokken in de uitwerking van de verplichting voor samenwerkingsverbanden om een doorzettingmacht te organiseren en bij het leggen van de verbinding met de doorzettingmacht in de zorg. Het wettelijk regelen dat de doorzettingmacht belegd is, neemt niet weg dat ook ouders nog met het aanbod moeten instemmen. Degene met doorzettingmacht kan zich inzetten om ouders aan boord te houden en een beroep op hen doen. Wanneer ouders het aanbod weigeren lost doorzettingmacht dat niet op.

Maatregel 8: Arrangementen voor kinderen die niet naar volledig onderwijs kunnen groeien

---

In het komende half jaar werken wij met onze partners arrangementen uit voor de volgende twee groepen:

1. Kinderen die cognitief op een laag niveau functioneren en weinig belastbaar zijn, zoals kinderen met ernstig meervoudige beperkingen. Zij volgen speciaal onderwijs of gaan naar Kinderdienstencentra;
2. kinderen die cognitief normaal tot hoog functioneren, maar die vanwege lichamelijke of psychische redenen zeer beperkt onderwijs kunnen volgen.

Scholen moeten er voor zorgen dat kinderen een volledig onderwijsprogramma kunnen volgen. Dat is voor sommige kinderen niet haalbaar. Uit onderwijszorgpilots van onder andere de gemeenten Rotterdam, Almere en de regio Holland Rijnland blijkt dat arrangementen nodig zijn om kinderen zich zo goed mogelijk te laten ontwikkelen. Ook wordt in het land nieuw aanbod geïnitieerd waar onderwijs

---

¹⁶ Jeugdwet art. 2.3

¹⁷ Onderzoek naar doorzettingmacht in de jeugdwet. Rapport wordt meegestuurd met voortgangsrapportage jeugdwet naar de Tweede Kamer.

en zorg flexibel worden ingezet. Dit levert in de uitvoering juridische en financiële vraagstukken op.

Omdat wij uitgaan van de ontwikkelingsmogelijkheden van het kind in plaats van de grenzen van de verschillende systemen, gaan wij het komende halfjaar met gemeenten, onderwijspartners het NJI, Ingrado en NCJ uitwerken wat nodig en haalbaar is. Wij onderzoeken goede voorbeelden van succesvolle samenwerkingen tussen speciaal onderwijs en zorginstellingen. Dit komt in de plaats van het experiment deeltijdonderwijs dat het vorige kabinet had aangekondigd.

Maatregel 9: Aanpassen Leerplichtwet om onderwijskundig perspectief te betrekken bij vrijstellingen van onderwijs

---

Wij passen de Leerplichtwet aan, zodat expertise van samenwerkingsverbanden wordt meegewogen bij vrijstellingen van inschrijving in het onderwijs.¹⁸ Vrijstellingen zijn nu gebaseerd op lichamelijk of psychische gronden. Dat is onvolledig, want artsen weten niet altijd welke onderwijs-zorgcombinaties mogelijk zijn. Daarom willen wij het onderwijs betrekken bij de totstandkoming van vrijstellingen 5 onder a. Wij overleggen nu met onze partners over de invulling daarvan. Het plan is om het wetsvoorstel in 2019 aan uw Kamer voor te leggen.

Maatregel 10: Heldere informatie over medisch handelen

Wij verduidelijken de positie van het onderwijspersoneel en de school bij medisch handelen in de factsheet “Diabeteszorg in het onderwijs”. Ook de “Handreiking medisch handelen in het basisonderwijs” van de PO-Raad is hierop aangepast.

Hiermee voeren wij de motie Van Meenen¹⁹ uit. Het verlenen van medische zorg of jeugdhulp valt niet onder de zorgplicht van scholen in het kader van de Wet passend onderwijs. Scholen zijn niet verplicht om medische handelingen te verzorgen en ook individueel onderwijspersoneel kan niet worden verplicht de handelingen te verrichten. Scholen kunnen er desondanks voor kiezen om medische handelingen te verzorgen om ouders en hun kinderen zo een onbezorgde tijd op school te geven. Ouders en scholen maken hierover samen afspraken. Dat ligt anders bij zogenaamde voorbehouden handelingen in de zin van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg. Zulke handelingen, zoals het injecteren van insuline, mogen niet door eenieder en enkel onder specifieke omstandigheden worden verricht. In de factsheet ‘Diabeteszorg in het primair onderwijs’ (die wordt aangepast om ook partners in het voortgezet onderwijs te informeren) en de handreiking wordt de positie van onderwijspersoneel bij medisch handelen verder verduidelijkt en zal ingegaan worden op voorbeelden en situaties waarin onderwijspersoneel medische handelingen mag uitvoeren. Ook wegen scholen de effecten van de zorgverlening mee op de belasting voor het onderwijspersoneel en de situatie voor de overige leerlingen.

Conclusie

18

19 Tweede Kamer 2017-2018, 31 497, nr. 269

Met de maatregelen in deze brief zetten wij een belangrijke stap naar een betere verbinding tussen onderwijs en zorg. Hierdoor geven wij kinderen die extra ondersteuning nodig hebben meer kansen.

Het kost tijd om ervoor te zorgen dat deze maatregelen effect gaan sorteren. Daarom blijven wij de komende periode met onze partners in overleg en bepalen wij met elkaar wie welke maatregel oppakt in samenhang met andere programma's.²⁰

In het vroege voorjaar van 2019 brengen wij in beeld hoe de maatregel betere financiering van zorg in onderwijstijd het beste uitgevoerd kan worden. Daarbij zullen wij ook de uitvoerbaarheid en financiële consequenties in beeld brengen. Over de uitwerking van de overige maatregelen houden wij u op de hoogte met de rapportages over de Jeugdwet en passend onderwijs.

de minister voor Basis- en Voortgezet
Onderwijs en Media,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Arie Slob

Hugo de Jonge

---

²⁰ Actieprogramma 'Zorg voor de Jeugd (Tweede Kamer 2017-2018, 34880, nr.3) en Programma 'Onbeperkt meedoen! - implementatie VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een handicap' (Tweede Kamer 2017-2018, 24170, nr. 177)

**FORMULIER BEANTWOORDING TECHNISCHE VRAGEN
TER VOORBEREIDING COMMISSIE BESPREKING**

Betreft commissie (<i>weghalen welke n.v.t. zijn</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Samenleving dd. 14 maart 2019
Nummer en naam agendapunt:	5a Stand van zaken beleidsaccent 'De leraar trekt aan de bel'
Vraag van Wouter Hoppenbrouwer, L3B	Is de begrotingspost jeugdhulp lokaal een reserve? Zo ja wanneer door de raad ingesteld? Welke kosten worden er normaliter verantwoord binnen deze begrotingspost.
Beantwoording:	In het financiële hoofdstuk van de rapportage 'de leraar trekt aan de bel' spreken we over het zoeken van dekking in de <i>lokale middelen jeugdhulp</i> , niet zijnde een specifieke begrotingspost zoals nu wordt geïnterpreteerd. We zoeken dus dekking voor dit beleidsaccent binnen de bestaande middelen in het programma.

**FORMULIER BEANTWOORDING TECHNISCHE VRAGEN
TER VOORBEREIDING COMMISSIE BESPREKING**

Betreft commissie (<i>weghalen welke n.v.t. zijn</i>)	o Samenleving dd. 14 maart 2019
Nummer en naam agendapunt:	5a Stand van zaken beleidsaccent 'De leraar trekt aan de bel'
Vraag van Paul Lieverse, ChristenUnie	In het stuk wordt over de zorgstructuur gesproken en worden veel verschillende functies en functionarissen benoemd. Is het mogelijk om een overzicht te maken van de verschillende functionarissen in dit speelveld met daarbij hun rol en bij wie deze functionaris in dienst is.
Beantwoording:	Een toelichting op de verschillende functies is in onderstaande tabel uitgewerkt.

Functie	Rol	Werkzaam/ in dienst bij	Huidige financiële relatie met gemeente Lansingerland
<i>Intern begeleider</i>	functionaris belast met zorgtaken binnen Primair Onderwijs	In dienst van basisschool	nee
<i>Zorgcoördinator</i>	functionaris belast met zorgtaken binnen Voortgezet Onderwijs	In dienst van middelbare school	nee
<i>Schoolmaatschappelijk werker (SMW)</i>	Hulpverlener aanwezig op school die preventieve, laagdrempelige en kortdurende hulp verleent aan leerlingen, ouders en de school	Werkzaam bij jeugdhulporganisatie	Op PO co-financiering met onderwijs Op VO geen financiële relatie
<i>Jeugd-en gezinscoach (j&o-coach)</i>	Hulpverlener gericht op complexe problematiek en biedt kinderen, jongeren en ouders ambulante ondersteuning	Werkzaam bij jeugdhulporganisatie	Subsidierelatie met gemeente
<i>Jeugdconsulent</i>	Functionaris gericht op complexe casuïstiek en het gericht inzetten van jeugdhulp na het uitvoeren van een brede uitvraag en het opstellen van een ondersteuningsplan. Zij zijn casemanager van gezinnen waar jeugdhulp wordt ingezet.	In dienst van gemeente	n.v.t.
<i>Jeugdverpleegkundige</i>	Verpleegkundige gericht op de ontwikkeling van een kind en verbonden aan het onderwijs. Vanuit de rol als toegangspartij voeren zij brede uitvragen uit en schrijven ze ondersteuningsplannen.	In dienst van Centrum voor jeugd en gezin	Subsidierelatie met gemeente

<i>Leerplichtambtenaar</i>	Houdt toezicht op naleving van de leerplichtwet en is sparringpartner voor onderwijs in het geval van verzuim	In dienst van gemeente	n.v.t.
<i>Vertegenwoordiger Passend Onderwijs</i>	Afhankelijk van PO of VO; uitvoeren en/of adviseren over inzet van (preventieve) ondersteuning en leerling/docent/school bij didactische problematiek, betrokken bij eventuele doorgeleiding naar speciaal onderwijs.	In dienst van Samenwerkingsverband Passend Onderwijs	Geen
<i>Jeugdcoach op School</i>	Nieuw ontwikkelde functie waarbij een combinatie van SMW en J&O-coach zijn geïntegreerd	In dienst van jeugdhulporganisatie	Inkooprelatie met gemeente Financiering deels door onderwijs

Raadsvoorstel

Datum Raad
28 maart 2019

Portefeuillehouder
Ankie van Tatenhove

Registratienummer
BR1900001

Onderwerp
Visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport'

Gevraagde beslissing

De visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport' (T18.07433) vast te stellen.

Samenvatting

Voor u ligt de Visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport' (hierna: de sportvisie). Met deze sportvisie stellen wij de nieuwe beleidskaders voor sport en bewegen in Lansingerland op. Door een interactief traject met sportverenigingen en andere betrokkenen uit de sportwereld heeft deze sportvisie een breed draagvlak. De activiteiten uit de sportvisie versterken de veerkracht van onze inwoners en de identiteit van Lansingerland. Daarnaast draagt een goed sport- en beweegklimaat bij aan onze citymarketing.

Financiële consequenties

Het uitgangspunt van de sportvisie is dekking binnen de bestaande, in de begroting vastgestelde, middelen. Om onze ambities te behalen, is daarnaast aanvullend budget nodig. Dekking voor dit budget voor het inzetten van het programma Grenzeloos Actief vinden we in programma 3.

Hiernaast is het mogelijk dat vervolgacties uit de sportvisie, zoals het accommodatieplan en de nieuwe tarievenstructuur, financiële gevolgen met zich meebrengen. Hierover vindt bij het vaststellen van deze vervolgacties separaat besluitvorming plaats. Deze kosten zijn op dit moment nog onbekend.

Verdere procedure

Wij hebben in hoofdstuk 6 van de sportvisie een planning opgenomen. Hierin leggen wij vast op welke thema's wij ons de komende vier jaar focussen. De acties uit de sportvisie krijgen de komende jaren meer invulling. Hierbij hebben we de hulp van de sportverenigingen hard nodig. Gezamenlijk werken we aan de uitvoering van deze sportvisie tot 2030. Beleidsnota's die hieruit voortkomen, zoals het accommodatieplan en de nieuwe tarievenstructuur, leggen wij ter besluitvorming voor aan uw gemeenteraad.

Daarnaast maken we een keer per jaar we de stand van zaken op om de commissie Samenleving te informeren over de voortgang van de uitvoering van de acties uit deze visie. We onderzoeken nog welke vorm daar het best bij past.

Juridische aspecten

Het faciliteren en stimuleren van sport en bewegen is, met uitzondering van het bewegingsonderwijs, geen wettelijke taak van de gemeente. Wij hebben hierdoor beleidsvrijheid op dit onderwerp. De wet- en regelgeving voor het bewegingsonderwijs is vastgelegd in de Wet op het Primair Onderwijs,

Wet op het Voortgezet Onderwijs en de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs
Lansingerland 2014.

Extern draagvlak/burgerparticipatie

De sportvisie kwam tot stand door een interactief traject met sportverenigingen en andere betrokkenen uit de sportwereld van Lansingerland. In april 2018 organiseerden wij de kick-off van de sportvisie. Daarnaast bespraken wij de sportvisie op de jaarlijkse Avond van de Sport in oktober 2018 en hadden sportverenigingen de mogelijkheid om input te leveren. Deze input is verwerkt in de sportvisie. De laatste versie is gedeeld met de sportverenigingen tijdens de 'Eindsprint' in februari 2019. Dit was een avondbijeenkomst waarvoor we alle sportverenigingen uitnodigde. De sportverenigingen ondersteunen deze sportvisie. Ook werd het Burgerpanel begin 2018 om een mening gevraagd. Wij gebruikten de resultaten hiervan als input voor de sportvisie.

Duurzaamheid

De sportvisie draagt bij aan het verbeteren van het gezond en sociaal welzijn van onze inwoners. Bij de exploitatie, renovatie en groot onderhoud aan onze sportaccommodaties hebben wij altijd aandacht voor recycling, energiebesparing en mogelijkheden tot hergebruik van materialen.

Bijlagen

- Visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport' (T18.07433);
- Aanbiedingsbrief visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport' (U19.01324).

Toelichting

Inleiding

Sport staat voor plezier, passie én voor gezondheid. Maar ook voor samenwerking en teamspirit. Elke week doen kinderen op onze sportvelden en sportaccommodaties hun uiterste best om met oefening en talent hun team of zichzelf naar winst of zelfs een kampioenschap te scoren. Talloze ouders, opa's en oma's leven aan de kant van het sportveld of op de tribunes in de sporthallen mee met de prestaties. Ook veel volwassen inwoners zijn actief als sporter, toeschouwer of vrijwilliger. Sporten geeft energie en zorgt voor verbinding: samen de overwinning vieren, of samen het verdriet delen na een verloren wedstrijd. Sport heeft zoveel meer in zich dan alleen de prestatie van dat moment.

Een goed sportbeleid heeft ook betekenis voor het onderwijs, de gezondheid van onze inwoners, onze fysieke omgeving en de lokale economie. En op hun beurt kunnen we met ons beleid voor onderwijs, gezondheid, ruimtelijke ontwikkeling en economie de samenleving ook in beweging krijgen en van betekenis zijn voor vitale sportverenigingen. In deze sportvisie komen de verschillende beleidsvelden bij elkaar.

Van sportnota naar sportvisie

De Sportnota Lansingerland 2014-2018 vormde tot nu toe het kader voor het gemeentelijk beleid voor de sportaccommodaties, sportstimulering en specifieke doelgroepen. Landelijke en gemeentelijke ontwikkelingen, maar ook de ontwikkelingen bij de sportverenigingen en het Nationaal Sportakkoord bieden kansen om sport en bewegen hoog op de agenda te krijgen.

Beoogd maatschappelijk effect

Een visie vaststellen voor het faciliteren en stimuleren van bewegen en sporten in onze gemeente. In 2030 bewegen alle inwoners van Lansingerland al dan niet in de openbare ruimte. Voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, met psychosociale problematiek of met beperkte financiële middelen is bewegen en sporten niet altijd vanzelfsprekend. Wij maken sporten mogelijk voor iedereen. Daarnaast draagt deze sportvisie bij aan het vitaler en toekomstbestendig maken van sportverenigingen en draagt een goed sport- en beweegklimaat bij aan onze citymarketing.

Argumenten

1.1 Een nieuw visiedocument is noodzakelijk

De oude sportnota 2014-2018 liep tot en met 2018. Ook vanaf 2019 is er behoefte aan een nieuw visiedocument voor het faciliteren en stimuleren van sport en bewegen in onze gemeente. Bovendien is het voor het nemen van maatregelen en het toetsen van subsidies belangrijk dat uw gemeenteraad de nieuwe visie vaststelt.

1.2 Sportverenigingen in Lansingerland ondersteunen deze sportvisie

Deze sportvisie kwam tot stand door een interactief traject met sportverenigingen en andere betrokkenen uit de sportwereld van Lansingerland. In april 2018 organiseerden wij de kick-off van de sportvisie. Daarnaast bespraken wij de sportvisie op de jaarlijkse Avond van de Sport in oktober 2018 en hadden sportverenigingen de mogelijkheid om input te leveren. Deze input is verwerkt in de sportvisie en ook de laatste versie is gedeeld met de sportverenigingen tijdens de 'Eindsprint' in februari 2019. Dit was een avondbijeenkomst waarvoor we alle sportverenigingen uitnodigden. De sportverenigingen ondersteunen deze sportvisie. Ook werd het Burgerpanel begin 2018 om een mening gevraagd. Wij gebruikten de resultaten hiervan als input voor de sportvisie.

1.3 De activiteiten in de sportvisie versterken de veerkracht van onze inwoners

Sport is van toegevoegde waarde voor de samenleving. Het verenigingsleven zorgt voor ontmoeting, inspanning en ontspanning en voor betrokkenheid en verbinding van jong en oud. Vitale sportverenigingen zijn hierbij belangrijk. Daarnaast draagt sport en bewegen ook bij aan een fysiek en sociaal gezonde samenleving.

1.4 De sportvisie versterkt de identiteit van Lansingerland

Lansingerland is een gemeente die groeit en trots is op de sport(faciliteiten) in de gemeente. Veel gaat al goed, maar we willen meer. De vele sport- en beweegmogelijkheden verbinden onze kernen. Elke kern kent van oudsher haar eigen sportverenigingen. De betrokkenheid van inwoners bij sportverenigingen in de eigen dorpskern is groot. Ze zetten Lansingerland op de kaart als aantrekkelijke gemeente. Dat is dan ook de kracht van (de sportverenigingen in) Lansingerland.

Kanttekening

1.1 Dit is een visie op hoofdlijnen en daarmee nog geen direct uitvoerbaar plan

De sportvisie geeft een breed beeld van de ontwikkelingsrichting van sport en bewegen in Lansingerland tot 2030. Dat is onze stip op de horizon. In de sportvisie staat geen gedetailleerd uitvoeringsprogramma van de beleidsveranderingen. De sportvisie geeft een beeld op gemeenteniveau dat alle belangrijke samenwerkingspartners delen. Op basis van de sportvisie werken gemeente, sportverenigingen en andere betrokkenen samen om concreet uitvoering te geven aan de verschillende elementen en acties die in deze sportvisie staan.

Raadsbesluit

Datum Raad
28 maart 2019
Registratienummer
BR1900001

Onderwerp
Visie op sport en bewegen Lansingerland ‘Scoren met sport’

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat

- een nieuw visiedocument noodzakelijk is;
- sportverenigingen in Lansingerland de nieuwe sportvisie ondersteunen;
- de activiteiten in de sportvisie de veerkracht van onze inwoners versterken;
- de sportvisie de identiteit van Lansingerland versterkt;
- de sportvisie bijdraagt aan het in beweging en aan het sporten krijgen van onze inwoners;
- de sportvisie bijdraagt aan het vitaler en toekomstbestendig maken van sportverenigingen;
- de sportvisie bijdraagt aan onze citymarketing.

Gelet op

- de beleidsvrijheid van de gemeente bij het vaststellen van de visie op sport en bewegen.

Besluit(en)

De visie op sport en bewegen Lansingerland ‘Scoren met sport’ (T18.07433) vast te stellen.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 28 maart 2019,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

Aan de leden van de gemeenteraad

Domein Samenleving
Maatschappelijke Opgaven

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie

Dewi Klijnsmit

Telefoon

14 010

E-mail

info@lansingerland.nl

Website

www.lansingerland.nl

Verzenddatum 26 februari 2019

Ons kenmerk U19.01324

Onderwerp **Visie op sport en bewegen
Lansingerland 'Scoren met sport'**

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met trots bieden we u hierbij onze Visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport' aan. In deze brief informeren we u graag over de ambities en achtergrond van dit beleid.

Visie op hoofdlijnen

Bewegen en sporten zijn essentieel voor een fysieke en gezonde samenleving. 'Scoren met sport' beschrijft de sportambities voor Lansingerland tot 2030 en geeft een breed beeld van de ontwikkelingsrichting van sport en bewegen in onze gemeente. Met de visie 'Scoren met sport' faciliteren en stimuleren we sport en bewegen voor alle inwoners van Lansingerland. Het jaar 2030 is onze stip op de horizon.

Waarom 2030?

Lansingerland is een groeiende gemeente. In 2030 is onze VINEX-opgave afgerond en is Lansingerland in inwonersaantal 'compleet'. In onze visie op sport en bewegen houden we hier rekening mee. Op die manier maken we onze beweegmogelijkheden en sportvoorzieningen toekomstbestendig.

Waarom een visie?

Deze visie vervangt de Sportnota Lansingerland 2014-2018. De Sportnota vormde het kader voor het gemeentelijk beleid voor de sportaccommodaties, de sportstimulering en specifieke doelgroepen. In dit nieuwe visiedocument hebben we hier uiteraard ook aandacht voor. Maar in deze visie nemen we vooral actuele ontwikkelingen mee die we voor de komende jaren zien: landelijke en gemeentelijke ontwikkelingen, maar ook de ontwikkelingen bij de sportverenigingen en het Nationaal Sportakkoord bieden kansen om sport en bewegen hoog op de agenda te krijgen.

De komende jaren werken we samen met de sportverenigingen en andere betrokkenen aan de uitvoering van de verschillende uitvoeringsplannen. Deze plannen en de eventuele financiële gevolgen leggen wij aan uw raad voor.

Tot slot

De sportvisie is tot stand gekomen met dank aan de sportverenigingen in Lansingerland. Omdat hun draagvlak erg belangrijk is, hebben wij sportverenigingen actief betrokken bij de ontwikkeling van deze visie. Die betrokkenheid blijft ook bij de uitwerking van de plannen. Samen geven we richting aan een sportief Lansingerland. Want, scoren met sport, dat doe je samen!

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Lucas Vokurka
Secretaris

A handwritten signature in blue ink, featuring a large loop on the left and a series of smaller loops and strokes on the right.

b.a.
drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

SCOREN

MET SPORT

VISIE OP SPORT EN BEWEGEN LANSINGERLAND

VOORWOORD

Lansingerland heeft alles in zich om in 2030 de sportiefste gemeente van de regio te zijn. We hebben een rijk verenigingsleven, prachtige sportaccommodaties en een grote groene buitenruimte. En we hebben al heel veel sportende inwoners. Maar we willen meer! We hebben vier grote ambities op het gebied van sport en bewegen voor de komende jaren. We vinden het namelijk belangrijk dat iedereen in beweging komt. Waarom?

Bewegen moet! Het is steeds duidelijker dat een gezonde leefstijl met voldoende beweging ons langer gezond houdt. Maar bewegen doet meer: het zet je in beweging. Niet alleen je lijf, maar ook je leven. De oude Grieken zeiden het al: Een gezonde geest in een gezond lichaam!

“DE OUDE GRIEKEN
ZEIDEN HET AL:
EEN GEZONDE
GEEST IN EEN
GEZOND LICHAAM!”

Iedereen die sport weet het: sporten is leuk! Daarom doen we er alles aan om sporten voor iedereen mogelijk te maken, ook voor inwoners voor wie dat niet zo vanzelfsprekend is. Iedere ouder is trots als zijn kind de eerste zwemslagen maakt, maar zwemles is best duur. Hoe mooi is het als een moeder met een minimum inkomen ook haar kind hoort zeggen: ‘Nu heb ik ook een diploma’.

Lansingerland heeft sportvoorzieningen die in de wijde omgeving bekend zijn. Mooi aangelegd en goed onderhouden. Dat willen we zo houden, ook als we nog verder groeien de komende jaren. Maar ons ware kapitaal zit in de sportverenigingen. Zij zorgen er met talloze vrijwilligers voor dat onze inwoners een ruime keuze hebben aan sport- en spelmogelijkheden. Binnen en buiten. Voor jong en oud. De komende tijd vragen we onze sportverenigingen nog meer. We vragen ze om mee te ontwikkelen, zowel met de groei van het aantal inwoners als met de maatschappelijke opdrachten die we allemaal hebben. Bijvoorbeeld door ruimte te maken voor mensen met een beperking of oog te hebben voor kwetsbare oud-leden en hun mantelzorgers. Het is onze droom dat het veteranenteam van de woensdagochtend tijdens de koffie roept: ‘Laten we volgende week Ton even ophalen, dan is zijn vrouw eens een ochtendje vrij’.

Ambities zijn mooi, maar het gaat vooral om wat we daarvoor doen. Samen met de sportverenigingen en een aantal andere partijen hebben we de acties bepaald om in 2030 de sportiefste gemeente te zijn. Hiermee gaan we samen aan de slag, want Lansingerland doet ‘t: **Scoren met sport!**

Het college van Lansingerland

INHOUD

VOORWOORD // 03

INLEIDING

- Sporten is plezier, passie en gezondheid // 06
- Van sportnota naar sportvisie // 06
- Scoren met sport // 07
- Wettelijke taken op het gebied van sport en bewegen // 07
- Sport en bewegen in relatie tot andere domeinen // 07
- Leeswijzer // 07

AMBITIE 1 IEDEREEN BEWEEGT

- Het belang van bewegen // 10
- Hoe krijgen we iedereen in beweging? // 10

AMBITIE 2 IEDEREEN SPORT

- Het belang van sporten // 14
- Hoe krijgen en houden we iedereen aan het sporten? // 14
- Hoe maken we sporten voor iedereen mogelijk? // 14

AMBITIE 3 VITALE SPORTVERENIGINGEN

- Het belang van vitale sportverenigingen en goede sportvoorzieningen // 18
- Hoe dragen wij bij aan de vitaliteit van de sportverenigingen? // 18
- Hoe houden we de accommodaties op orde? // 18

AMBITIE 4 SPORT ZIT IN ONS DNA

- Het belang van een sportief Lansingerland // 22
- Breedtesport is de kracht van Lansingerland // 22
- Het Pact van Lansingerland // 22

PLANNING, FINANCIËN EN EVALUATIE

- Planning // 26
- Financiën // 26
- Evaluatie en monitoring // 27

INLEIDING

SPORTEN IS PLEZIER, PASSIE EN GEZONDHEID

Uit een raadpleging van het Burgerpanel Lansingerland¹ in maart 2018 blijkt dat zeven op de tien inwoners van Lansingerland sport. De voornaamste reden om te sporten is de gezondheid (81%). Ook het plezier dat inwoners beleven aan sporten is een reden om te (blijven) sporten (71%).

Sport staat voor plezier, passie én voor gezondheid. Maar ook voor samenwerking en teamspirit. Elke week doen kinderen op onze sportvelden en sportaccommodaties hun uiterste best om met oefening en talent hun team of zichzelf naar winst of zelfs een kampioenschap te scoren. Talloze ouders, opa's en oma's leven aan de kant van het sportveld of op de tribunes in de sporthallen mee met de prestaties. Ook veel volwassen inwoners zijn actief als sporter, toeschouwer of vrijwilliger. Sporten geeft energie en zorgt voor verbinding: samen de overwinning vieren, of samen het verdriet delen na een verloren wedstrijd. Sport heeft zoveel meer in zich dan alleen de prestatie van dat moment.

Een goed sportbeleid heeft ook betekenis voor het onderwijs, de gezondheid van onze inwoners, onze fysieke omgeving en de lokale economie. En op hun beurt kunnen we met ons beleid voor onderwijs, gezondheid, ruimtelijke ontwikkeling en economie de samenleving ook in beweging krijgen en van betekenis zijn voor vitale sportverenigingen. In deze sportvisie komen de verschillende beleidsvelden bij elkaar.

VAN SPORTNOTA NAAR SPORTVISIE

De Sportnota Lansingerland 2014-2018 vormde tot nu toe het kader voor het gemeentelijk beleid voor de sportaccommodaties, de sportstimulering en specifieke doelgroepen. Landelijke en gemeentelijke ontwikkelingen, maar ook de ontwikkelingen bij de sportverenigingen en het Nationaal Sportakkoord bieden kansen om sport en bewegen hoog op de agenda te krijgen. Daarnaast kan een goed sport- en beweegklimaat bijdragen aan onze citymarketing. Dat alles leidt ons naar de volgende ambities voor 2030.

SCOREN MET SPORT

Scoren met sport is onze visie op sport en bewegen, met onze ambities voor 2030.

- **IEDEREEN BEWEEGT**
In 2030 spelen, wandelen, fietsen en sporten al onze inwoners in de openbare ruimte.
- **IEDEREEN SPORT**
In 2030 sport het overgrote deel van onze inwoners en wij maken dat mogelijk voor iedereen.
- **VITALE SPORTVERENIGINGEN**
In 2030 zijn onze sportverenigingen vitaal en onze sportaccommodaties zijn van goede kwaliteit en betaalbaar.
- **SPORT ZIT IN ONS DNA**
In 2030 staat Lansingerland als sportiefste gemeente op de kaart.

Deze ambities werken we de komende jaren uit in concrete plannen, samen met de sportverenigingen, coaches, maatschappelijke organisaties en inwoners.

WETTELIJKE TAKEN OP HET GEBIED VAN SPORT EN BEWEGEN

De wettelijke verplichtingen van de gemeente op het gebied van bewegen en sporten zijn beperkt. De gemeente heeft alleen een wettelijke taak op het gebied van bewegingsonderwijs. Dit staat beschreven in de Wet op het Primair Onderwijs en de Wet op het Voortgezet Onderwijs.

Bewegen en sporten zijn essentieel voor een fysiek en sociaal gezonde samenleving. Bij bewegen gaat het om functionele en dagelijkse beweging, zoals boodschappen doen en naar het werk fietsen. Bij sporten gaat het om een hoger bewegingsniveau, sporten vraagt meer inspanning. Bewegen en sporten leveren een grote bijdrage aan de (volks)gezondheid, zowel preventief als genezend. Daarom hecht de overheid belang aan sporten en bewegen en is het Nationaal Sportakkoord gesloten.

SPORT EN BEWEGEN IN RELATIE TOT ANDERE DOMEINEN

Sport en bewegen heeft veel raakvlakken met andere gemeentelijke domeinen, met name wat betreft de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Participatiewet en de nieuwe Omgevingswet, die naar verwachting in 2021 van kracht wordt. Daarnaast kan sport een belangrijk element zijn in onze citymarketing.

- **SPORT EN DE WMO**
De Wmo heeft als doel mensen mee te laten doen in de samenleving. Daarnaast biedt de Wmo ondersteuning aan kwetsbare mensen zoals mensen met een beperking, ouderen en eenzamen. Juist voor deze inwoners kunnen bewegen en sporten veel betekenen.
- **SPORT EN DE PARTICIPATIEWET**
Mensen die leven van een bijstandsuitkering vallen onder de Participatiewet. Deze wet is er op gericht om zoveel mogelijk mensen te ondersteunen bij het vinden van werk, ook als ze een arbeidsbeperking of gezondheidsproblemen hebben. Ook voor deze doelgroep is het belangrijk om in beweging te komen en aan hun conditie te werken, zodat ze steviger in hun schoenen staan en winnen aan veerkracht. Sporten is dan een middel. Bovendien is er bij sportverenigingen veel vraag naar vrijwilligers. Dat biedt mensen met een uitkering mogelijkheden om werkervaring op te doen.
- **SPORT EN DE OMGEVINGSWET**
De Omgevingswet bundelt wet- en regelgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving en stelt de leefomgeving en de gebruiker centraal in plaats van de regels. Het integrale karakter van de Omgevingswet, het centraal stellen van de leefomgeving en de ruimte voor initiatieven biedt kansen om bewegen en sporten een plek te geven binnen de leefomgeving van de gemeente.
- **SPORT EN CITYMARKETING**
De meerwaarde van sport en bewegen raakt niet alleen inwoners, maar kan ook bijdragen aan een positief imago van de gemeente. Hoogwaardige sportvoorzieningen en aandacht voor bijzondere sportprestaties zijn een visitekaartje voor Lansingerland en vergroten de aantrekkingskracht voor bedrijven die zich hier willen vestigen. Zo zetten we Lansingerland op de kaart.

LEESWIJZER

Scoren met sport beschrijft de visie op sport en bewegen van Lansingerland. Onze visie is uitgewerkt in vier ambities. Onder elke ambitie lichten we toe waarom we voor deze ambitie kiezen, welke stappen we zetten tot aan 2030 en welke acties we daarbij ondernemen. Tenslotte gaan we in op de planning en geven we een overzicht van de financiën.

¹ Het Burgerpanel (vanaf 2019 Lansingerland Peilt) is een vorm van burgerparticipatie. Wij vragen inwoners die lid zijn van het digitale panel periodiek mee te denken over thema's waar de gemeente aan werkt.

AMBITIE 1
IEDEREEN
BEWEEGT

AMBITIE 1 IEDEREEN BEWEEGT

In 2030 spelen, wandelen, fietsen en sporten al onze inwoners in de openbare ruimte

HET BELANG VAN BEWEGEN

Steeds vaker blijkt uit onderzoek dat bewegen van groot belang is. Mensen die voldoende bewegen hebben minder kans op gezondheidsklachten. Een van de bekendste ambassadeurs op dit gebied, Erik Scherder, zegt daarover: “Stilzitten is rampzalig voor conditie en cognitie”. Bewegen verkleint de kans op hart- en vaatziekten en andere chronische ziekten, bevordert motorische en sociale vaardigheden en vergroot de weerstand.

Beweging is belangrijk voor lichaam en geest

Het is belangrijk dat mensen van jongs af aan bewegen en sporten. Bewegen is de eerste stap in de richting om actiever, fitter en sterker te worden. Naast de bekende Schijf van Vijf voor voeding is daarom een Schijf van Drie voor bewegen geïntroduceerd. De schijf van Drie helpt ons om te voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. De drie elementen uit deze schijf zijn:

- **Actiever** door recreatief bewegen, bijvoorbeeld wandelen of fietsen. Norm: 5 x per week 30 minuten
- **Fitter** door intensief bewegen, bijvoorbeeld joggen of voetballen. Norm: 3 x per week 20 minuten
- **Sterker** door spier(kracht) training, bijvoorbeeld fitness of pilates. Norm: 2 x per week acht spieroefeningen met acht herhalingen

Jong geleerd is oud gedaan: een leven lang bewegen

Mensen blijven langer bewegen en sporten als het van jongs af aan vanzelfsprekend is om dit te doen. Het bewegingsonderwijs is daarom een belangrijke factor in het leven van een kind. Hier ligt de basis voor een leven lang bewegen en sporten. Het is dan vooral belangrijk dat kinderen plezier hebben tijdens de gymles. Door jong te beginnen met plezier maken tijdens bewegen en sporten, houden we dit langer vol.

HOE KRIJGEN WE IEDEREEN IN BEWEGING?

Onze ambitie is dat iedereen in 2030 voldoende en met plezier beweegt. Voorwaarden hiervoor zijn dat er voldoende mogelijkheden zijn en dat het aantrekkelijk is om in beweging te komen. Hoe gaan we dat doen?

Voldoende capaciteit voor het bewegingsonderwijs in sporthallen en gymzalen

Het bewegingsonderwijs op school kent een aantal wettelijke normen. In het basisonderwijs krijgen leerlingen minimaal anderhalf klokuur per week bewegingsonderwijs. Voor het voortgezet onderwijs is de norm dat elke leerling twee uur per week gymles krijgt van een professionele docent. De gemeente stelt hiervoor capaciteit beschikbaar. In het bewegingsonderwijs ligt een enorme kans. Gymles is hét middel om kinderen in beweging te krijgen. Lansingerland gaat de komende jaren nog flink groeien. Het aantal kinderen groeit mee. Het is daarom belangrijk de capaciteit van de sportaccommodaties gelijke pas te laten houden met de groei van het aantal leerlingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2019 stellen we een accommodatieplan op. Uitgangspunt voor dit plan is het bieden van voldoende blokken voor het bewegingsonderwijs. Aan de hand van capaciteitsberekeningen en groeiprognoses berekenen we of en op welke locatie(s) en in welke kern(en) aanpassing of uitbreiding van accommodaties nodig is om aan de normen van het bewegingsonderwijs te voldoen.

In 2030 is de openbare ruimte het grootste sportpark van onze gemeente

Om iedereen in beweging te krijgen kijken we niet alleen naar de sportparken en sportaccommodaties, maar juist ook naar de ruimte om ons heen. In de openbare ruimte kunnen inwoners bewegen onderdeel maken van hun dagelijkse activiteiten en het dagelijkse ritme. De openbare ruimte is de meest logische toekomstige voorziening om fit, vitaal en in beweging te blijven.

- **Onze openbare ruimte biedt mogelijkheden om te bewegen en te sporten**
In Lansingerland zijn de wandel- en fietspaden van goede kwaliteit. Er zijn bijvoorbeeld overal op- en afritjes voor wandelwagens en rolstoelen en er is veel aandacht voor veilige overgangen. Veel inwoners en ongeorganiseerde sporters maken al gebruik van onze openbare ruimte zoals de Rottemeren, de Groenzoom

en het Annie M. G. Schmidtpark. In deze en omliggende gebieden zijn kansen en voldoende ruimte om de sportmogelijkheden verder uit te breiden.

- **De inrichting van onze openbare ruimte nodigt mensen uit om te bewegen en te sporten**
De manier waarop de openbare ruimte is ingericht heeft invloed op het gedrag van inwoners. We kunnen het bewegen en sporten in de openbare ruimte bevorderen door deze ruimte ‘uitnodigend’ in te richten. Goede verlichting, asfalt of juist speelmateriaal zijn allemaal opties om te verkennen. Maar het gaat ook over bankjes of rust- en ontmoetingsplekken op wandelroutes voor senioren. Ook fietsstimuleringsmaatregelen, zoals bewaakte fietsstallingen, uitgezette routes en andere grappige maatregelen, kunnen bijdragen aan het bevorderen van bewegen en sporten in de openbare ruimte. Natuurlijk is het hierbij belangrijk dat andere functies in de openbare ruimte hiervan geen hinder ondervinden. Bij planvorming is het daarom belangrijk om naast alle aspecten als duurzaamheid, groen, verkeersveiligheid ook gezondheid mee te nemen.

“IN 2030 SPELEN,
WANDELEN,
FIETSEN EN
SPORTEN AL
ONZE INWONERS
IN DE OPENBARE
RUIMTE”

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2020 stellen we een plan op voor de inrichting van de ‘beweegvriendelijke buitenruimte’, waarin we een integrale afweging maken hoe we de openbare ruimte zo kunnen inrichten dat die (nog meer) uitnodigt om te bewegen en te sporten.

In 2030 beschikken onze woonwijken over voldoende speel- en spelruimte

Wij hebben relatief veel speel- en spelruimte in de wijken. Dit willen we graag zo houden en waar nodig optimaliseren. Speel- en spelruimtes zijn een uitnodiging voor kinderen, volwassenen en senioren om te bewegen, sporten en om elkaar te ontmoeten. Voorbeelden van speel- en spelruimtes zijn het openbaar groen, de woonerven en de brede stoepen. Voor (kleine) kinderen is speelruimte vooral een beweegrimte. Hier kunnen zij met andere kinderen spelen en kunnen toezichthoudende ouders elkaar ontmoeten. In 2030 spelen wij beter in op de behoefte en wensen van de inwoners, afgestemd op de doelgroep in de woonwijken.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2020 stellen we een plan voor ‘speel- en spelruimte’ op voor de inrichting van de woonwijken.

AMBITIE 2

IEDEREEN
SPORT

AMBITIE 2 IEDEREEN SPORT

In 2030 sport het overgrote deel van onze inwoners en wij maken dat mogelijk voor iedereen

HET BELANG VAN SPORTEN

Sporten is goed voor iedereen, te beginnen bij de jeugd. Sporten leidt tot gezondheidswinst. Mensen worden fitter, energiever en sterker. Ze blijven daardoor langer vitaal en gezond. Maar sporten zorgt voor meer, zoals een goede emotionele ontwikkeling. Het samen winnen of verliezen en daarmee om kunnen gaan. En sporten leidt tot een sterker sociaal netwerk. Tijdens het sporten ontmoet je anderen. Je moet samenwerken en anderen zien jouw talenten op een andere manier dan op school. Redenen genoeg om ervoor te zorgen dat onze inwoners zoveel mogelijk sporten.

HOE KRIJGEN EN HOUDEN WE IEDEREEN AAN HET SPORTEN?

Onze ambitie is dat onze inwoners bewegen en sporten in 2030 als vanzelfsprekend onderdeel van hun leven zien. Ook als ze gaan puberen en andere interesses krijgen.

We behouden onze leiderspositie 'kinderen die lid zijn van een sportvereniging'

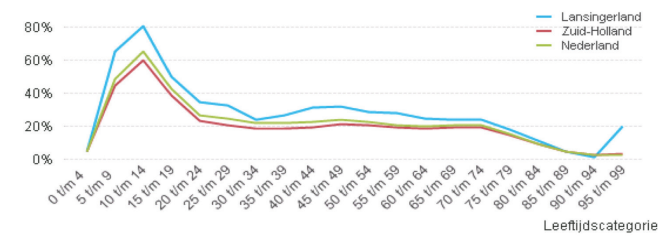
In Lansingerland zijn meer kinderen lid van een sportvereniging dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. We zijn trots op dat mooie resultaat. Daarom willen we die positie behouden. Ook omdat we geloven dat sporten in verenigingsverband een meerwaarde heeft voor de ontwikkeling van kinderen: het bevordert sociale vaardigheden, kinderen leren spelenderwijs omgaan met succes en vreugde en met verlies en verdriet. Ze leren te geven en nemen door te spelen in teamverband. En daarnaast vergroot het hun netwerk: ze hebben er vaak andere contacten dan op school en in de buurt.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2019 optimaliseren we de inzet van combinatiefunctionarissen. In 2020 breiden we de capaciteit verder uit. Een combinatiefunctionaris is een verbinder tussen scholen, sportverenigingen en de gemeente, die afstemt, meedenkt en adviseert. We gaan met de scholen en sportverenigingen in overleg over een optimale inzet van deze combinatiefunctionarissen om alle kinderen aan het sporten te houden of te krijgen.

In 2030 sporten er meer kinderen tussen de 14-17 jaar

Bij onze tien tot veertien jarigen zien we dat 80% van deze groep lid is van een sportvereniging. Daarmee zijn we koploper in Nederland. Voor de pubers (veertien tot zeventien jarigen) zakt het percentage naar rond de 40%. We vinden het echter belangrijk dat ook deze leeftijdsgroep voldoende sport. We willen de combinatiefunctionarissen hiervoor inzetten.

Figuur 1 Vergelijking ledenpercentage gemeente Lansingerland, provincie Zuid-Holland en Nederland

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2019 bespreken we met de sportverenigingen hoe we de combinatiefunctionarissen kunnen inzetten om pubers van 14-17 jaar aan hun sportvereniging te binden.

HOE MAKEN WE SPORTEN VOOR IEDEREEN MOGELIJK?

Sporten is goed voor iedereen, maar niet altijd goed toegankelijk voor iedereen. Voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, met psychosociale problematiek of met beperkte financiële middelen is sporten niet altijd vanzelfsprekend. Wij maken sporten mogelijk voor iedereen.

In 2030 is een kleine beurs geen belemmering om te sporten

Inwoners met een minimum inkomen hebben soms te weinig financiële middelen om de contributie of de sportkleding te betalen. Dit is een van de redenen waarom ze minder vaak lid zijn van een sportvereniging. Zij komen daardoor ook minder in aanraking met het vrijwilligerswerk binnen een sportvereniging en met het bijbehorende sociale netwerk. Kinderen die in een gezin met een laag inkomen leven, blijken minder te (kunnen) sporten. We zetten het Jeugdfonds Sport in om kinderen van vier tot achttien jaar te stimuleren om te sporten. Hierdoor kunnen kinderen uit deze gezinnen bijvoorbeeld een zwemdiploma halen, de contributie voor een sportvereniging betalen of een tenue aanschaffen. Als er behoefte aan is, dan breiden we het pakket verder uit. Op dit moment bestaat er nog geen regeling voor inwoners van nul tot vier jaar en voor achttien jaar en ouder. We willen niet dat een moeilijke financiële situatie ertoe leidt dat mensen minder bewegen of sporten.

Wat gaan we daarvoor doen?

We monitoren het pakket van het Jeugdfonds Sport en het bredere armoedebeleid. We onderzoeken of er behoefte is aan aanvullend stimuleringsbeleid voor onze inwoners en verkennen de mogelijkheden hiervoor.

In 2030 hebben we voldoende sportactiviteiten voor inwoners met een beperking

Een beperking mag actieve deelname aan sport niet in de weg staan. Een deel van de mensen met een beperking ervaart echter belemmeringen om te bewegen en/of sporten. Er is sprake van een mismatch tussen de vraag en het aanbod. We hebben geen zicht op het aantal mensen met een beperking, in de verscheidenheid van die beperkingen en in het aanbod voor mensen met een fysieke of verstandelijke beperking. In samenwerking met omliggende gemeenten uit de regio Haaglanden zetten we Grenzeloos Actief in voor het matchen van de vraag en het beschikbare aanbod voor de doelgroep. Soms is daarvoor ook specialistische kennis nodig. Daarnaast werken we al langer samen met SportMEE aan het aanbod voor mensen met een beperking. Door kennis met elkaar te delen, zorgen we voor een hoger kwaliteitsniveau in de regio en voor een passend aanbod dat op elkaar is afgestemd.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2019 verkennen we met de sportverenigingen en binnen bestaande structuren en activiteiten hoe we de mogelijkheden voor deze doelgroep kunnen uitbreiden, met ondersteuning van Grenzeloos Actief en SportMEE. Mogelijk speelt de combinatiefunctionaris hierin een rol.

In 2030 sporten meer senioren bij een sportvereniging

De groep senioren neemt de komende jaren toe. Ook in Lansingerland. Op dit moment is er een toename in bewegen en sporten in ongeorganiseerd verband. Wandelen en fietsen zijn bijvoorbeeld populaire beweegactiviteiten voor senioren. Dit is een mooie ontwikkeling om zo gezondheidsproblemen te voorkomen. Het sporten bij een vereniging biedt echter nog meer voordelen: mensen verbreden hun sociale netwerk, ze voelen zich verbonden en het vergroot hun zelfredzaamheid. Sportverenigingen zijn blij met de oudere doelgroep, omdat zij zich vaak ook als vrijwilliger aan de sportvereniging verbinden. Helaas zien we een afname van het lidmaatschap van sportverenigingen als de leeftijd toeneemt, omdat het aanbod vaak niet meer aansluit bij de wensen en mogelijkheden van senioren van nu. Een aantrekkelijk beweeg- en sportaanbod voor senioren is van belang om de gezondheid, vitaliteit en zelfredzaamheid van de nog vitale senioren te behouden.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten de combinatiefunctionaris in om sportverenigingen te helpen bij de ontwikkeling van passend sportaanbod voor senioren.

“IN 2030 SPORT
HET OVERGROTE DEEL
VAN ONZE INWONERS
EN WIJ MAKEN DAT
MOGELIJK VOOR
IEDEREEN”

AMBITIE 3
VITALE SPORT
VERENIGINGEN

AMBITIE 3 VITALE SPORT- VERENIGINGEN

In 2030 zijn onze sportverenigingen vitaal en onze sportaccommodaties zijn van goede kwaliteit en betaalbaar

HET BELANG VAN VITALE SPORTVERENIGINGEN EN GOEDE SPORTVOORZIENINGEN

Lansingerland is nog niet uitgegroeid. We zien nog grote groepen nieuwe inwoners en een groeiende groep senioren op ons af komen. We investeren daarom in onze sportverenigingen en in onze sportaccommodaties. Om antwoord te geven op de vraag van de sporters van de toekomst hebben we twee dingen nodig: passende voorzieningen en een stevige sportsector waarin sportverenigingen kennis en ervaring met elkaar delen en samenwerken.

HOE DRAGEN WIJ BIJ AAN DE VITALITEIT VAN DE SPORTVERENIGINGEN?

Sportverenigingen hebben hun eigen visie en aanpak om vitaal te blijven. Het is ook hun eigen verantwoordelijkheid om toekomstbestendig te zijn en mee te ontwikkelen in de trends naar 2030. Zij staan er echter niet alleen voor. Op weg naar 2030 ondersteunen we de sportverenigingen bij hun rol en hun ontwikkeling naar de toekomst. Het belangrijkste doel van een sportvereniging is natuurlijk het organiseren van het sporten en alles wat daarvoor nodig is. Maar sportverenigingen nemen ook een belangrijke plek in binnen de samenleving van Lansingerland. Zij vervullen een maatschappelijke rol in het verbinden van mensen en het vergroten van sociale netwerken.

We denken mee, delen kennis en ondersteunen sportverenigingen

Wij ondersteunen de sportverenigingen graag. We leveren hierbij maatwerk en spelen in op specifieke vragen vanuit het werkveld. We gaan daarvoor regelmatig in gesprek met sportverenigingen om gezamenlijk te bekijken welke mogelijkheden er zijn, voor nu en voor de toekomst. In een aantal gemeenten bestaat hiervoor een sportloket waar sportverenigingen en inwoners terecht kunnen met vragen over sport en bewegen.

In 2030 is de informatie over sport en bewegen toegankelijker

Sportverenigingen geven regelmatig aan dat er behoefte is aan meer informatie over sport en bewegen. Dit is belangrijk voor zowel bestaande als nieuwe inwoners.

Voorbeelden van de informatiebehoefte zijn:

- Een overzicht van het actuele sport- en beweegaanbod in Lansingerland;
- Een overzicht van kennismakingslessen van de diverse sporten in de gemeente;
- Voorlichting over het Jeugdfonds Sport.

Hiermee maken we de informatie over sportverenigingen en sportevenementen toegankelijker. We werken hierbij samen met beweeg- en sportaanbieders in de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2019 onderzoeken we de haalbaarheid en de positionering van een sportloket en/of sportpagina in Lansingerland.

We stimuleren samenwerking

Sportverenigingen kunnen veel van elkaar leren, elkaar helpen en gebruik maken van elkaars kwaliteiten. Het uitwisselen van deskundigheid, coaches en vrijwilligers is ook mogelijk. Sportverenigingen hebben laten weten hiervoor open te staan, maar weten nog niet hoe ze dit kunnen en willen aanpakken. Een combinatiefunctionaris kan hierin een belangrijke rol spelen.

We organiseren de Avond van de Sport

Tijdens deze avond bespreken we actuele thema's zoals duurzaamheid, groei van de bevolking en het draagvlak voor de organisatie van een sportplatform.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2019 zetten we de combinatiefunctionaris in om de sportverenigingen te ondersteunen in diverse taken. Deze combinatiefunctionaris is een verbinder, coördinator en contactpersoon voor de sportverenigingen en legt verbanden tussen verschillende sectoren waaronder sport, cultuur, onderwijs en zorg en welzijn.

HOE HOUDEN WE DE ACCOMMODATIES OP ORDE?

Wij vinden het belangrijk om aan de huidige en toekomstige vraag te voldoen. Dat betekent dat we voldoende capaciteit hebben en dat we efficiënt gebruik maken van de accommodaties. Daarbij spelen de aspecten schoon, heel, veilig en duurzaam een belangrijke rol. Daarnaast moeten de accommodaties betaalbaar blijven.

In 2030 zijn er voldoende sportaccommodaties voor het groeiend aantal inwoners

Lansingerland is een groeiende gemeente. Het is daarom belangrijk dat er voldoende zwembad en binnen- en buitensportaccommodaties beschikbaar blijven die passen bij de behoefte van het groeiende aantal inwoners. Zo slim mogelijk omgaan met de bestaande capaciteit van de sportaccommodaties is daarvoor een vereiste.

In 2030 zetten we de gemeentelijke sportaccommodaties multifunctioneel in

In de daluren staan sportaccommodaties en clubhuizen van sportverenigingen vaak leeg. In deze uren kunnen andere activiteiten plaatsvinden die ervoor zorgen dat sport een meer vanzelfsprekende plek krijgt in de samenleving. En dat er meer verbinding is tussen verschillende activiteiten en doelgroepen. Hulp- en zorgaanbieders kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van sportaccommodaties voor activiteiten als dagbesteding of activiteiten in de sfeer van werkbemiddeling, kinderopvang of jeugdzorg. Daarnaast bestaat er een wens voor een 'thuisbasis' voor elke sportvereniging. Daarmee vergroten we het gevoel van de verbondenheid met de sportvereniging.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het eerder genoemde accommodatieplan kijken we onder andere naar multifunctioneel gebruik, de populariteit van sporten, de trend om meer te sporten in de openbare ruimte en naar thema's als innovatie en 'eigenaarschap'.

De sportaccommodaties voldoen aan onze kwaliteitseisen, nu en in 2030

Wij willen het aanbod van beweeg- en sportvoorzieningen op een kwalitatief goed niveau houden, nu en in de toekomst. Dat betekent dat we onze verantwoordelijkheid voor beheer, onderhoud en vervanging van bestaande voorzieningen op een goede wijze blijven vervullen met:

- **Kwaliteit en onderhoud**
De investeringen die nodig zijn voor het onderhouden van de sportaccommodaties staan in het Meerjaren Investerings Plan (MIP) en de Beheerplannen. Hierbij hanteren wij de volgende kwaliteitseisen:

Kwaliteitseisen voor:	Norm
De gemeentelijke sportaccommodaties	De afmetingen en kwaliteitseisen van de betreffende sportbonden en het NOC*NSF.
Regionaal niveau wedstrijden	Minimaal de eisen voor wedstrijden. Hiermee streven we niet naar de A-status (topsportniveau).
Schoolsportlocaties	De basiseisen die het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hanteert voor bewegingsonderwijs.

- **Beheer en exploitatie**
Voor de uitvoering van beheer- en exploitatietaken blijven we gebruik maken van gespecialiseerde externe partijen. Dit geldt voor zowel de binnensport- als de buitensportaccommodaties en voor het zwembad

- **Inspecties**
We voeren regelmatig kwaliteitsinspecties uit bij binnen- en buitensportaccommodaties. Op deze manier borgen we dat al onze accommodaties en sportmaterialen voldoen aan alle relevante eisen voor het beoefenen van sport.

In 2030 hebben we een passend huurtarief voor onze sportaccommodaties

Om het sporten aantrekkelijk te houden moet het ook betaalbaar blijven. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is een passend huurtarief voor onze sportaccommodaties. Om tot een passend huurtarief te komen, zetten we vier acties in.

- We brengen het prijspeil van onze huurtarieven in evenwicht met omliggende gemeenten. In het collegeprogramma 'Lansingerland doet 't' is afgesproken dat we de huurtarieven bevriezen tot en met 2020;
- We passen tot en met 2020 geen Consumentenprijsindex (CPI) toe op de huurtarieven;
- In het accommodatieplan verkennen we wat een passende tarievenstructuur is. We houden hiermee rekening met de frequentie van het gebruik, de kwaliteit van de accommodatie en de kosten van groot onderhoud van de accommodatie;
- We starten in 2019 een pilot 'vakantietarief' als voorbereiding op het tarievenonderzoek. In de pilot zetten we een lager tarief in om het aantrekkelijker te maken voor een bredere doelgroep om de sportaccommodaties tijdens de schoolvakanties te benutten en daarmee de bezettingsgraad te verhogen.

Wat gaan we daarvoor doen?

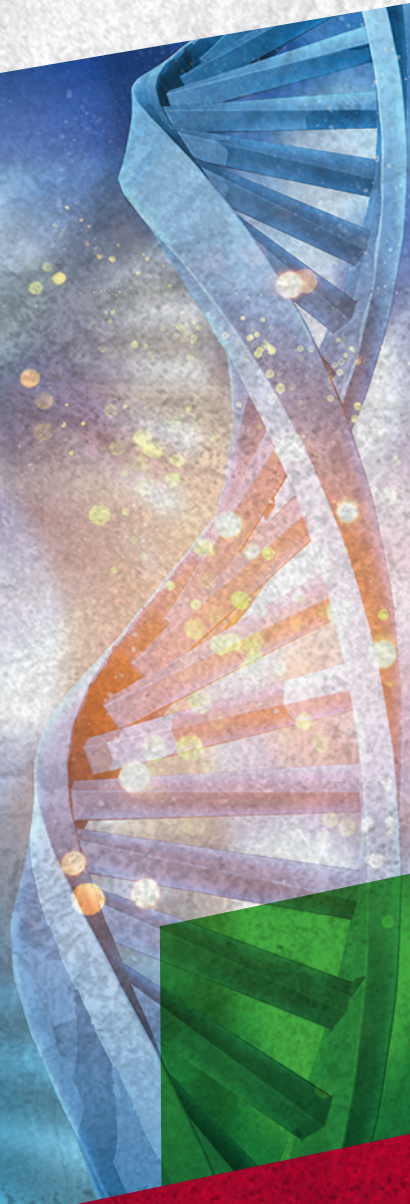
Na het opstellen van het accommodatieplan stellen we een nieuwe tarievenstructuur met een passend huurtarief op.

AMBITIE 4

SPORT ZIT
IN ONS DNA

AMBITIE 4 SPORT ZIT IN ONS DNA

In 2030 staat Lansingerland als sportiefste gemeente op de kaart.

HET BELANG VAN EEN SPORTIEF LANSINGERLAND

Lansingerland heeft alles in huis om zichzelf als sportiefste gemeente op de kaart te zetten. We hebben een breed scala aan sportvoorzieningen, sportverenigingen en sport- en beweegactiviteiten. Daarmee dragen we bij aan onze ambitie om alle inwoners van Lansingerland in beweging te krijgen. Want hoe meer je anderen ziet bewegen, hoe groter de prikkel om ook zelf in beweging te komen. En ook versterkt de sport het positieve imago van Lansingerland, want sport doet het goed in citymarketing.

BREEDTESPORT IS DE KRACHT VAN LANSINGERLAND

Lansingerland bestaat uit drie dorpskernen. Elke kern kent van oudsher haar eigen sportverenigingen. De betrokkenheid van inwoners bij sportverenigingen in de eigen dorpskern is groot. Het brede sportaanbod, zowel in accommodaties als in sportverenigingen, en de betrokkenheid van leden, vrijwilligers en toeschouwers vormen de kracht van Lansingerland. Zij laten de verbondenheid zien van een kleine gemeenschap als onderdeel van een sportief Lansingerland. Dat is waarom Lansingerland ook in de toekomst kiest voor breedtesport. Voor topsport bieden de omliggende gemeenten voldoende mogelijkheden.

Wat gaan we daarvoor doen?

We hanteren breedtesport als ons uitgangspunt bij de uitvoering van ons sportbeleid.

HET PACT VAN LANSINGERLAND

Om onze ambities waar te maken, werken we samen met de sportverenigingen en het bedrijfsleven. Samen hebben we meer kracht. We maken gezamenlijk afspraken en leggen de samenwerking vast in het Pact van Lansingerland. We denken aan het faciliteren en organiseren van een aantal aansprekende evenementen, waarmee we Lansingerland op de kaart zetten.

- Sportevenementen met een goed doel
Evenementen met een goed doel zijn populair in Lansingerland. De Kassenloop, Ladies Ride en de Ride for the Roses zijn hier slechts enkele voorbeelden van. Deze evenementen spreken een breder publiek aan en zijn interessant voor het bedrijfsleven. Ook zijn er mooie voorbeelden van samenwerking tussen gemeente, de sportverenigingen en het bedrijfsleven, zoals de Hockey Interland, Halve finale NK Turnen en de Strongman-run. Deze evenementen met regionale en zelf landelijke belangstelling bijdragen aan een positief imago van Lansingerland.
- Expeditie Lansingerland als hét sportevenement voor onze jeugd
We organiseren elk jaar een sportevenement voor onze inwoners, sportverenigingen en het bedrijfsleven: Expeditie Lansingerland. Dit evenement organiseren wij zodat Lansingerland kennis maakt met elkaar en met het sport- en beweegaanbod in de gemeente.
- Onze talenten en kampioenen als sportambassadeurs
Met het Talentenbal laten we zien dat wij het sporten door de jeugd stimuleren. Tijdens deze avond kiezen wij uit sporttalenten tot achttien jaar een winnaar: het Sporttalent van het Jaar. De sportverenigingen dragen hun sporttalenten aan om mee te dingen naar deze titel. In Lansingerland wonen daarnaast ook sportkampioenen. Wereldkampioen Veldrijdster Chantal Blaak is daar een goed voorbeeld van. Op dit moment is er geen specifieke rol voor talenten en kampioenen als ambassadeur van onze gemeente of als sportvoorbeeld voor de jeugd. Het is een mooie kans om talenten en kampioenen in te zetten als de vaandeldragers van onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

We bundelen de krachten van sportverenigingen, bedrijfsleven en gemeente in het Pact van Lansingerland. In 2021 werken we dat Pact gezamenlijk uit.

“IN 2030 STAAT
LANSINGERLAND
ALS SPORTIEFSTE
GEMEENTE OP
DE KAART”

PLANNING, FINANCIËN EN EVALUATIE

PLANNING, FINANCIËN EN EVALUATIE

PLANNING

De komende jaren gaan we aan de slag met de belangrijke thema's uit de sportvisie. We focussen elk jaar op een ander thema. De planning hiervan is onder andere gebaseerd op de prioriteiten die wij ontvingen van de sportverenigingen en ziet er als volgt uit.

Ambitie	Actie	Wanneer
1	Opstellen en uitvoeren accommodatieplan	2019
1	Opstellen en uitvoeren plan 'speel- en spelruimte'	2020
1	Opstellen en uitvoeren plan 'inrichting beweegvriendelijke buitenruimte'	2021
2	Optimaliseren inzet combinatiefunctionarissen	2019
2	Inzetten combinatiefunctionaris doelgroep kinderen 14-17 jaar	2019
2	Inzetten programma Grenzeloos Actief	2019
2	Inzetten combinatiefunctionaris doelgroep senioren	2019
2	Monitoring pakket Jeugdfonds Sport en het bredere armoedebeleid	Jaarlijks
3	Inzet combinatiefunctionaris ondersteuning sportverenigingen	2019
3	Onderzoeken haalbaarheid en positionering sportloket en/of sportpagina	2019
3	Opstellen en uitvoeren accommodatieplan	2019
3	Opstellen nieuwe tarievenstructuur	2020
4	Bundelen krachten in Pact van Lansingerland	2021

FINANCIËN

Welke middelen hebben we nodig om de vier ambities te behalen? Op het gebied van sport en bewegen is de basis in Lansingerland op orde. Sportaccommodaties voor binnen- en buitensport zijn de randvoorwaarden voor een goede sportcultuur in onze samenleving. Aan deze sportaccommodaties geven we jaarlijks circa € 4,7 miljoen uit. Om de ambities uit deze visie te realiseren is aanvullend budget nodig. Na een verdere uitwerking van de aanvullende plannen in deze visie verbinden we hier een bedrag aan, waarna hierover separaat besluitvorming plaatsvindt. Deze bedragen staan daarom nu op PM.

Budget	Actie	Bedrag	Dekking	Vanaf	Incidenteel/ structureel
1. Aanvullend benodigd budget	Grenzeloos Actief	€ 7.500	Ja, programma 3	2019	Structureel
2. Aanvullend onbekend budget	Accommodatieplan	PM	PM	2019	PM
	Combinatiefunctionarissen	PM	PM	2019	PM
	Plan 'speel- en spelruimte'	PM	PM	2020	PM
	Plan 'inrichting beweegvriendelijke buitenruimte'	PM	PM	2021	PM
	Monitoring pakket Jeugdfonds Sport en bredere armoedebeleid	PM	PM	Jaarlijks	PM
	Opstellen nieuwe tarievenstructuur	PM	PM	2020	PM
	Onderzoeken haalbaarheid en positionering sportloket en/of sportpagina	PM	PM	2019	PM
3. Basis op orde en voorwaardelijk	Krachten bundelen in Pact van Lansingerland	PM	PM	2021	PM
	Sportstimulering	€ 50.000	Ja, programma 3	2019	Structureel
	Binnensportaccommodaties	€ 2,4 miljoen	Ja, programma 3	2019	Structureel
	Buitensportaccommodaties	€ 1,15 miljoen	Ja, programma 3	2019	Structureel

TOELICHTING BIJ FINANCIËLE TABEL

1. Aanvullend benodigd budget

Voor de uitvoering van het programma Grenzeloos Actief is extra budget nodig.

Inzetten programma Grenzeloos Actief

In samenwerking met omliggende gemeenten uit de regio Haaglanden zetten we Grenzeloos Actief in voor het matchen van de vraag naar beweeg- en sportactiviteiten en het beschikbare aanbod voor mensen met een beperking. Voor de uitvoering van het programma Grenzeloos Actief is extra budget nodig.

Totale kosten: € 7.500 structureel (vanaf 2019)
Dekking binnen huidige programma 3

2. Aanvullend onbekend budget

Het is mogelijk dat vervolgacties uit de sportvisie, zoals het accommodatieplan en de nieuwe tarievenstructuur, financiële gevolgen met zich meebrengen. Hierover vindt bij het vaststellen van deze vervolgacties separaat besluitvorming plaats. Deze kosten zijn op dit moment nog onbekend en daarom aangegeven met PM. De financiële vertaling voor de uitvoering van de plannen volgt in de Kaderbrief 2020 en latere Kaderbrieven en nemen we mee in de reguliere P&C cyclus.

3. Basis op orde en voorwaardelijk

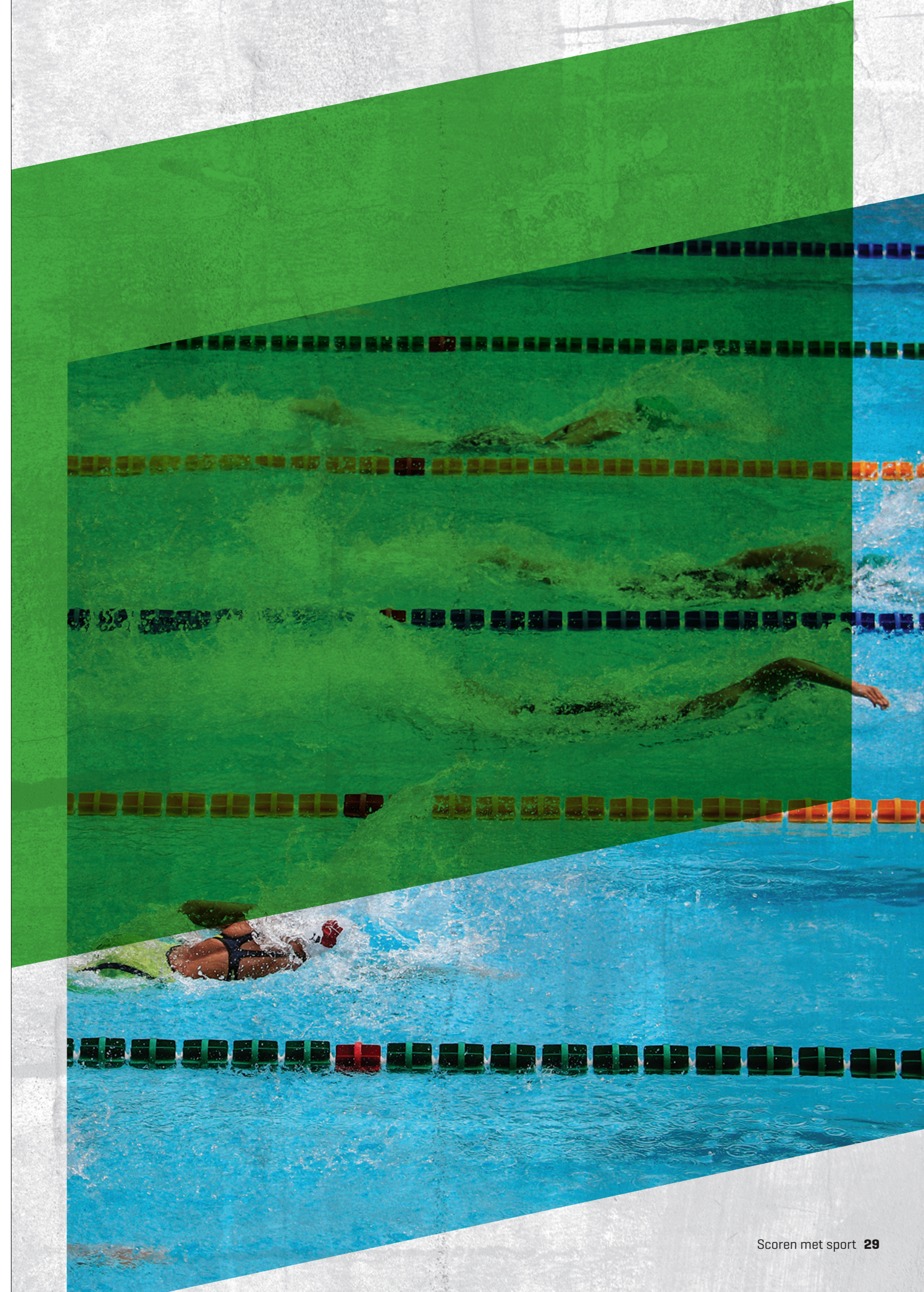
Dit zijn bestaande en beschikbare budgetten waarvoor we al dekking hebben in de begroting. Het gaat hierbij in totaal om € 4,7 miljoen aan lasten. Tegenover deze lasten staat € 1,1 miljoen aan (huur) inkomsten. De totale kosten aan sportstimulering, binnensportaccommodaties en buitensportaccommodaties komen daardoor neer op € 3,6 miljoen. Dit budget bestaat uit drie onderwerpen:

- Sportstimulering: € 50.000. Hiervan verstrekken wij subsidie voor kwetsbare groepen en organiseren wij bijvoorbeeld de Avond van de Sport; Binnensportaccommodaties: De totale lasten: € 3,1 miljoen. De totale baten: € 700.000. Daarmee komen de totale kosten uit op € 2,4 miljoen. Hiervan onderhouden wij tien binnensportaccommodaties zoals sporthallen, gymzalen en het zwembad;
- Buitensportaccommodaties: De totale lasten: € 1,6 miljoen. De totale baten: € 450.000. Daarmee komen de totale kosten uit op € 1,15 miljoen. Hiervan onderhouden wij drie buitensportparken (in elke kern één sportpark).

Bovenstaande kosten zijn inclusief kapitaallasten en doorbelastingen. Het grootste gedeelte van dit bestaande beschikbare budget geven we uit aan sportaccommodaties die voorwaardelijk zijn voor goed sportbeleid.

EVALUATIE EN MONITORING

Een keer per jaar maken we de stand van zaken op om de commissie Samenleving te informeren over de voortgang van de uitvoering van de acties uit deze visie. We onderzoeken nog welke vorm daar het best bij past.

SCOREN

MET SPORT

VISIE OP SPORT EN BEWEGEN LANSINGERLAND

GEMEENTE

Lansingerland

Auteur: Team maatschappelijke opgaven
Datum: maart 2019
Vormgeving: StudioLIN | graphic design, studiolin.nl

**FORMULIER BEANTWOORDING TECHNISCHE VRAGEN
TER VOORBEREIDING COMMISSIE BESPREKING**

Betreft commissie	<ul style="list-style-type: none"> o Samenleving dd. 14 maart 2019
Nummer en naam agendapunt:	6.a Visie op sport en bewegen Lansingerland 'Scoren met sport'.
Vraag van	Dave Bergwerff, CDA
Vraag:	<p>01. Tot mijn verbazing lees ik het volgende in de Visie op sport en bewegen: 'In het collegeprogramma 'Lansingerland doet 't' is afgesproken dat we de huurtarieven bevrozen tot en met 2020;' Pagina 19. Ik ga er even vanuit dat dit een typefout is. Citaat uit het collegeprogramma: 'Daarom bevrozen we de huurtarieven voor binnen- en buitensport locaties voor de komende vier jaar'. Klopt het dat dit een typefout is, en dat dit 2022 moet zijn en niet 2020?</p> <p>02. In de Visie sport en bewegen lees ik niets over ambities en wensen van de sportverenigingen. Behandelen wij dit op een ander tijdstip, zo ja wanneer?</p> <p>03. Bij het deel Financiën op pagina 27 worden geen bedragen genoemd, enkel p.m. Het is voor de raadsleden onmogelijk om in te schatten of er reële bedragen worden uitgegeven. Wanneer verwacht u de kosten met de raad te kunnen delen?</p> <p>04. Ook bij deel Financiën op pagina 27 staat dat er een viertal acties in 2019 zijn gestart. De kosten staan nog op P.M. Zijn deze kosten inmiddels bekend en zo ja hoeveel bedragen de kosten van deze activiteiten?</p>
Beantwoording:	<p>01. In het collegeprogramma 'Lansingerland doet 't' is opgenomen dat we de huurtarieven voor binnen- en buitensport locaties de komende vier jaar bevrozen. Daarbij is een scheiding gemaakt tussen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) de huurtarieven tot en met 2020; daarvoor stelde uw gemeenteraad in oktober 2018 de Tarievennota Sportaccommodaties 2019-2020 vast. 2) een nieuwe Tarievennota Sportaccommodaties 2021-2025; in 2020 stellen we, na het opstellen van het accommodatieplan, een nieuwe tarievenstructuur met een passend huurtarief op. Het collegeprogramma 'Lansingerland doet 't' blijft hierbij het uitgangspunt. <p>02. De sportvisie kwam tot stand door een interactief traject met sportverenigingen en andere betrokkenen uit de sportwereld van Lansingerland. In april 2018 organiseerden wij de kick-off van de sportvisie. Daarnaast bespraken wij de sportvisie op de jaarlijkse Avond van de Sport in oktober 2018 en hadden sportverenigingen de mogelijkheid om input te leveren. Deze input is verwerkt in de sportvisie. De laatste versie is gedeeld met de sportverenigingen tijdens</p>

de 'Eindsprint' in februari 2019. Dit was een avondbijeenkomst waarvoor we alle sportverenigingen uitnodigden. De sportverenigingen ondersteunen deze sportvisie. Samen met de sportverenigingen werken we de komende jaren aan de uitvoering van de sportvisie.

03. Het is mogelijk dat vervolgacties uit de sportvisie, zoals het accommodatieplan en de nieuwe tarievenstructuur, financiële gevolgen met zich meebrengen. Hierover vindt bij het vaststellen van deze vervolgacties besluitvorming plaats. Deze kosten zijn op dit moment nog onbekend en daarom aangegeven met PM. De eventuele financiële vertaling voor de uitvoering van de plannen volgt in de Kaderbrief 2020 en latere Kaderbrieven en nemen we mee in de reguliere P&C cyclus.
04. Voor de sportvisie op zich is geen extra budget nodig. We werken vervolgens aan plannen van aanpak voor de uitvoering van de acties. Het gaat om de volgende vier acties die starten in 2019:
1. **Grenzeloos Actief**
Voor deze actie is dekking (€ 7.500) gevonden binnen programma 3. Dit staat opgenomen in de sportvisie.
  2. **Accommodatieplan**
In 2019 starten wij met het opstellen van een accommodatieplan. Het opstellen van dit plan vindt plaats binnen de bestaande middelen. Echter, de vervolgacties die uit dit plan voortkomen, kunnen wellicht kosten met zich meebrengen. Omdat nog niet duidelijk is welke vervolgacties dit zijn, zijn ook de kosten hiervoor nog onbekend. We leggen dit op een later moment voor aan uw gemeenteraad in de Kaderbrief 2021.
  3. **Combinatiefunctionarissen**
In 2019 optimaliseren we de inzet van combinatiefunctionarissen. In 2019 hebben we hiervoor incidenteel dekking gevonden binnen programma 3. Structurele dekking vanaf 2020 is nog niet gevonden en staat daarom nog op PM. Dit dekkingsvoorstel leggen wij voor aan uw gemeenteraad in de Kaderbrief 2020.
  4. **Onderzoeken haalbaarheid en positionering sportloket en/of sportpagina**
In 2019 starten wij met een onderzoek naar de wenselijkheid en mogelijkheid om een sportloket/sportpagina te openen. Dit onderzoek vindt plaats binnen de bestaande middelen. Het daadwerkelijk opstarten en inrichten van een sportloket en/of sportpagina kan wellicht kosten met zich meebrengen. Deze kosten zijn nu nog niet bekend.

Raadsvoorstel

Datum Raad
28 maart 2019

Portefeuillehouder
Kathy Arends

Registratienummer
BR1900013

Onderwerp:
Integraal Beleid voor Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022

Gevraagde beslissing

1. Het Integraal Beleid voor Toezicht en Handhaving 2019-2022 (T18.14637) vast te stellen, als addendum bij beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 Versterken van Veerkracht.
2. Het beleidsplan Hoogwaardig Handhaven bij Werk en Inkomen 2014-2017 in te trekken.

Samenvatting

Het voorgestelde integrale beleid gaat zowel over toezicht op kwaliteit als toezicht op rechtmatigheid binnen de uitvoering van de Participatiewet, de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Met toezicht op kwaliteit zorgen we ervoor dat de gemeentelijke voorzieningen voor onze inwoners voldoen aan de afgesproken kwaliteitsnormen. En met toezicht op rechtmatigheid zorgen we ervoor dat aanbieders van voorzieningen en inwoners niet onjuist of frauduleus gebruik maken van onze gemeentelijke voorzieningen en verstrekkingen. Met dit beleid hebben we aandacht voor alle onderdelen van toezicht in het sociaal domein. Omdat dit beleid betrekking heeft op het sociaal domein, voegen we het als addendum toe aan het algemene beleidsplan sociaal domein voor 2018-2022 'Versterken van Veerkracht'.

Met toezicht en handhaving in het sociaal domein voorkomen en stoppen we onrechtmatigheden, borgen we de goede kwaliteit en werken we aan de verbetering van kwaliteit voor kwetsbare inwoners die hulp en ondersteuning nodig hebben. Daarnaast voorkomen en stoppen we de bij onrechtmatigheid behorende onnodige overheids-uitgaven. Om deze doelen optimaal te bereiken, zetten we met dit beleid in op alle fases van de keten van toezicht en handhaving. Met vier uitgangspunten zetten we in op de fases: preventie, signalering, toezichtonderzoek en handhaving. De uitgangspunten voor het beleid zijn:

1. Duidelijke voorlichting en controle aan alle poorten
2. Integrale signalering
3. Sluitende samenwerking in de keten van toezicht en handhaving
4. Handhaving op maat

Met het eerste uitgangspunt zorgen we zoveel mogelijk voor de preventie van kwaliteitsverbeterpunten en onrechtmatig gebruik van onze voorzieningen. Dit doen we met goede voorlichting over wat wij verwachten aan kwaliteit en over wat wel en niet toegestaan is in relatie tot onze voorzieningen en verstrekkingen. Deze voorlichting richt zich zowel op aanbieders van gemeentelijke voorzieningen als op individuele inwoners. We zorgen voor algemene voorlichting via onze website en foldermateriaal. Daarnaast zorgen we voor individuele voorlichting en toetsing bij de aanvraag van een gemeentelijke voorziening of bijstandsuitkering. Dit noemen we 'controle aan de poort'.

Het tweede uitgangspunt bevat een integrale werkwijze voor de medewerkers van de verschillende uitvoeringsclusters van onze gemeente tijdens de fase van signalering. Onze medewerkers kijken verder dan hun eigen werkveld en bespreken alle signalen over kwaliteit en rechtmatigheid die zij opvangen met

de inwoner. Onze Wmo- en Jeugdwet-medewerkers bespreken bijvoorbeeld ook signalen van bijstandsfraude als dit aan de orde is. Op deze manier zorgen we dat eventuele kwaliteitsverbeterpunten zo snel mogelijk opgepakt worden en fraude zo snel mogelijk stopt. Indien een medewerker niet verwacht dat de kwaliteit verbetert en/of de fraude stopt, dan deelt deze medewerker de signalen met de betreffende toezichthouder.

Het derde uitgangspunt beschrijft de verschillende samenwerkingen die nodig zijn voor een sluitende keten van toezicht en handhaving. Onze medewerkers van de verschillende uitvoeringsclusters en toezichthouders rechtmatigheid werken onderling en met gemeente Pijnacker-Nootdorp¹ samen aan toezichtonderzoeken naar rechtmatigheid. Zowel onze contractmanagers als contractmanagers van de regiogemeenten werken samen met toezichthouders aan de opvolging van toezichtonderzoeken naar kwaliteit (handhaving). En ook toezichthouders kwaliteit en toezichthouders rechtmatigheid werken met elkaar samen.

Met het vierde uitgangspunt zetten we onze inwoner centraal in de handhaving van kwaliteit en rechtmatigheid. Dit doen we door per casus te bekijken op welke manier we het beste effect bereiken voor de zelfredzaamheid van inwoners voor de lange termijn. Voor inwoners met een uitkering is dit het effect dat een inwoner (naar vermogen) aan het werk gaat. En voor inwoners met een Jeugd- of Wmo-voorziening is dit het effect dat zij zo snel mogelijk de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. We kijken breed naar alle mogelijke oplossingen om een bestaande ongewenste situatie om te buigen en kiezen vervolgens voor de meest kansrijke oplossing om het gewenste effect te bereiken. Indien een inwoner bewust misbruik maakt van een overheidsvoorziening of -verstrekking om financieel gewin te verkrijgen, dan noemen we dit bewuste fraude. In dat geval kiezen we voor 'lik op stuk' en maken we gebruik van stevige handhavingsmaatregelen.

De nieuwe werkwijze volgens deze vier uitgangspunten zien we als een kans om nog integraler te werken binnen ons sociaal domein. Door de uitvoering van de verschillende wetten in dit beleid te combineren, kunnen we voor de nieuwe onderdelen van toezicht voor onze gemeente² leren van de bestaande uitvoeringspraktijk van de Participatiewet. Daarnaast kunnen we de toezichthouders integraal inzetten, waardoor flexibiliteit ontstaat die we kunnen gebruiken wanneer gewenst.

Financiële consequenties

Voor de uitvoering van dit beleid voor toezicht en handhaving zijn in de begroting van 2019 de volgende budgetten opgenomen (deze middelen zijn dus gedekt in de begroting).

Budget voor	Bedrag
Toezichthouders rechtmatigheid (Participatiewet, Wmo en Jeugdwet)	€ 155.000
Toezichthouder kwaliteit Wmo-voorzieningen (GGD Haaglanden)	€ 15.629
Totaal	€ 170.629

Vanaf Q3 2019 starten we met de nieuwe aanpak en zijn de toezichthouders operationeel. Onze aanname is dat we met deze aanpak onnodige overheidsuitgaven besparen, maar het is nog onzeker of deze aanname klopt en in welke orde van grootte. Op dit moment hebben we alleen nog grove indicaties en

¹ De toezichthouders van gemeente Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp vallen voor elkaar in en ondersteunen elkaar wanneer nodig en mogelijk. Dit is bijvoorbeeld in het geval van ziekte, afwezigheid, drukte of grote en ingewikkelde zaken waarbij onafhankelijk toezicht onderzoek van belang is. Daarnaast kopen we de opleidingen voor de toezichthouders gezamenlijk in en organiseren we gezamenlijke intervisie, zodat de toezichthouders van elkaars uitvoeringspraktijk kunnen leren.

² Voor onze gemeente zijn is het toezicht op rechtmatigheid voor de Jeugdwet en Wmo nieuw

daarom ramen we (eventuele) besparingen nu nog niet in de begroting in. We houden een vinger aan de pols, monitoren de resultaten en effectiviteit van de aanpak periodiek en rapporteren daarover in de Jaarrapportage Sociaal Domein (voor het eerst in de rapportage over 2019).

Procedure

Na de vaststelling van het beleid starten we met de implementatie die plaatsvindt in het eerste en tweede kwartaal van 2019. In de implementatie treffen we alle voorbereidingen voor de uitvoering van het beleid. We werken bijvoorbeeld het communicatieplan uit voor de voorlichting en organiseren deskundigheidsbevordering voor onze medewerkers van de verschillende uitvoeringsclusters en nieuwe toezichthouders.

Naar verwachting starten we vanaf het derde kwartaal van 2019 met de uitvoering van het beleid. Signalen van kwaliteitsverbeterpunten en onrechtmatigheid die ons voor de uitvoeringsfase bereiken, pakken we op en nemen we in behandeling binnen de bestaande werkwijzen.

We monitoren en evalueren het beleid periodiek en rapporteren hierover in de Jaarrapportage Sociaal Domein 2019, waarna we het waar nodig bijstellen. Alle evaluatieresultaten verwerken we ook in het nieuwe beleid dat geldt vanaf 1 januari 2022.

Juridische aspecten

Op deze beleidsnota zijn de volgende wetten van toepassing:

- de Participatiewet
- de Wmo 2015
- de Jeugdwet
- de Fraudewet
- de Algemene wet bestuursrecht

Extern draagvlak/burgerparticipatie

Dit beleid is afgestemd met de teammanager Maatschappelijke Ontwikkeling en Jeugd, de teammanager Participatie en de teammanager Openbare Orde en Veiligheid. De samenwerkingsafspraken met de toezichthouders van Pijnacker-Nootdorp voor het toezicht op rechtmatigheid hebben we afgestemd met het afdelingshoofd Publiekszaken van Pijnacker-Nootdorp.

We hebben de Adviesraad Sociaal Domein gevraagd om advies uit te brengen op het concept beleid. Dit advies hebben wij op 14 januari 2019 ontvangen. De kritische opmerkingen en vragen in het advies hebben wij gebruikt om de tekst van het beleid aan te scherpen en te verduidelijken in de definitieve versie van het beleid.

Evaluatie en verantwoording

Begin 2020 evalueren we de resultaten van de nieuwe aanpak en bekijken we hoe we onze aanpak kunnen verbeteren en wat daarvoor nodig is. Hierbij onderzoeken we ook of uitbreiding van dit beleid naar andere terreinen van toezicht en handhaving binnen onze gemeente wenselijk is, bijvoorbeeld op het gebied van BRP-fraude.

In de Jaarrapportage Sociaal Domein informeren we de raad over het aantal onderzochte signalen van onrechtmatigheden en kwaliteitsverbeterpunten, de resultaten van deze onderzoeken en de ingezette handhaving. Daarnaast leren we van de kwaliteitsverbeterpunten en onrechtmatigheden die we in onze gemeente tegenkomen. We passen ons beleid hier op aan om deze onwenselijke situaties in de toekomst te voorkomen.

Duurzaamheid

Met dit beleid zetten we in op het onderdeel 'People' van duurzaamheid. Met dit beleid dragen we er namelijk aan bij dat onze inwoners de hulp en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Op deze manier zorgen we voor een duurzame inzet van onze gemeentelijke voorzieningen.

Bijlagen

1. Integraal Beleid voor Toezicht en Handhaving 2019-2022, addendum bij beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 Versterken van Veerkracht: T18.14637
2. Advies van Adviesraad Sociaal Domein over integraal beleid toezicht en handhaving sociaal domein: I19.02776
3. Reactie op Advies van Adviesraad Sociaal Domein over integraal beleid toezicht en handhaving sociaal domein: U19.00986

Toelichting

Inleiding

Met dit beleid geven we richting aan de nieuwe werkwijze die ontstaat door de uitbreiding van ons toezicht op de rechtmatigheid van voorzieningen en verstrekkingen in het sociaal domein. De gemeenteraad heeft hier op 1 november 2018 mee ingestemd (begroting 2019-2022). We sluiten met dit beleid aan op andere onderdelen van toezicht binnen onze gemeente en realiseren op deze manier een integrale werkwijze voor toezicht en handhaving in het sociaal domein.

Beoogd maatschappelijk effect

Met toezicht en handhaving in het sociaal domein dragen we bij aan de volgende doelen:

1. Gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein van een goede kwaliteit voor onze inwoners;
2. Verantwoord gebruik van de publieke middelen voor het sociaal domein door onnodige uitgaven door onrechtmatig gebruik te voorkomen;
3. Profileren van onze gemeente als gemeente waar het plegen van fraude niet loont.

Argumenten

1.1 Aan de hand van dit beleid voorkomen en stoppen we onrechtmatigheden en verbeteren we de kwaliteit voor kwetsbare inwoners die hulp en ondersteuning nodig hebben

Met de duidelijke voorlichting en controle aan de poorten voorkomen we zoveel mogelijk kwaliteitsverbeterpunten en onrechtmatig verstrekte voorzieningen. Hierdoor voorkomen we dat kwetsbare inwoners niet de kwalitatieve Wmo-, Jeugd- of re-integratievoorziening krijgen die wij voor hen verwachten. En we voorkomen fraude en de daarbij behorende terugvorderingen en boetes voor inwoners met over het algemeen weinig draagkracht. Daarnaast zetten we in op signalering, onderzoek en handhaving om kwaliteitsverbeterpunten en onrechtmatig gebruik van onze voorzieningen zoveel mogelijk te stoppen.

1.2 Aan de hand van dit beleid voorkomen en stoppen we onrechtmatig gebruik van onze voorzieningen en de daarbij behorende onnodige overheidsuitgaven

Met onze inzet op toezicht en handhaving in het sociaal domein verwachten we behalve de bescherming van kwetsbare inwoners, ook een financieel voordeel. Dit financiële voordeel bestaat uit de besparing aan onterecht uitgekeerde declaraties voor Jeugd- en Wmo-voorzieningen en de besparing aan onterecht uitgekeerde bijstandsuitkeringen. We weten nog niet of deze aannames kloppen. Daarom monitoren we de resultaten periodiek.

1.3 Met de vier uitgangspunten in dit beleid zetten we in op alle fases van de keten van toezicht en handhaving

In het beleid hebben we aandacht voor zowel preventie als het stoppen van gebrekkige kwaliteit en onrechtmatigheid door middel van signalering, toezicht en handhaving. Op deze manier hebben we aandacht voor alle fases van de keten van toezicht en handhaving. De inzet op de verschillende fases versterkt elkaar, waardoor we optimaal inzetten op toezicht en handhaving in het sociaal domein.

1.4 Met dit beleid hebben we een richtinggevend document voor een nieuwe werkwijze op het gebied van toezicht en handhaving binnen onze gemeente

Vanaf 2019 benoemen we twee toezichthouders rechtmatigheid die bij onze gemeente in dienst treden. De functie van toezichthouder rechtmatigheid is een nieuwe functie voor het sociaal domein van onze gemeente. Met dit beleid geven we richting aan de uitvoering van deze nieuwe functie en aan de interne en externe samenwerking met toezichthouders.

1.5 Dit beleid draagt bij aan integrale samenwerking binnen onze gemeente

Met dit integrale beleid hebben we aandacht voor alle onderdelen van toezicht en handhaving voor alle gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein. Deze integraliteit leidt tot verbindingen tussen de verschillende werkvelden in het sociaal domein, waardoor effectiviteit, efficiëntie en flexibiliteit

ontstaat. We kunnen dezelfde werkprocessen gebruiken voor de verschillende werkvelden. We leren van de ervaringen in de verschillende werkvelden. En de toezichthouders rechtmatigheid kunnen elkaar vervangen wanneer nodig.

2.1 Het beleidsplan Hoogwaardig Handhaven bij Werk en Inkomen is geschreven voor de periode 2014-2017

Het beleidsplan Hoogwaardig Handhaven bij Werk en Inkomen is geschreven in 2014. Om ons beleid continu te verbeteren en te laten aansluiten op de actuele uitvoeringspraktijk, evalueren we ons beleid regelmatig en stellen we het bij waar nodig. In het nieuwe beleid nemen we de belangrijke uitgangspunten uit het beleidsplan Hoogwaardig Handhaven bij Werk en Inkomen mee. Daarnaast houden we rekening met de huidige inzichten vanuit de uitvoeringspraktijk.

Kanttekening

1.1 We hebben nog geen ervaring met toezicht op rechtmatigheid voor de Wmo en Jeugdwet

Omdat we nog geen ervaring hebben met toezicht op rechtmatigheid voor de Wmo en Jeugdwet is er nog geen uitvoeringspraktijk om ons beleid op aan te laten sluiten. In hoofdstuk 4 van het beleid hebben we daarom in het uitvoeringsplan opgenomen dat we vanaf 2020 monitoren en evalueren of de gekozen inzet effectief is. Op die manier kunnen we bijsturen wanneer dat wenselijk is.

Raadsbesluit

Datum Raad
28 maart 2019
Registratienummer
BR1900013

Onderwerp
Beleidsplan Integraal Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat

- dit beleidsplan bijdraagt aan het voorkomen en stoppen van onrechtmatigheden en de verbetering van kwaliteit voor kwetsbare inwoners die hulp en ondersteuning nodig hebben;
- dit beleidsplan bijdraagt aan het stoppen van onrechtmatig gebruik van onze voorzieningen en daarmee aan een afname van de daarbij behorende onnodige overheidsuitgaven;
- het effectief is om in te zetten op alle fases in de keten van toezicht en handhaving;
- we behoefte hebben aan een richtinggevend document voor een nieuwe werkwijze en integrale samenwerking op het gebied van toezicht en handhaving binnen onze gemeente;
- het beleidsplan Hoogwaardig Handhaven bij Werk en Inkomen 2014-2017 niet meer volledig aansluit op de inzichten van de huidige uitvoeringspraktijk.

Gelet op

- artikel 7:12 van de Verordening Sociaal Domein (T13.01966) die bepaalt dat wij u als Gemeenteraad elke vier jaar een beleidsplan over handhaving binnen de Participatiewet aanbieden;
- de volgende wetten die van toepassing zijn op toezicht en handhaving in het Sociaal Domein:
  - de Participatiewet;
  - de Wmo 2015;
  - de Jeugdwet;
  - de Fraudewet;
  - de Algemene wet bestuursrecht.

Besluit(en)

1. Het Integraal Beleid voor Toezicht en Handhaving 2019-2022 (T18.14637) vast te stellen, als addendum bij beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 Versterken van Veerkracht.
2. Het beleidsplan Hoogwaardig Handhaven bij Werk en Inkomen 2014-2017 in te trekken.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 28 maart 2019,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

Integraal Beleid voor Toezicht en Handhaving 2019-2022

addendum bij beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 Versterken van Veerkracht

Afdeling: Maatschappelijke Opgaven

Datum: 19 februari 2019

Corsanummer: T18.14637

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Doelstellingen	3
1.3	Leeswijzer	3
2.	Toezicht en handhaving in het sociaal domein	4
2.1	Cirkel van naleving	4
2.2	Definities	5
2.2.1	Toezicht	5
2.2.2	Handhaving	5
2.2.3	Kwaliteit	5
2.2.4	Rechtmatigheid	5
2.3	Uitvoerende partijen	6
2.3.1	Toezicht op kwaliteit	6
2.3.2	Toezicht op rechtmatigheid	7
2.3.3	Handhaving kwaliteit	7
2.3.4	Handhaving rechtmatigheid	7
3.	Uitgangspunten Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022	8
3.1	Uitgangspunt 1: Duidelijke voorlichting en controle aan alle poorten	8
3.2	Uitgangspunt 2: Integrale signalering	8
3.3	Uitgangspunt 3: Sluitende samenwerking in de keten van toezicht en handhaving	9
3.3.1	Uitvoeringsmedewerkers en toezichthouders werken onderling en met gemeente Pijnacker-Nootdorp samen aan toezichtonderzoeken naar rechtmatigheid	9
3.3.2	Contractmanagers van de regiogemeenten en toezichthouders werken samen aan de opvolging van toezichtonderzoeken naar kwaliteit (handhaving)	10
3.3.3	Toezichthouders kwaliteit en toezichthouders rechtmatigheid werken met elkaar samen	10
3.4	Uitgangspunt 4: Handhaving op maat	10
4.	Uitvoeringsplan	12
4.1	Uitvoeringsfases	12
4.2	Implementatiefase	12
4.3	Uitvoeringsfase	14
4.4	Monitoringsfase en bijstellen beleid	14
5.	Financiën	15
	Bijlage 1: Overzicht bevoegdheden toezichthouders	16

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Dit addendum bij het beleidsplan Versterken van Veerkracht beschrijft het integrale beleid voor toezicht en handhaving in het sociaal domein. Dit beleid gaat zowel over toezicht op kwaliteit als toezicht op rechtmatigheid binnen de uitvoering van de Participatiewet, de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Dit addendum vervangt het beleidsplan Hoogwaardig Handhaven bij Werk en Inkomen 2014-2017.

De aanleiding voor integraal beleid voor toezicht en handhaving is dat we in 2019 ons toezicht op de rechtmatigheid van de voorzieningen en verstrekkingen in het sociaal domein flink gaan uitbreiden. We benoemen begin 2019 een toezichthouder rechtmatigheid Wmo en Jeugdwet. Daarnaast breiden we vanaf 2019 de capaciteit voor het toezicht op rechtmatigheid op de Participatiewet uit en gaan we dit binnen de eigen ambtelijke organisatie organiseren. Op 1 november 2018 heeft de gemeenteraad ingestemd met deze uitbreiding die leidt tot de werving van twee toezichthouders rechtmatigheid sociaal domein.

De werving van deze twee toezichthouders zorgt voor een nieuwe werkwijze in de ambtelijke organisatie. In dit addendum geven we de uitgangspunten die richting geven aan deze verandering. Door de uitvoering van de verschillende wetten in dit addendum te combineren, kunnen we voor de nieuwe onderdelen van toezicht voor onze gemeente leren van de bestaande uitvoeringspraktijk van de Participatiewet.

1.2 Doelstellingen

Zowel het onderzoeken van signalen (toezicht) als het acteren op bevindingen in deze onderzoeken (handhaving) zien wij als een middel dat bijdraagt aan de volgende doelen:

1. We zorgen voor gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein met een goede kwaliteit voor onze inwoners.
2. We maken verantwoord gebruik van de publieke middelen voor het sociaal domein en voorkomen dat we door onrechtmatig gebruik onnodige uitgaven doen.
3. Inwoners en aanbieders van gemeentelijke voorzieningen weten dat het plegen van fraude in Lansingerland niet loont.

We werken aan deze doelen door onrechtmatigheden en gebrekkige kwaliteit in het sociaal domein zoveel mogelijk te voorkomen. En als er toch onrechtmatigheden of kwaliteitsverbeterpunten voorkomen in het sociaal domein, dan stoppen we deze ontstane situaties zo snel mogelijk. Door de stevige inzet van toezicht en handhavingsmaatregelen geven we het signaal af dat onrechtmatigheid en kwaliteitsproblemen in onze gemeente onacceptabel zijn. Dit heeft zowel een preventieve als repressieve werking.

1.3 Leeswijzer

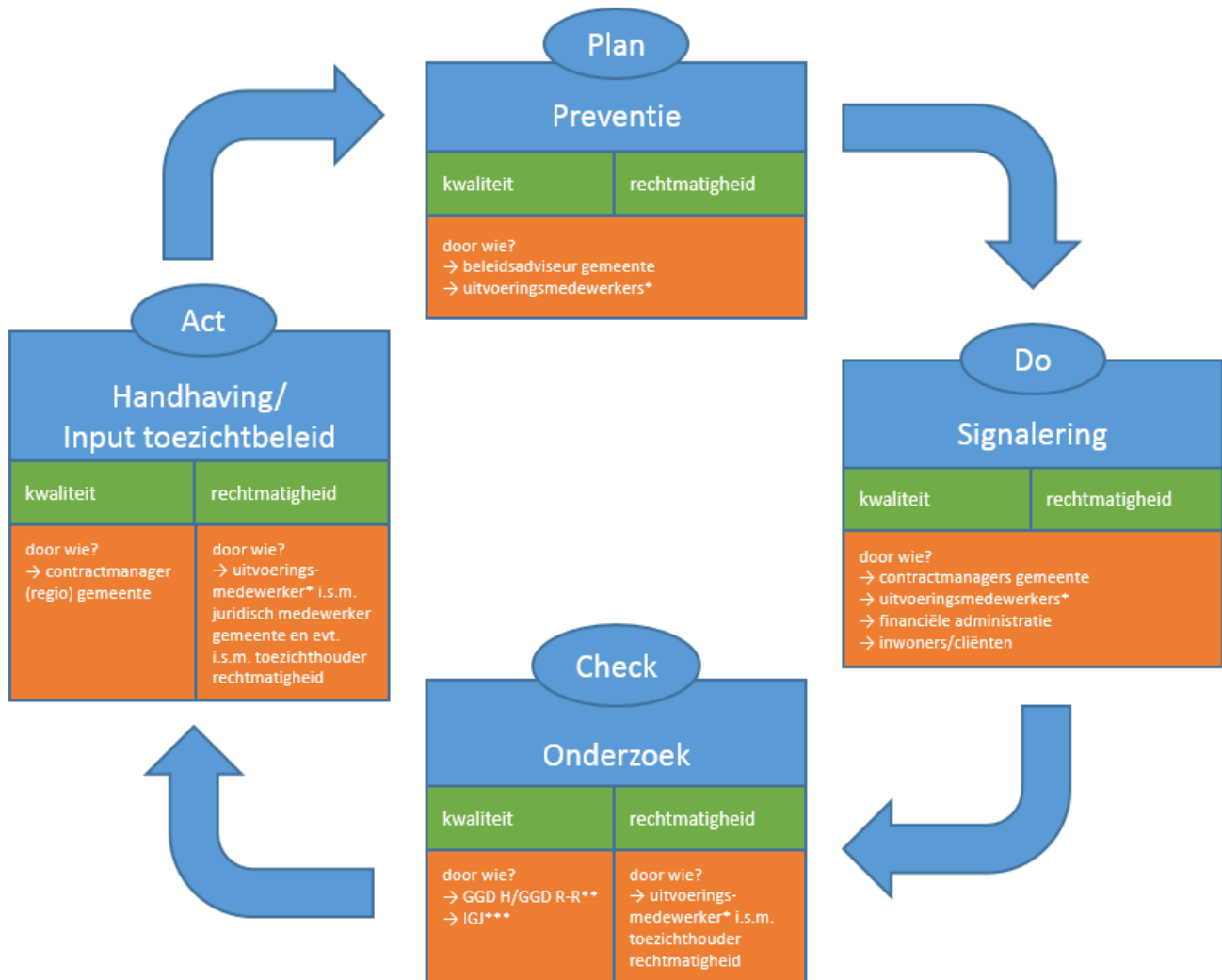
Na een korte inleiding en beschrijving van de doelstellingen van het integrale beleid voor toezicht en handhaving in het sociaal domein, volgt in het volgende hoofdstuk van dit addendum een weergave van de cirkel van naleving. Dit biedt een overzicht van de verschillende onderdelen en uitvoerende partijen in de keten van toezicht en handhaving. Daarnaast lichten we de onderdelen en partijen toe die van belang zijn bij de uitvoering van toezicht en handhaving in het sociaal domein. Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 3 de uitgangspunten voor toezicht en handhaving in het sociaal domein voor de periode 2019-2022. Bij elk uitgangspunt horen implementatiethema's. Deze implementatiethema's werken we in hoofdstuk 4 uit in een implementatieplan. We sluiten het addendum af met hoofdstuk 5 waarin we de financiën en monitoring beschrijven.

2. Toezicht en handhaving in het sociaal domein

2.1 Cirkel van naleving

Toezicht en handhaving in het sociaal domein bestaat uit veel verschillende onderdelen, onderverdeeld in vier fases van de keten van toezicht en handhaving. Verschillende partijen in de keten van toezicht en handhaving voeren deze onderdelen in samenwerking met elkaar uit.

Onderstaande figuur geeft de cirkel van naleving weer. In deze cirkel hebben we zichtbaar gemaakt welke partijen verantwoordelijk zijn in de verschillende fases in de keten van toezicht en handhaving voor zowel kwaliteit als rechtmatigheid.

*Onze uitvoeringsmedewerkers voeren de gesprekken met onze inwoners over de aanvragen van gemeentelijke voorzieningen. Zij vervullen een belangrijke rol in alle vier de fases in de keten van toezicht en handhaving.

**GGD Haaglanden/GGD Rotterdam-Rijnmond

***Inspectie Gezondheid en Jeugd

2.2 Definities

Het beleid in dit addendum gaat over toezicht en handhaving op het gebied van kwaliteit en rechtmatigheid. Hieronder beschrijven we wat we onder deze begrippen verstaan.

2.2.1 Toezicht

Met het begrip ‘toezicht’ bedoelen we alle activiteiten om te onderzoeken of er sprake is van een kwaliteitsprobleem of onrechtmatigheid. Dit kunnen onderzoeksactiviteiten zijn door een (externe) toezichthouder en/of door een uitvoeringsmedewerker van onze gemeente. Het onderzoek kan plaatsvinden naar aanleiding van signalen, incidenten en calamiteiten, maar ook zonder specifieke aanleiding. Onderzoeken zonder specifieke aanleiding noemen we ‘preventief toezicht’. Onderzoeken naar aanleiding van een signaal, incident of calamiteit noemen we ‘reactief toezicht’.

2.2.2 Handhaving

Met het begrip ‘handhaving’ bedoelen we de maatregelen die we nemen naar aanleiding van de bevindingen van toezicht. Hieronder geven we een overzicht van alle mogelijke vormen van handhaving.

Nr.	Handhavingsmaatregel	Uitvoeringsveld	N.a.v. toezicht op:
1.	Beëindiging, intrekking of wijziging van voorziening/verstrekking	Participatiewet/Wmo/Jeugdwet	Rechtmatigheid
2.	Terugvordering	Participatiewet/Wmo/Jeugdwet	Rechtmatigheid
3.	Boete	Participatiewet	Rechtmatigheid
4.	Contractafspraken wijzigen	Participatiewet/Wmo/Jeugdwet	Kwaliteit
5.	Omzetting PGB naar ZIN	Wmo/Jeugdwet	Rechtmatigheid/Kwaliteit
6.	Strafrechtelijke aangifte OM	Participatiewet/Wmo/Jeugdwet	Rechtmatigheid

2.2.3 Kwaliteit

In de Wmo en Jeugdwet zijn kwaliteitseisen opgenomen voor de uitvoering van gemeentelijke voorzieningen. Daarnaast maken we als gemeente contractuele afspraken over de gewenste kwaliteit van het aanbod van maatschappelijke organisaties die voorzieningen uitvoeren in het kader van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Bij een onderzoek naar de kwaliteit van een gemeentelijke voorziening gaat het zowel om het voldoen aan de wettelijke eisen (voor Wmo en Jeugd) als aan de door de gemeente gestelde voorwaarden en gemaakte afspraken.

2.2.4 Rechtmatigheid

Met ‘rechtmatigheid’ bedoelen we het uitvoeren van gemeentelijke voorzieningen en verstrekkingen volgens de geldende regels en besluiten. Onrechtmatigheid kan zowel onbewust als bewust zijn. Als een inwoner onbewust in strijd met de geldende regels handelt, dan noemen we dit een fout. Dit kan het

gevolg zijn van onduidelijkheid, vergissingen of onoplettendheid. Bewust in strijd met de geldende regels handelen, noemen we fraude. Onder fraude verstaan we het opzettelijk en doelbewust in strijd met de regels handelen met het doel om eigen of andermans financieel voordeel te verkrijgen. Deze definities¹ van fouten en fraude zijn zowel van toepassing voor de Participatiewet als voor de Wmo en de Jeugdwet.

Aard en omvang van fraude in het sociaal domein

De aard van fraude binnen de Participatiewet en fraude binnen de Wmo en Jeugdwet is verschillend. Bij fraude binnen de Participatiewet gaat het altijd over het onjuist informeren door individuen. Het gaat bijvoorbeeld om onjuist informeren over inkomen, vermogen, woonsituatie of identiteit. De fraude binnen de Wmo en de Jeugdwet is vaak meer georganiseerd en vindt meestal plaats door organisaties. Hier gaat het bijvoorbeeld om declaraties van uren die niet aan de inwoner geleverd zijn.

In 2017 was de omvang van de geconstateerde onrechtmatigheid bij de uitvoering van de Participatiewet 6,5 procent². Dit gaat om een bedrag van € 564.505,31. We hebben nog niet eerder toezicht gehouden op de rechtmatigheid van Wmo en Jeugdwet voorzieningen. De omvang van onrechtmatige verstrekking van deze voorzieningen is ook lastig in te schatten, omdat er nog weinig ervaringen zijn in andere gemeenten. In een verkennende studie 'Naar rechtmatige zorg in het gemeentelijke sociale domein'³, schatten onderzoekers van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) de omvang van onrechtmatigheid in de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet op 1 tot 3 %. In 2017 komt dit neer op een bedrag van gemiddeld € 84.575 voor onrechtmatigheid binnen de uitvoering van de Wmo en € 147.360 voor onrechtmatigheid binnen de uitvoering van de Jeugdwet. De geschatte kosten voor de totale omvang van fraude in het sociaal domein (Participatiewet, Wmo en Jeugdwet) bedragen daarmee € 796.440.

2.3 Uitvoerende partijen

Voor het toezicht op de kwaliteit en rechtmatigheid benoemt het college van Burgemeester en Wethouders verschillende toezichthouders. De bevoegdheden van deze toezichthouders staan in een overzicht in Bijlage 1. Onze uitvoeringsmedewerkers vervullen ook een belangrijke rol bij het houden van toezicht op rechtmatigheid. En voor de handhaving zijn naast de toezichthouders ook andere partijen aan zet. Hieronder beschrijven we welke partijen verantwoordelijk zijn voor het toezicht en de handhaving in het sociaal domein.

2.3.1 Toezicht op kwaliteit

De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht op kwaliteit van Wmo-voorzieningen. Wij hebben hiertoe een contract gesloten met een externe toezichthouder. Voor de Wmo-voorziening 'Beschermd wonen' is dit de GGD Rotterdam-Rijnmond. De GGD Haaglanden houdt toezicht op alle overige Wmo-voorzieningen. Na elk onderzoek van een van deze toezichthouders ontvangt de gemeente een onderzoeksrapportage met de bevindingen.

De Inspectiedienst Gezondheid en Jeugd (IGJ) is verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van voorzieningen die worden uitgevoerd onder de Jeugdwet. De IGJ onderzoekt of aanbieders van voorzieningen die onder de Jeugdwet vallen, voldoen aan de kwaliteitseisen die in de Jeugdwet zijn vastgelegd. De rapporten van deze onderzoeken zijn openbaar, waardoor we als gemeente de kwaliteit van de aanbieders van jeugdhulp in Lansingerland kunnen monitoren. De Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW) is verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van voorzieningen die te maken hebben met werk en inkomen. Dit toezicht richt zich met name op het stelsel van werk en inkomen en (nog) niet direct op de kwaliteit van aanbieders van re-integratievoorzieningen.

¹ Definities van fouten en fraude uit Programmaplan Rechtmatige Zorg, Aanpak van fouten en fraude 2018-2021, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

² In 2014 was de omvang van de geconstateerde onrechtmatigheid bij de uitvoering van de Participatiewet nog een stuk hoger, namelijk bijna 10 %. Dit komt neer op een bedrag van € 740.932,81. In 2014 maakten wij gebruik van het bedrijf Investiga als toezichthouder.

³ M. Fenger, 2016, <https://repub.eur.nl/pub/79833/Rapport-rechtmatige-zorg-definitief.pdf>

Voor iedere gemeentelijke voorziening gelden specifieke kwaliteitscriteria. In de toezichtonderzoeken controleren de toezichthouders of aan deze criteria wordt voldaan. Met de toezichthouders die wij inkopen (GGD Haaglanden en GGD Rotterdam-Rijnmond), maken we regionale afspraken over deze kwaliteitscriteria. Voor de Inspectie Gezondheid en Jeugd en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid gelden landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria.

2.3.2 Toezicht op rechtmatigheid

De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht op rechtmatigheid voor alle gemeentelijke voorzieningen. In zowel de Participatiewet als de Wmo is deze verantwoordelijkheid opgenomen. In de Participatiewet en de Wmo staat dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de benoeming van toezichthouders voor het toezicht op de naleving van deze wetten. Hieronder valt ook het toezicht op een rechtmatige uitvoering van deze wetten. In de Jeugdwet is dit niet opgenomen, maar ook het benoemen van een toezichthouder voor de Jeugdwet is verstandig. Binnen de uitvoering van de Jeugdwet kan namelijk ook fraude plaatsvinden. Vanaf 2019 stellen wij daarom twee toezichthouders rechtmatigheid sociaal domein aan, één met het aandachtsgebied Participatiewet en één met het aandachtsgebied Wmo en Jeugdwet. Naast deze benoemde toezichthouders vervullen onze uitvoeringsmedewerkers ook een belangrijke rol bij het houden van toezicht op rechtmatigheid (zie paragraaf 3.3.1).

Om praktische redenen en om onafhankelijk fraudeonderzoek te borgen, werken onze toezichthouders rechtmatigheid nauw samen met de toezichthouders rechtmatigheid van de gemeente Pijnacker-Nootdorp.

2.3.3 Handhaving kwaliteit

In de onderzoeksrapportages van de toezichthouders kwaliteit geven deze toezichthouders, naast de onderzoeksbevindingen, vaak ook een advies over de handhaving. De verantwoordelijkheid voor de handhaving voor gecontracteerde aanbieders (ZIN) ligt bij de contractmanager van de gemeente. De verantwoordelijkheid voor de handhaving voor aanbieders die met een PGB worden ingekocht, ligt bij de betrokken uitvoeringsmedewerker. De contractmanager of de betrokken uitvoeringsmedewerker beslist op basis van de bevindingen en het advies van de toezichthouder welke handhavingsmaatregelen we als gemeente inzetten. Handhaving is maatwerk. Voor elke specifieke casus wegen we de voor- en nadelen van alle handhavingsmogelijkheden af.

2.3.4 Handhaving rechtmatigheid

Op basis van de onderzoeksbevindingen neemt de betrokken uitvoeringsmedewerker een besluit over de handhaving. Indien er een toezichthouder rechtmatigheid betrokken is bij het onderzoek, dan kan deze toezichthouder rechtmatigheid een advies geven over de handhaving aan de uitvoeringsmedewerker. De uitvoeringsmedewerker toetst het besluit tot handhaving bij een juridisch medewerker van de gemeente (toetser). Indien de onrechtmatigheid niet aangetoond kan worden, vindt er geen handhaving plaats. Indien er (mogelijk) sprake is van gemeente overstijgende onrechtmatigheid vindt er afstemming plaats met medewerkers van gemeente Pijnacker-Nootdorp of van andere gemeenten in de regio.

3. Uitgangspunten Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022

De uitgangspunten van dit beleid versterken de inzet op preventie en verbeteren de samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen in de integrale keten van toezicht en handhaving. Daarnaast geeft het beleid handvatten voor de afweging tussen verschillende publieke waarden bij de inzet van handhaving. Met deze veranderingen zorgen we voor een effectievere inzet van toezicht en handhaving in onze gemeente.

Onderstaande uitgangspunten sluiten aan bij de cirkel van naleving die landelijk gebruikt wordt voor zowel het in beeld brengen van de keten van toezicht en handhaving voor de Participatiewet als voor het in beeld brengen van deze keten voor de Wmo en de Jeugdwet⁴. Bij de totstandkoming van deze uitgangspunten hebben wij het VNG Kenniscentrum voor Handhaving en Naleving (KCHN), het Toezicht Sociaal Domein (TSD) en Stimulansz geraadpleegd. Het KCHN is een landelijk kenniscentrum dat is opgericht om gemeenten te ondersteunen bij beleid, implementatie en uitvoering op het gebied van handhaving en naleving. Het TSD is een samenwerkingsverband van de vier rijksinspecties die acteren in het sociaal domein⁵. En Stimulansz is een kennis- en adviespartner voor gemeenten die bekend is om haar 'omgekeerde toets'.

3.1 Uitgangspunt 1: Duidelijke voorlichting en controle aan alle poorten

Met een duidelijke voorlichting over wat wij als gemeente verwachten aan kwaliteit en rechtmatigheid van voorzieningen in het sociaal domein, zetten we in op het voorkomen van misverstanden en fouten. Veel kwaliteitsverbeterpunten en onrechtmatigheden ontstaan namelijk niet bewust, maar zijn het gevolg van onduidelijke verwachtingen of een gebrek aan kennis van de inwoner en/of Wmo-, Jeugd- of re-integratie organisatie. We zorgen ervoor dat niemand kan zeggen: "Ik wist niet dat dit niet goed was of niet mocht". Met de duidelijke voorlichting en controle aan de poorten voorkomen we zoveel mogelijk kwaliteitsverbeterpunten en onrechtmatig verstrekte voorzieningen. En hierdoor voorkomen we dat kwetsbare inwoners niet de kwalitatieve Wmo-, Jeugd- of re-integratievoorziening krijgen die wij voor hen verwachten en dat we inwoners met weinig draagkracht een boete moeten opleggen.

Daarnaast continueren we de succesvolle intensieve controle aan de poort voor de uitvoering van de Participatiewet⁶ en blijven we onze inwoners voorlichten over de rechten en plichten die horen bij het ontvangen van een bijstandsuitkering en de consequenties van het niet naleven hiervan. We intensiveren ook de controle aan de poort voor de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet door de toegang tot maatwerkvoorzieningen waar mogelijk te verbeteren. We scherpen bijvoorbeeld de eisen aan pgb-vaardigheid aan en zorgen voor smart resultaatafspraken met zorgaanbieders in de voorwaarden van zorgplannen en beschikkingen.

3.2 Uitgangspunt 2: Integrale signalering

Er kunnen signalen van onrechtmatigheid en kwaliteitsverbeterpunten zijn tijdens het aanvraagproces van een gemeentelijke voorziening, maar ook bij tussentijdse gesprekken over verstrekte voorzieningen. Het is belangrijk dat deze signalen altijd en zo snel mogelijk bij de uitvoeringsmedewerkers of de toezichthouders van onze gemeente terechtkomen. Een integrale werkwijze van onze medewerkers is hierbij van groot belang. Onze medewerkers bespreken alle signalen met de inwoner, ook buiten hun eigen werkgebied. Op deze manier stoppen we eventuele kwaliteitsproblemen en/of fraude zo snel

⁴ VNG Handreiking Handhaving en naleving Wmo 2015 en Jeugdwet

⁵ Inspectie Gezondheid en Jeugd, Inspectie van het Onderwijs, Inspectie Justitie en Veiligheid en Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

⁶ In 2013 zijn we begonnen met een intensievere controle aan de poort voor de uitvoering van de Participatiewet. Bijna de helft van de aanvragen - om precies te zijn 47,5% - is hierdoor gestopt. Inwoners zijn direct toegeleid naar werk of bleken over inkomsten en/of vermogen te beschikken waardoor zij geen recht hadden op een uitkering.

mogelijk. Indien een uitvoeringsmedewerker niet verwacht dat de mogelijke problemen of fraude stoppen na het bespreken, dan deelt de medewerker de signalen met de betreffende toezichthouder.

De Wmo- en Jeugdmedewerkers van onze gemeente komen bij onze inwoners thuis voor keukentafel-gesprekken. Tijdens deze gesprekken kunnen er bijvoorbeeld signalen van uitkeringsfraude zijn. Om deze fraude zo snel mogelijk te stoppen, is het van belang om dit signaal met de betreffende inwoner te bespreken. Naast het stoppen van fraude kan het bespreken van het signaal ook leiden tot het kenbaar maken van een ondersteuningsbehoefte, zoals bijvoorbeeld in het geval van schuldenproblematiek.

3.3 Uitgangspunt 3: Sluitende samenwerking in de keten van toezicht en handhaving

Voor een sluitende keten van toezicht en handhaving is het belangrijk dat de verschillende ketenpartijen elkaar weten te vinden en goed met elkaar samenwerken. Hieronder volgen de samenwerkingen waarop we met dit beleid specifiek inzetten.

3.3.1 Uitvoeringsmedewerkers en toezichthouders werken onderling en met gemeente Pijnacker-Nootdorp samen aan toezichtonderzoeken naar rechtmatigheid

We continueren de werkwijze voor toezicht op rechtmatigheid waarbij onze Participatiewet medewerkers samenwerken met de toezichthouders. Al onze uitvoeringsmedewerkers hebben ook de rol van toezichthouder en kunnen vanuit deze rol gebruik maken van de bevoegdheden van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De medewerkers signaleren en starten een onderzoek. Vervolgens betrekken de uitvoeringsmedewerkers de toezichthouder rechtmatigheid bij alle onderzoeken die niet volledig administratief afgehandeld worden. Indien uitgebreid onderzoek nodig is, vervolgt de toezichthouder het door de medewerker opgestarte onderzoek. Deze werkwijze passen we ook toe voor de uitvoering van het toezicht op rechtmatigheid voor de Wmo en de Jeugdwet.

De toezichthouders vervullen de rol van expert op het gebied van rechtmatigheidsonderzoeken. In deze rol werken zij nauw samen met de toezichthouders rechtmatigheid van gemeente Pijnacker-Nootdorp. De toezichthouders van gemeente Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp vallen voor elkaar in en ondersteunen elkaar wanneer nodig en mogelijk. Dit is bijvoorbeeld in het geval van ziekte, afwezigheid, drukte of grote en ingewikkelde zaken waarbij onafhankelijk toezicht onderzoek van belang is⁷. Daarnaast kopen we de opleidingen voor de toezichthouders gezamenlijk in en organiseren we gezamenlijke intervisie, zodat de toezichthouders van elkaars uitvoeringspraktijk kunnen leren.

---

⁷ In het geval van grote en ingewikkelde fraudezaken is het van belang dat het toezicht onderzoek uitgevoerd wordt door een andere toezichthouder dan de signalerende toezichthouder. Op deze manier borgen we de onafhankelijkheid van het onderzoek.

3.3.2 Contractmanagers van de regiogemeenten en toezichthouders werken samen aan de opvolging van toezichtonderzoeken naar kwaliteit (handhaving)

Samenwerking tussen de gemeentelijke contractmanagers en de externe toezichthouders op kwaliteit van gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein is erg belangrijk. Bij het toezicht op kwaliteit van de voorzieningen in het sociaal domein zijn verschillende externe toezichthouders betrokken. Voor het toezicht op de kwaliteit van Jeugdvoorzieningen is dit de Inspectie Gezondheid en Jeugd (IGJ). En voor Wmo-voorzieningen hebben wij de GGD Haaglanden benoemd als toezichthouder kwaliteit. Handhaving vindt plaats op basis van de resultaten van de toezichtonderzoeken door deze externe toezichthouders. Het gemeentelijke contractmanagement speelt een belangrijke rol in de handhaving. Contractmanagers van de gemeente bespreken kwaliteitsverbeterpunten in de contractgesprekken die zij voeren met aanbieders van voorzieningen. Als gemeente moeten we ervoor zorgen dat onze contractmanagers goed op de hoogte zijn van de resultaten van toezichtonderzoeken, zodat zij dit bespreekbaar kunnen maken en indien nodig actie kunnen ondernemen.

Om goed te kunnen handhaven, is het daarnaast belangrijk dat het inkoopbeleid goed aansluit op het handhavingsbeleid. De contractafspraken die tijdens een inkooptraject gemaakt worden, moeten voldoende helder en concreet zijn om hierop te kunnen handhaven.

Voor veel van onze voorzieningen in het sociaal domein geldt dat we deze gezamenlijk met regiogemeenten inkopen. Dit leidt tot contractmanagement via regionale samenwerkingsverbanden. In deze regionale samenwerking is het belangrijk om zowel bij de inkoop als het contractmanagement aandacht te hebben voor handhaving. Er kunnen bijvoorbeeld regionale afspraken gemaakt worden over de resultaatafspraken in indicaties, regionale informatiedeling en te treffen maatregelen.

3.3.3 Toezichthouders kwaliteit en toezichthouders rechtmatigheid werken met elkaar samen

Signalen van kwaliteitsverbeterpunten en signalen van onrechtmatigheid hangen vaak met elkaar samen. Het is daarom belangrijk om met een brede blik naar signalen te kijken. Hiertoe organiseren we samenwerking tussen toezichthouders kwaliteit en toezichthouders rechtmatigheid.

3.4 Uitgangspunt 4: Handhaving op maat

Ook in onze handhaving zetten wij de inwoner centraal. We bekijken per casus op welke manier we het beste effect bereiken voor de zelfredzaamheid van inwoners voor de lange termijn. Voor inwoners met een uitkering is dit het effect dat een inwoner (naar vermogen) aan het werk gaat. En voor inwoners met een Jeugd- of Wmo-voorziening is dit het effect dat zij zo snel mogelijk de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. We kijken breed naar alle mogelijke oplossingen om een bestaande ongewenste situatie om te buigen en kiezen vervolgens voor de meest kansrijke oplossing om het gewenste effect te bereiken. In deze brede afweging nemen we naast de gevolgen voor de inwoner ook het rendement voor onze gemeente en de mogelijkheden die de wet biedt mee.

In de oplossing om het gewenste effect te bereiken, bieden we maatwerk. Maatwerk is niet per definitie een zachte aanpak, maar kan ook de inzet van stevige handhavingsmaatregelen betekenen. Deze werkwijze sluit aan op landelijke ontwikkelingen zoals de Omgekeerde Toets van Stimulansz en de ontwikkelingen binnen Toezicht Sociaal Domein waarin zij onderzoeken welke bestaande regelgeving belemmerend werkt voor deze nieuwe werkwijze.

Indien een inwoner bewust misbruik maakt van een overheidsvoorziening of -verstrekking om financieel gewin te verkrijgen, dan noemen we dit bewuste fraude. In dat geval kiezen we voor 'lik op stuk' en maken we gebruik van stevige handhavingsmaatregelen. Op deze manier maken we duidelijk dat fraude in onze gemeente onacceptabel is. Dit heeft zowel een preventieve als repressieve werking.

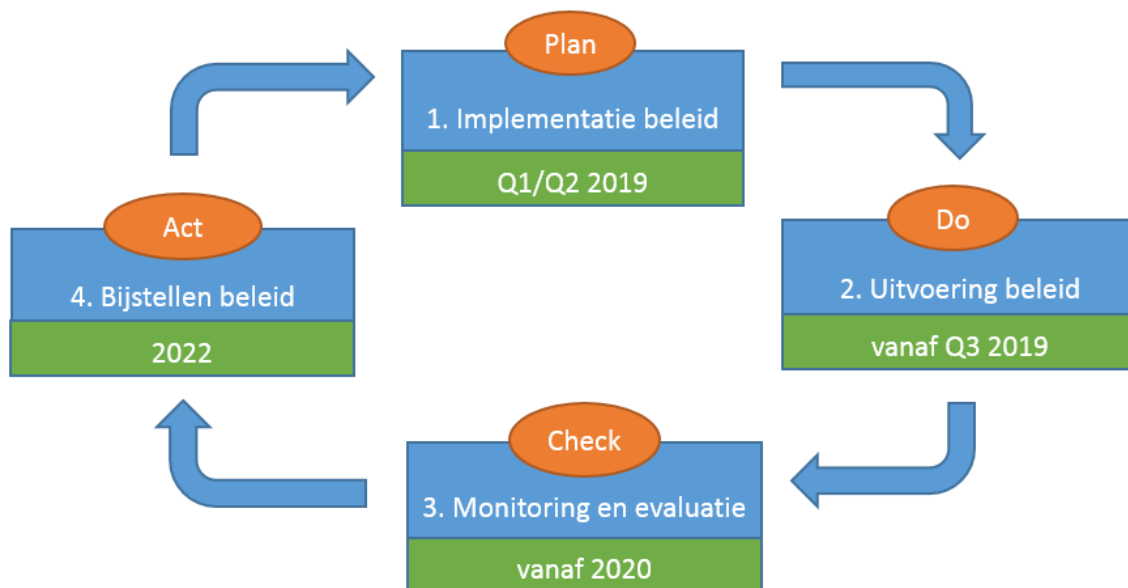
Als een inwoner onbewust gebruik maakt van een overheidsvoorziening of -verstrekking waar hij geen recht op heeft, dan noemen we dit een fout. Voor fouten geldt dat het in de meeste gevallen niet effectief is om stevige handhavingsmaatregelen te treffen. Vaak is het bespreekbaar maken van de fout voldoende om de onrechtmatigheid te stoppen en recidive te voorkomen.

4. Uitvoeringsplan

4.1 Uitvoeringsfases

Hieronder volgen de verschillende fases om uitvoering te geven aan het integrale beleid voor toezicht en handhaving in het sociaal domein:

1. Implementatie
2. Uitvoering
3. Monitoring
4. Bijstellen beleid

4.2 Implementatiefase

In de implementatiefase treffen we alle voorbereidingen voor de uitvoering van het beleid. We werken onder andere onderstaande implementatiethema's uit. Gedurende de implementatiefase vullen we deze lijst met thema's verder aan.

Uitgangspunt 1: Duidelijke voorlichting en controle aan alle poorten	
Nr.	Implementatiethema
1.	Communicatieplan voorlichting
2.	Intensivering controle aan de poort voor Wmo- en Jeugdvoorzieningen en behoud intensieve controle aan de poort voor Participatie-voorzieningen
3.	Deskundigheidsbevordering voor onze medewerkers over voorwaarden in zorgplan en beschikking, ter preventie van onrechtmatigheid en het niet oppakken van kwaliteitsverbeterpunten

Uitgangspunt 2: Integrale signalering	
Nr.	Implementatiethema
1.	Deskundigheidsbevordering voor onze uitvoeringsmedewerkers en contractmanagers: kritisch controleren, signaleren van onrechtmatigheid en kwaliteitsverbeterpunten, fraudealertheid, risicoindicatoren ZIN en PGB, bespreekbaar maken van kwaliteitsverbeterpunten en onrechtmatigheid
2.	Privacyaspect gegevensdeling
3.	Meldpunt voor signalen van onrechtmatigheid en kwaliteitsverbeterpunten

Uitgangspunt 3: Sluitende samenwerking in de keten van toezicht en handhaving	
Nr.	Implementatiethema
1.	Werving toezichthouders
2.	Samenwerkingsafspraken intern
3.	Inrichting werkprocessen
4.	Opleiding toezichthouders
5.	Aansluiting bij Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ)
6.	Intervisie voor toezichthouders i.s.m. Pijnacker-Nootdorp
7.	Lokaal en regionaal inkoopbeleid (aansluiting op handhaving)
8.	Samenwerkingsafspraken externe toezichthouders
9.	Samenwerkingsafspraken toezichthouders kwaliteit en toezichthouders rechtmatigheid

Uitgangspunt 4: Handhaving op maat	
Nr.	Implementatiethema
1.	Deskundigheidsbevordering voor onze medewerkers: handhavingsbesluiten na brede afweging gericht op effect (inclusief afweging handelingsbekwaamheid van de betreffende inwoner), gesprekstechnieken voor gedragsverandering
2.	Ondersteunend model voor beargumenteerde handhaving: criteria om willekeur te voorkomen (o.a. recidivekans, ernst)
3.	Artikelen over Toezicht en Handhaving toevoegen aan Verordening/Beleidsregels Sociaal Domein

4.3 Uitvoeringsfase

In de uitvoeringsfase zijn alle beleidsvoorbereidingen getroffen en starten we met de daadwerkelijke uitvoering van het beleid volgens dit addendum.

Signalen van kwaliteitsverbeterpunten en onrechtmatigheid die ons voor de uitvoeringsfase bereiken, pakken we op en nemen we in behandeling binnen de bestaande werkwijzen.

4.4 Monitoringsfase en bijstellen beleid

Begin 2020 evalueren we de resultaten van de toezichthouders rechtmatigheid die wij in dienst nemen. Hierbij onderzoeken we ook of uitbreiding van dit beleid naar andere terreinen van toezicht en handhaving binnen onze gemeente wenselijk is, bijvoorbeeld op het gebied van BRP-fraude.

In de Jaarrapportage Sociaal Domein informeren we de raad over het aantal onderzochte signalen van onrechtmatigheden en kwaliteitsverbeterpunten, de resultaten van deze onderzoeken en de ingezette handhaving. Daarnaast leren we van de kwaliteitsverbeterpunten en onrechtmatigheden die we in onze gemeente tegenkomen. We passen ons beleid hier op aan om deze onwenselijke situaties in de toekomst te voorkomen.

5. Financiën

Voor de uitvoering van dit beleid voor toezicht en handhaving zijn in de begroting van 2019 de volgende budgetten opgenomen.

Budget voor	Bedrag
Toezichthouders rechtmatigheid (Participatiewet, Wmo en Jeugdwet)	€ 155.000
Toezichthouder kwaliteit Wmo-voorzieningen	€ 15.629
Totaal	€ 170.629

De kosten voor deskundigheidsbevordering en communicatie kunnen we naar verwachting dekken uit de bestaande middelen.

Met deze inzet op toezicht en handhaving in het sociaal domein verwachten we behalve de bescherming van kwetsbare inwoners, ook een financieel voordeel. Dit financiële voordeel bestaat uit de besparing aan onterecht uitgekeerde declaraties voor Jeugd- en Wmo-voorzieningen en de besparing aan onterecht uitgekeerde bijstandsuitkeringen. Hoe groot deze besparing is, is lastig in te schatten omdat we niet weten wat de omvang van onrechtmatigheden is in Lansingerland. De verwachting is wel dat we fors meer onrechtmatige kosten besparen, dan de kosten voor de gekozen inzet (€ 170.629). Voor 2017 schatten we de omvang van de totale fraude op € 796.440. Als we 22 % van deze fraude voorkomen, dan verdient onze inzet op toezicht zich al terug.

Bijlage 1: Overzicht bevoegdheden toezichthouders

De bevoegdheden van toezichthouders zijn opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Hieronder geven we deze bevoegdheden in een overzicht weer. Deze bevoegdheden gelden zowel voor toezichthouders kwaliteit als toezichthouders rechtmatigheid. We zetten deze bevoegdheden in wanneer er sprake is van een redelijk vermoeden van een kwaliteitsprobleem of van een onrechtmatigheid. En als informatie te verkrijgen is op een minder ingrijpende manier, dan kiezen we daarvoor.

Nr.	Bevoegdheid toezichthouder	Waar in AWB?
1.	Betreden van elke plaats, voor woningen is toestemming van de bewoner nodig	art. 5:15, lid 1
2.	Gebruik van de sterke arm, indien nodig voor het betreden van een plaats	art. 5:15, lid 2
3.	Personen aanwijzen om gezamenlijk een plaats te betreden	art. 5:15, lid 3
4.	Inlichtingen vorderen	art. 5:16
5.	Inzage van een identiteitsbewijs	art. 5:16a
6.	Inzage in zakelijke gegevens en bescheiden	art. 5:17, lid 1
7.	Kopieën maken van zakelijke gegevens en bescheiden	art. 5:17, lid 2
8.	De zakelijke gegevens en bescheiden voor korte tijd meenemen met het doel kopieën ervan te maken	art. 5:17, lid 3
9.	Zaken onderzoeken, opnemen en monsters nemen	art. 5:18, lid 1
10.	Verpakkingen openen, indien nodig voor het onderzoek	art. 5:18, lid 2
11.	Zaken voor korte tijd meenemen met het doel onderzoek, opneming of monsters nemen	art. 5:18, lid 4
12.	Vervoermiddelen onderzoeken	art. 5:19, lid 1
13.	Lading van vervoermiddelen onderzoeken	art. 5:19, lid 2
14.	Inzage van de wettelijk voorgeschreven bescheiden van de bestuurder van het vervoermiddel	art. 5:19, lid 3
15.	Een vervoermiddel stilhouden en naar een door hem aangewezen plaats overbrengen met het doel van onderzoek of inzage in de bescheiden van de bestuurder	art. 5:19, lid 4

Aan uw college van burgemeester en wethouders van Lansingerland

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Ons kenmerk: ASD19.B.001
Uw kenmerk: U18.10959

Lansingerland, 14 januari 2019

Geacht college,

Conform artikel 3:8 van de Verordening Sociaal Domein 2018 van de gemeente Lansingerland verzoekt u de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) advies uit te brengen over de Integraal Beleid Toezicht en Handhaving.

Inleiding

Het beleidsplan Versterken van Veerkracht is het inhoudelijk kader voor het sociaal domein. Vanuit dat kader geeft de gemeente uitvoering aan het beleid. Bij dit beleidsplan heeft u een addendum opgesteld waarin het integrale beleid voor toezicht en handhaving in het sociaal domein is opgenomen.

Het addendum waarover u ons advies vraagt, beschrijft het integrale beleid voor toezicht en handhaving in het sociaal domein. Dit beleid gaat zowel over toezicht op kwaliteit als toezicht op rechtmatigheid binnen de uitvoering van de Participatiewet, de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

Het integrale beleid moet bijdragen aan de volgende doelen:

1. Een goede kwaliteit van gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein voor onze inwoners.
2. Een verantwoord gebruik van de publieke middelen voor het sociaal domein en voorkomen dat onrechtmatig gebruik leidt tot onnodige uitgaven.
3. Inwoners en aanbieders van gemeentelijke voorzieningen weten dat het plegen van fraude in Lansingerland niet loont.

U heeft ons gevraagd om advies uit te brengen over de eerste concept versie van dit addendum. Dit advies is opgesteld naar aanleiding van uw adviesaanvraag van 4 december 2018. Bij de adviezen zal de ASD steeds verwijzen naar het desbetreffende hoofdstuk / paragraaf.

Advies

Alvorens inhoudelijk in te gaan op het addendum vragen wij ons af of uw college overweegt om het handhavingsbeleid van het sociaal domein in de toekomst te integreren met het handhavingsbeleid van andere domeinen, wat zou leiden tot meer integraliteit en meer efficiency en effectiviteit.

- 1.1 Inleiding

Ten aanzien van tweede alinea geeft u aan dat *“de aanleiding voor integraal beleid voor toezicht en handhaving is dat u in 2019 het toezicht op de rechtmatigheid van de voorzieningen en verstrekkingen in het*

sociaal domein flink gaat uitbreiden". Wij zouden graag willen weten wat de achterliggende reden is om dit toezicht flink uit te gaan breiden.

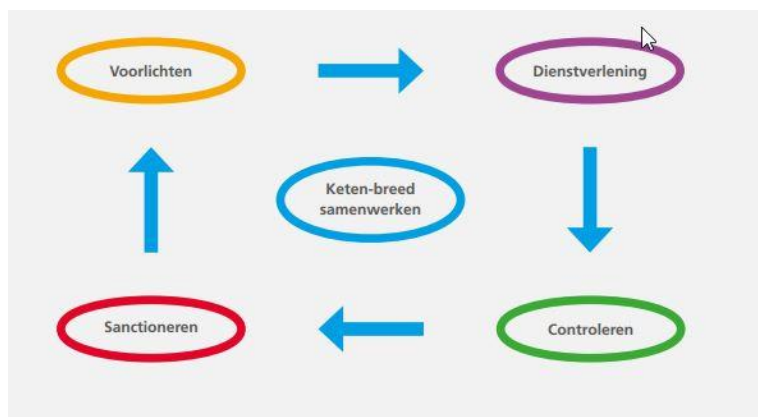
- 1.2 Doelstellingen

In de laatste alinea wordt aangegeven "..... door de stevige inzet van toezicht en handhavingsmaatregelen....." Wij maken hieruit op dat doelstelling 3 de aanleiding lijkt te zijn voor het integrale beleid. Er moet zoveel mogelijk worden voorkomen, maar feitelijk wordt ingezet op toezicht en handhaving. Wij zijn van mening dat een goede balans tussen vertrouwen, dienstverlening en handhaving hierbij van belang is. Nu wordt de stevige inzet van toezicht en handhavingsmaatregelen benadrukt en dat leidt tot zowel preventieve als repressieve werking.

In het kader van preventie is voorlichting aan burgers/aanbieders minstens zo belangrijk. Kent en begrijpt klant/aanbieder het waarom van rechten en plichten c.q. kwaliteitseisen en wat de gevolgen zijn van het niet nakomen van de plichten? Verder dient de dienstverlening te steunen op duidelijke regels die eenvoudig zijn na te leven om de kansen op onbewuste onrechtmatigheden te verkleinen.

- 2.1 Cirkel van naleving

Hier wordt de cirkel van naleving weergegeven. De weergave wijkt ons inziens af van onderstaande gangbare versie die een evenwichtig beeld schetst. Deze versie laat zien dat ook uw college een belangrijke rol heeft in het voorkomen van fraude.

Signalering door inwoners kan een effectieve manier zijn om fraude te bestrijden. Wij willen uw college meegeven deze signalen zeer zorgvuldig te wegen. Dit om te voorkomen dat individuele conflicten via de gemeente worden uitgevochten.

- 2.2.2 Handhaving

U geeft in de eerste alinea een overzicht van "mogelijke" vormen van handhaving. Wij vragen ons hierbij af of er nog meer vormen van handhaving zijn?

- 2.2.4 Rechtmatigheid, Aard en omvang van fraude in het sociaal domein

In deze alinea worden “organisaties” genoemd die fraude plegen. Wij constateren dat over deze organisaties eigenlijk weinig wordt vermeld. Het lijkt met name om de burger te gaan. Als het echter organisaties betreft en het merendeel van de fraude daar zit, zou het voor de hand liggen om als gemeente daarop te concentreren.

In de alinea hieronder over “de omvang van de geconstateerde onrechtmatigheid bij de uitvoering.....” vragen wij ons af of zich hieronder ook gevallen bevinden waarin geen oogmerk tot opzet was en of daar duidelijkheid over is. Heeft de gemeente bijvoorbeeld voldoende informatie verstrekt? Hoe zit het met de regeldruk? Wanneer is er sprake van preventief toezicht?

In dezelfde alinea wordt gesproken over een schatting in een verkennende studie. Wij constateren dat harde cijfers dus ontbreken. Waarom wordt er dan zo’n repressief beleid toegepast?

- 2.3 Uitvoerende partijen

Wij constateren uit het overzicht in bijlage 1 dat het toezicht op kwaliteit wordt uitbesteed aan GGD Rotterdam-Rijnmond, GGD Haaglanden, JGJ en ISZW. Ten aanzien van de rechtmatigheidstoetsing missen wij heel duidelijk de proportionaliteit bij de inzet van de genoemde bevoegdheden. Die staan verwoord in 5:13 en 5:14 van de AWB. Zijn dezelfde bevoegdheden ook nodig voor de kwaliteitstoetsing?

Wij willen hier onze zorgen uiten over de eenzijdigheid in de opsomming van de artikelnummers. Aangezien het hier bevoegdheden betreft die ingrijpen in de privacy van de burger, dient uw college hier zeer zorgvuldig te opereren. Artikel 5:13 schrijft immers voor: “Een toezichthouder maakt van zijn bevoegdheden slechts gebruik voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.” Op grond van artikel 17, lid 2, van de Participatiewet is de burger de verplichting opgelegd desgevraagd de medewerking te verlenen die redelijkerwijze nodig is voor de uitvoering van de Participatiewet. De beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit spelen een belangrijke rol in de bescherming van de privacy van de belanghebbende. Volledigheidshalve wordt vermeld dat de belanghebbende zelf bepaalt of deze medewerking verleent aan het huisbezoek en dus toestemming geeft om zijn woning binnen te treden. De belanghebbende blijft het recht behouden om toegang tot zijn woning te weigeren. De weigering kan wel nadelige consequenties hebben voor de belanghebbende.

- 2.3.1 Toezicht kwaliteit

Wij missen hier de inhoud van de Service Level Agreements (SLA’s). De inhoud van dit toezicht wordt verder niet toegelicht. Verder vragen wij ons af of de overgang van 18- naar 18+ van jeugdzorg naar Wmo in integraal beleid is geborgd?

- 3.1 Uitgangspunt 1, duidelijke voorlichting en controle aan alle poorten

“Op deze manier voorkomen we dat kwetsbare inwoners niet de kwalitatieve WMO-, Jeugd- of re-integratievoorziening krijgen die wij voor hen verwachten....” Deze zin scheidt verwarring. Het gaat er toch om te voorkomen dat kwetsbare inwoners onrechtmatig een voorziening krijgen?

In laatste zin van de tweede alinea staat vermeld dat u de eisen aan PGB-vaardigheid gaat aanscherpen. Wij vragen ons af wat het doel van die verscherping is? Wordt het moeilijker gemaakt om een PGB te krijgen en zijn er nu signalen dat PGB's onrechtmatig zijn verkregen of verkeerd worden ingezet? Wij verwijzen nogmaals naar de balans tussen vertrouwen, dienstverlening en handhaving.

Verder ontbreekt volgens ons het onderdeel "consequenties" op het niet nakomen van de plichten. Optimale dienstverlening en eenduidige werkprocessen verkleinen ook de ruimte voor het maken van fouten en het plegen van fraude, zowel bij ZIN als bij PGB's.

- 3.2 Uitgangspunt 2, integrale signalering

"Er kunnen signalen van onrechtmatigheid en kwaliteitsproblemen zijn tijdens het aanvraagproces ....."

Is het mogelijk om dit wat concreter te maken? Wie zijn bijvoorbeeld degenen die signalen kunnen opvangen? Wie moet zich bij het lezen van deze zin aangesproken voelen? Waar kan de inwoner met signalen terecht? Bijvoorbeeld bij gebrekkige zorg? Wie onderzoekt de signalen van inwoners?

In de tweede alinea wordt aangegeven *"Om deze fraude zo snel mogelijk te stoppen, is het van belang om dit signaal met de betreffende inwoner te bespreken"*. Wij vragen ons af of hier een protocol voor is? Hoe worden mensen hierop aangesproken en zorg je ervoor dat mensen met je in gesprek blijven. Bij fraude zouden mensen moeten weten dat zij iets doen wat niet mag. Waarom zou dit bespreekbaar gemaakt moeten worden in relatie met wat wordt genoemd in 3.4 bij fraude harde maatregelen.

- 3.3 Uitgangspunt, sluitende samenwerking in de keten van toezicht en handhaving

- Paragraaf 3.3.1

In de eerste alinea wordt aangegeven *"Bij ingewikkelde om omvangrijke zaken .....schakelen de Participatiewet professionals de toezichthouder in"*. Het is ons niet duidelijk wat de taakverdeling is? Op basis van de AWB heeft de toezichthouder bevoegdheden. Mag een participatiewet professional dan bij een simpele zaak (en wat is dan simpel) (en binnen kantoortijden) zelf aan de slag met de bevoegdheden van de AWB?

Vervolgens wordt aangegeven dat de toezichthouder de expert is met extra onderzoeksbevoegdheden. Het lijkt ons dat bij simpele zaken en tijdens kantoortijden toezichthouders toch ook ingeschakeld moeten worden?

- Paragraaf 3.3.2

In de laatste alinea wordt aangegeven *"In deze regionale ..... aandacht te hebben voor handhaving"* Wij vragen ons af: hoe? Kunt u dit concreter maken?

- Paragraaf 3.3.3

In de laatste zin wordt aangegeven *"hiertoe organiseren we samenwerking ....."*

Wij vragen ons af hoe dit wordt georganiseerd. Kunt u dit aangeven?

- 3.4 Uitgangspunt 4, handhaving op maat

Bij dit uitgangspunt wordt onderscheid gemaakt tussen bewust en onbewust misbruik. In het laatste geval spreekt uw college van een fout, waarbij wordt aangegeven dat het niet effectief is om stevige maatregelen te treffen. Een inwoner die bewust een onrechtmatigheid veroorzaakt kan daarentegen wel rekenen op stevige handhavingsmaatregel. De vraag die hier rijst is, hoe uw college het betreffende onderscheid zal maken om te kunnen beoordelen welke vorm van handhaving zal worden toegepast? Kan uw college aangeven aan welke “stevige handhavingsmaatregelen” moet worden gedacht, aangezien het lijkt alsof uw college de betreffende burger in specifieke gevallen strenger wil “straffen” dan de bestaande regelgeving voorschrijft, verwijzend naar de “ontwikkelingen binnen Toezicht Sociaal Domein”?

Wij adviseren uw college om een handhavingsstrategie te ontwikkelen, indien deze nog niet bestaat. Dit is een beslis ondersteunend model die de handhaver in het proces helpt om te komen tot uniforme besluiten, waarbij dient te worden opgemerkt dat er in bijzondere gevallen gemotiveerd van de regel mag worden afgeweken. De motivatie dient schriftelijk te worden vastgelegd waardoor de afhandeling reproduceerbaar is en kan het duidelijk zijn dat er geen sprake is van willekeur.

Verder adviseren wij uw college om ook te kijken naar inzicht en handelingsbekwaamheid (zie het WRR rapport: Weten is nog geen doen). Als voorbeeld: een inwoner met een psychische beperking, lager IQ en/of laag geletterdheid kan niet altijd de situatie overzien. Hierbij is de afweging bewust of onbewust niet toereikend.

De omgekeerde toets van Stimulanz biedt hier meer ruimte. Op welke wijze worden de indicatoren van de omgekeerde toets in de beleidsevaluatie en monitoring meegenomen? En wat is meer van belang? Het voorkomen van 22% van deze fraude (zoals vermeld op pagina 14) of het handhaven op maat? Wanneer is een eerste evaluatie en/of monitoring beschikbaar?

Uitgangspunt is de inwoner centraal. U geeft aan “we kijken breed naar alle mogelijke oplossingen .....het gewenste effect te bereiken” en verder “In deze brede afweging.....gevolgen voor de bewoner .....rendement voor onze gemeente .....”

Wat als de bewoner anders denkt over de oplossing? Wat wordt met de laatste zin bedoeld als de inwoner centraal staat?

In de tweede alinea wordt aangegeven “het gewenste effect is dus voor onze inwoners gelijk....” Wij vragen ons af hoe dit gelijk zou zijn terwijl er maatwerk wordt geboden?

Het is ons niet duidelijk wat precies wordt gezegd in de laatste zin van de tweede alinea “Deze werkwijze sluit aan op landelijke ontwikkelingen ..... voor deze nieuwe werkwijze”.

In de laatste alinea wordt aangegeven “vaak is het bespreekbaar maken .....en recidive te voorkomen”. Wij vinden het goed dat dit ook wordt benoemd. Het wordt ons echter niet duidelijk wanneer welke afweging wordt gemaakt? Wanneer volgt sanctionering en welke is dit dan? Wat is de verhouding met het boetebesluit?

- 4.2 Implementatiefase

Onder uitgangspunt 1, punt 2 wordt aangegeven “intensivering controle aan de poort voor WMO- en Jeugdvoorzieningen .....Participatievoorzieningen”. Wij vragen ons af hoe de werkdruk op dit moment bij de gemeente zelf is? Wij zijn van mening dat als er door werkdruk minder goed gestart wordt de kans groot is dat de toezichthouders meer werk zullen krijgen.

- 5. Financiën

Voor het budget voor “toezichthouder rechtmatigheid met aandachtsgebied Participatiewet” en “toezichthouder rechtmatigheid met aandachtsgebied WMO/Jeugdwet” worden verschillende bedragen gehanteerd. Kunt u aangeven wat hierin de overweging is?

In de laatste alinea geeft u aan “Voor 2017 schatten we de omvang van de totale fraude op € 796.440”. Wij vragen ons af hoe deze schatting tot stand is gekomen? Hoe groot het aantal frauderende personen is en hoe groot dit percentage is op het totaal aantal uitkeringsgerechtigden? Kunt u aangeven waarom er pas nu met deze inzet op toezicht en handhaving in het sociaal domein wordt gestart en niet eerder?

Als de omvang van de totale fraude voor 2017 geschat wordt op € 796.440, wat is de inschatting van de totale fraude in de jaren vanaf 2015?

Is er over de afgelopen jaren te benoemen wie de duurste gezinnen in Lansingerland zijn en is men in staat hier een beter aanbod op te doen vanuit een maatschappelijke business case? Welke casussen van onrechtmatig verstrekte uitkeringen staan open van de afgelopen jaren en welk beleid wordt hierop gevoerd? Bijvoorbeeld voor wat betreft een groep vertrokken naar het buitenland of waarin de gemeente heeft gekozen om schulden af te kopen?

Afsluiting

Het is mij een genoegen u dit advies namens de ASD aan te bieden. Graag ontvangt de ASD een schriftelijke reactie op dit voorstel. Indien u besluit om de aanbevelingen niet over te nemen dan ontvangen wij graag een toelichting.

Hoogachtend,

Adviesraad Sociaal Domein Lansingerland,
J.W.M. Thewessen, voorzitter

ASD Lansingerland
Postbus 295
2650 AG Berkel en Rodenrijs

Adviesraad Sociaal Domein Lansingerland
Postbus 295
2650 AG BERKEL EN RODENRIJS

Verzenddatum 21 februari 2019
Ons kenmerk U19.00986
Uw brief van 15 januari 2019

Domein Samenleving
Maatschappelijke Opgaven

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie

Desiree Pot

Telefoon

14 010

E-mail

desiree.pot@lansingerland.nl

Website

www.lansingerland.nl

Onderwerp **Uw advies over Toezicht en Handhaving
Sociaal Domein 2019-2022**

Geachte heer Thewessen,

Op 4 december 2018 hebben wij u gevraagd om advies uit te brengen op het concept beleidsaddendum voor integraal toezicht en handhaving in het sociaal domein 2019-2022. U heeft dit advies op 14 januari 2019 uitgebracht. Wij danken u hartelijk voor uw advies. In deze brief reageren wij per gemaakte opmerking op uw advies.

De door u gemaakte opmerkingen geven we cursief weer. Vervolgens geven we antwoord op uw vragen of vermelden we op welke manier we uw advies verwerken.

Alvorens inhoudelijk in te gaan op het addendum vragen wij ons af of uw college overweegt om het handhavingsbeleid van het sociaal domein in de toekomst te integreren met het handhavingsbeleid van andere domeinen, wat zou leiden tot meer integraliteit en meer efficiency en effectiviteit.

Naar aanleiding van deze opmerking nemen we in hoofdstuk 4 op dat we in de monitoringsfase vanaf 2020 onderzoeken of uitbreiding van dit beleid naar andere onderwerpen wenselijk is. We denken hierbij in eerste instantie aan het onderwerp BRP-fraude.

1.1 Inleiding

Ten aanzien van tweede alinea geeft u aan dat “de aanleiding voor integraal beleid voor toezicht en handhaving is dat u in 2019 het toezicht op de rechtmatigheid van de voorzieningen en verstrekkingen in het sociaal domein flink gaat uitbreiden”. Wij zouden graag willen weten wat de achterliggende reden is om dit toezicht flink uit te gaan breiden.

Wij geven u graag antwoord op uw vraag. Er zijn twee aanleidingen voor de uitbreiding van het toezicht op rechtmatigheid in het sociaal domein. De eerste aanleiding is dat we onze wettelijke taak gericht op het toezicht op rechtmatigheid van de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet nog niet volledig uitvoeren. Voor het onderzoeken van fouten en fraude met gemeentelijke voorzieningen die wij vanuit de Wmo en Jeugdwet verstrekken, hebben wij nog geen toezichthouder benoemd. De tweede aanleiding

is dat de capaciteit van gemeente Zoetermeer waar wij het toezicht op rechtmatigheid voor de Participatiewet inkochten, ontoereikend was voor de vraag van onze uitvoeringsmedewerkers Participatiewet. Hierdoor konden we niet alle signalen van onrechtmatigheid onderzoeken. In het collegeprogramma is daarom opgenomen dat we de capaciteit voor het toezicht op uitkeringsfraude per 2019 uitbreiden en organiseren binnen de eigen ambtelijke organisatie.

1.2 Doelstellingen

In de laatste alinea wordt aangegeven “..... door de stevige inzet van toezicht en handhavingsmaatregelen.....” Wij maken hieruit op dat doelstelling 3 de aanleiding lijkt te zijn voor het integrale beleid. Er moet zoveel mogelijk worden voorkomen, maar feitelijk wordt ingezet op toezicht en handhaving. Wij zijn van mening dat een goede balans tussen vertrouwen, dienstverlening en handhaving hierbij van belang is. Nu wordt de stevige inzet van toezicht en handhavingsmaatregelen benadrukt en dat leidt tot zowel preventieve als repressieve werking.

In het kader van preventie is voorlichting aan burgers/aanbieders minstens zo belangrijk. Kent en begrijpt klant/aanbieder het waarom van rechten en plichten c.q. kwaliteitseisen en wat de gevolgen zijn van het niet nakomen van de plichten? Verder dient de dienstverlening te stelen op duidelijke regels die eenvoudig zijn na te leven om de kansen op onbewuste onrechtmatigheden te verkleinen. In het beleid is er al aandacht voor uw advies. Zowel in de laatste alinea van paragraaf 1.2 als in de uitgangspunten in hoofdstuk 3 hebben wij preventie als belangrijk onderdeel van het beleid voor toezicht en handhaving benoemd. Wij zijn het met u eens dat voorlichting en duidelijke dienstverlening aan burgers en aanbieders een zeer belangrijk onderdeel is van dit beleid.

2.1 Cirkel van naleving

Hier wordt de cirkel van naleving weergegeven. De weergave wijkt ons inziens af van onderstaande gangbare versie die een evenwichtig beeld schetst. Deze versie laat zien dat ook uw college een belangrijke rol heeft in het voorkomen van fraude.

Als reactie op uw opmerking, geven we u graag een toelichting. Wij hebben de cirkel van naleving aangepast, zodat deze toepasbaar is voor zowel het toezicht op kwaliteit als op rechtmatigheid. Daarnaast sluit de aangepaste formulering beter aan op onze uitvoeringspraktijk. Wij zijn ons ervan bewust dat ons college een belangrijke rol heeft in het voorkomen van fraude. Uitgangspunt 1 van het beleid is om die reden volledig gericht op preventie.

Signalering door inwoners kan een effectieve manier zijn om fraude te bestrijden. Wij willen uw college meegeven deze signalen zeer zorgvuldig te wegen. Dit om te voorkomen dat individuele conflicten via de gemeente worden uitgevochten.

In het beleid is er al aandacht voor uw advies. Wij zijn ons ervan bewust dat alle signalen zorgvuldig moeten worden afgewogen. Onze uitvoeringsmedewerkers worden hier in de implementatiefase in getraind. In paragraaf 4.2 is dit bij uitgangspunt 2 benoemd als deskundigheidsbevordering.

2.2.2 Handhaving

U geeft in de eerste alinea een overzicht van “mogelijke” vormen van handhaving. Wij vragen ons hierbij af of er nog meer vormen van handhaving zijn?

In het overzicht geven wij een naar ons weten totaaloverzicht van alle mogelijke vormen van handhaving. Wij verduidelijken dit in de tekst.

2.2.4 Rechtmatigheid, Aard en omvang van fraude in het sociaal domein

In deze alinea worden “organisaties” genoemd die fraude plegen. Wij constateren dat over deze organisaties eigenlijk weinig wordt vermeld. Het lijkt met name om de burger te gaan. Als het echter organisaties betreft en het merendeel van de fraude daar zit, zou het voor de hand liggen om als gemeente daarop te concentreren.

Als reactie op uw opmerking, geven we u graag een toelichting. Wmo- en Jeugdwet fraude wordt over het algemeen gepleegd door aanbieders van Wmo-en Jeugdwet-voorzieningen. Hierbij wordt samen- gewerkt met of misbruik gemaakt van individuele inwoners. Fraude binnen de Participatiewet wordt over het algemeen gepleegd door individuele inwoners. Met dit integrale beleid richten we ons op zowel de fraude gepleegd door georganiseerde aanbieders als door individuele inwoners.

In de alinea hieronder over “de omvang van de geconstateerde onrechtmatigheid bij de uitvoering.....” vragen wij ons af of zich hieronder ook gevallen bevinden waarin geen oogmerk tot opzet was en of daar duidelijkheid over is. Heeft de gemeente bijvoorbeeld voldoende informatie verstrekt? Hoe zit het met de regeldruk? Wanneer is er sprake van preventief toezicht?

Om antwoord te geven op uw vragen, volgt hier een toelichting. Voor onrechtmatigheid die niet verwijtbaar is aan de inwoner, werd ook volgens het voorgaande beleid geen boete opgelegd. Er vindt doorgaans dan wel terugvordering van de teveel ontvangen uitkering plaats. Wij voorkomen dit soort situaties zoveel mogelijk door onze inwoners voor te lichten over hun rechten en plichten. Iedere inwoner die een uitkering aanvraagt, ontvangt hierover een folder. Daarnaast organiseren wij een bijeenkomst ‘rechten en plichten’ die al onze bijstandsgerechtigden volgen. Onderdeel van het beleid in dit addendum is dat we gaan onderzoeken in hoeverre we nog beter kunnen inzetten op de preventie van rechtmatigheid en op basis daarvan onze preventieactiviteiten aanscherpen (uitgangspunt 1).

In dezelfde alinea wordt gesproken over een schatting in een verkennende studie. Wij constateren dat harde cijfers dus ontbreken. Waarom wordt er dan zo’n repressief beleid toegepast?

Om antwoord te geven op uw vraag, geven wij u graag een toelichting. Wmo- en Jeugdwet fraude is een relatief nieuw verschijnsel, waardoor harde cijfers hierover inderdaad ontbreken. Omdat er bij deze fraude misbruik wordt gemaakt van kwetsbare inwoners die door deze fraude niet de zorg krijgen die zij nodig hebben, zetten we sterk in op zowel de preventie als op het stoppen van deze fraude.

2.3 Uitvoerende partijen

Wij constateren uit het overzicht in bijlage 1 dat het toezicht op kwaliteit wordt uitbesteed aan GGD Rotterdam-Rijnmond, GGD Haaglanden, JGJ en ISZW. Ten aanzien van de rechtmatigheidstoetsing missen wij heel duidelijk de proportionaliteit bij de inzet van de genoemde bevoegdheden. Die staan verwoord in 5:13 en 5:14 van de AWB. Zijn dezelfde bevoegdheden ook nodig voor de kwaliteitstoetsing?

Om antwoord te geven op uw vraag, volgt hier een toelichting. De bevoegdheden in bijlage 1 gelden voor zowel toezichthouders kwaliteit als toezichthouders rechtmatigheid. De bevoegdheden zijn functioneel voor beide onderwerpen. De regels voor proportionaliteit gelden voor onze toezichthouders, omdat zij gehouden zijn aan de regelgeving in de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Wij willen hier onze zorgen uiten over de eenzijdigheid in de opsomming van de artikelnummers.

Aangezien het hier bevoegdheden betreft die ingrijpen in de privacy van de burger, dient uw college hier zeer zorgvuldig te opereren. Artikel 5:13 schrijft immers voor: “Een toezichthouder maakt van zijn bevoegdheden slechts gebruik voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.”

Op grond van artikel 17, lid 2, van de Participatiewet is de burger de verplichting opgelegd desgevraagd de medewerking te verlenen die redelijkerwijze nodig is voor de uitvoering van de Participatiewet. De beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit spelen een belangrijke rol in de bescherming van de privacy van de belanghebbende. Volledigheidshalve wordt vermeld dat de belanghebbende zelf bepaalt

of deze medewerking verleent aan het huisbezoek en dus toestemming geeft om zijn woning binnen te treden. De belanghebbende blijft het recht behouden om toegang tot zijn woning te weigeren. De weigering kan wel nadelige consequenties hebben voor de belanghebbende.

Voor de inzet van bevoegdheden van toezichthouders gelden uiteraard de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. We zetten deze bevoegdheden pas in wanneer er sprake is van een redelijk vermoeden van een kwaliteitsprobleem of van een onrechtmatigheid. En als informatie te verkrijgen is op een minder ingrijpende manier, dan kiezen we daarvoor. Ter verduidelijking voegen we dit toe aan de tekst bij bijlage 1.

2.3.1 Toezicht kwaliteit

Wij missen hier de inhoud van de Service Level Agreements (SLA's). De inhoud van dit toezicht wordt verder niet toegelicht. Verder vragen wij ons af of de overgang van 18- naar 18+ van jeugdzorg naar Wmo in integraal beleid is geborgd?

We verduidelijken de inhoud van het toezicht op kwaliteit door de volgende tekst op te nemen in paragraaf 2.3.1: Voor iedere gemeentelijke voorziening gelden specifieke kwaliteitscriteria. In de toezichtonderzoeken controleren de toezichthouders of aan deze criteria wordt voldaan. Met de toezichthouders die wij inkopen (GGD Haaglanden en GGD Rotterdam-Rijnmond), maken we regionale afspraken over deze kwaliteitscriteria. Voor de inspectie Gezondheid en Jeugd en de inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid gelden landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria.

Over het onderwerp 'overgang van 18- naar 18+ van jeugdzorg naar Wmo' bespreken we als college op 12 februari de motie 'jeugdzorg houdt niet op bij 18 jaar'. Uit de analyse die wij naar aanleiding van de motie maakten, blijkt dat de continuïteit in de ondersteuning aan onze inwoners die 18 jaar worden op orde is en we hier goed zicht op hebben. Na ons overleg op 12 februari versturen we een brief over dit onderwerp naar de gemeenteraad. Naar aanleiding van uw vraag sturen we de Adviesraad Sociaal Domein een afschrift van deze brief.

3.1 Uitgangspunt 1, duidelijke voorlichting en controle aan alle poorten

"Op deze manier voorkomen we dat kwetsbare inwoners niet de kwalitatieve WMO-, Jeugd- of re-integratievoorziening krijgen die wij voor hen verwachten...." Deze zin schept verwarring. Het gaat er toch om te voorkomen dat kwetsbare inwoners onrechtmatig een voorziening krijgen?

We nemen een verduidelijking op in de tekst van paragraaf 3.1: Met de duidelijke voorlichting en controle aan de poorten voorkomen we zoveel mogelijk kwaliteitsproblemen en onrechtmatig verstrekte voorzieningen. En hierdoor voorkomen we dat kwetsbare inwoners niet de kwalitatieve Wmo-, Jeugd- of re-integratievoorziening krijgen die wij voor hen verwachten en dat we inwoners met weinig draagkracht een boete moeten opleggen.

In laatste zin van de tweede alinea staat vermeld dat u de eisen aan PGB-vaardigheid gaat aanscherpen. Wij vragen ons af wat het doel van die verscherping is? Wordt het moeilijker gemaakt om een PGB te krijgen en zijn er nu signalen dat PGB's onrechtmatig zijn verkregen of verkeerd worden ingezet? Wij verwijzen nogmaals naar de balans tussen vertrouwen, dienstverlening en handhaving.

Om antwoord te geven op uw vragen, geven wij u graag een toelichting. Landelijk zijn er signalen dat er voor PGB's een groter risico geldt op onrechtmatig gebruik. Om die reden scherpere we de eisen aan PGB-vaardigheid waar mogelijk aan. Uitgangspunt blijft dat het voor iedereen mogelijk blijft om te kiezen voor een PGB wanneer dat bijdraagt aan de best passende zorg.

Verder ontbreekt volgens ons het onderdeel “consequenties” op het niet nakomen van de plichten. Optimale dienstverlening en eenduidige werkprocessen verkleinen ook de ruimte voor het maken van fouten en het plegen van fraude, zowel bij ZIN als bij PGB’s.

Voorlichting over de consequenties van het niet nakomen van plichten is op dit moment al onderdeel van de strenge controle aan de poort van de Participatiewet. Dit vullen we aan in de tekst van paragraaf 3.1.

Daarnaast is in de implementatiefase van dit beleid al aandacht voor uw tweede punt. We zetten in op optimale dienstverlening en eenduidige werkprocessen door middel van deskundigheidsbevordering voor onze medewerkers. Hierbij is vooral aandacht voor het opstellen van passende zorgplannen en beschikkingen.

3.2 Uitgangspunt 2, integrale signalering

*“Er kunnen signalen van onrechtmatigheid en kwaliteitsproblemen zijn tijdens het aanvraagproces .....”
Is het mogelijk om dit wat concreter te maken? Wie zijn bijvoorbeeld degenen die signalen kunnen opvangen? Wie moet zich bij het lezen van deze zin aangesproken voelen? Waar kan de inwoner met signalen terecht? Bijvoorbeeld bij gebrekkige zorg? Wie onderzoekt de signalen van inwoners?*

Om antwoord te geven op uw vragen, geven wij u graag een toelichting. In de cirkel van naleving in paragraaf 2.1 is opgenomen dat signalen van kwaliteitsproblemen en onrechtmatigheid bij verschillende partijen van onze gemeente kunnen binnenkomen. In de tekst van paragraaf 3.2 is opgenomen dat alle signalen zo snel mogelijk bij onze uitvoeringsmedewerkers of toezichthouders terecht moeten komen. In paragraaf 4.2 is in de implementatiefase opgenomen dat we een meldpunt inrichten voor signalen. Dit meldpunt is onder andere bedoeld voor inwoners. De toezichthouders onderzoeken de signalen, eventueel in samenwerking met onze uitvoeringsmedewerkers. Dit is uitgebreid beschreven in paragraaf 2.2 over de uitvoerende partijen.

In de tweede alinea wordt aangegeven “Om deze fraude zo snel mogelijk te stoppen, is het van belang om dit signaal met de betreffende inwoner te bespreken”. Wij vragen ons af of hier een protocol voor is? Hoe worden mensen hierop aangesproken en zorg je ervoor dat mensen met je in gesprek blijven. Bij fraude zouden mensen moeten weten dat zij iets doen wat niet mag. Waarom zou dit bespreekbaar gemaakt moeten worden in relatie met wat wordt genoemd in 3.4 bij fraude harde maatregelen.

In paragraaf 4.2 is opgenomen dat we in de implementatiefase aandacht hebben voor deskundigheidsbevordering. Het bespreekbaar maken van kwaliteitsproblemen en onrechtmatigheid is hierbij inderdaad een belangrijk onderdeel. We voegen dit toe in de tekst van implementatiethema 1 bij uitgangspunt 2.

Daarnaast lichten we graag toe waarom we inzetten op het bespreekbaar maken van onrechtmatigheid en kwaliteitsproblemen. Dit doen wij met het oog op subsidiariteit en privacy. Ons doel is in eerste instantie het stoppen van de onrechtmatigheid of kwaliteitsproblemen. Als het bespreekbaar maken niet voldoende is om dit doel te bereiken, gaan we over tot de inzet van toezicht en handhaving. Daarnaast delen we op deze manier zo min mogelijk persoonsgegevens zonder medeweten van de betreffende inwoner.

3.3 Uitgangspunt, sluitende samenwerking in de keten van toezicht en handhaving Paragraaf 3.3.1

In de eerste alinea wordt aangegeven “Bij ingewikkelde omvangrijke zaken .....schakelen de Participatiewet professionals de toezichthouder in”. Het is ons niet duidelijk wat de taakverdeling is? Op basis van de AWB heeft de toezichthouder bevoegdheden. Mag een participatiewet professional dan bij een simpele zaak (en wat is dan simpel) (en binnen kantoortijden) zelf aan de slag met de bevoegdheden van de AWB?

Al onze uitvoeringsmedewerkers hebben ook de rol van toezichthouder en kunnen vanuit deze rol gebruik maken van de bevoegdheden van de Awb. In de tekst van paragraaf 3.3.1 verduidelijken we dit.

Vervolgens wordt aangegeven dat de toezichthouder de expert is met extra onderzoeksbevoegdheden. Het lijkt ons dat bij simpele zaken en tijdens kantoortijden toezichthouders toch ook ingeschakeld moeten worden?

Wij zijn het eens met uw advies en nemen in paragraaf 3.3.1 op dat de toezichthouders betrokken zijn bij alle onderzoeken naar rechtmatigheid die niet volledig administratief afgehandeld worden.

Paragraaf 3.3.2

In de laatste alinea wordt aangegeven “In deze regionale ..... aandacht te hebben voor handhaving” Wij vragen ons af: hoe? Kunt u dit concreter maken?

We nemen uw advies over door de volgende zin toe te voegen aan de tekst: “Er kunnen bijvoorbeeld regionale afspraken gemaakt worden over de resultaatafspraken in indicaties, regionale informatiedeling en te treffen maatregelen.”

Paragraaf 3.3.3

In de laatste zin wordt aangegeven “hiertoe organiseren we samenwerking .....” Wij vragen ons af hoe dit wordt georganiseerd. Kunt u dit aangeven?

We passen de tekst hier niet op aan, omdat de concrete samenwerking nog onduidelijk is. De invulling hiervan laten we over aan de toezichthouders die nog in dienst moeten treden bij onze gemeente.

3.4 Uitgangspunt 4, handhaving op maat

Bij dit uitgangspunt wordt onderscheid gemaakt tussen bewust en onbewust misbruik. In het laatste geval spreekt uw college van een fout, waarbij wordt aangegeven dat het niet effectief is om stevige maatregelen te treffen. Een inwoner die bewust een onrechtmatigheid veroorzaakt kan daarentegen wel rekenen op stevige handhavingsmaatregel. De vraag die hier rijst is, hoe uw college het betreffende onderscheid zal maken om te kunnen beoordelen welke vorm van handhaving zal worden toegepast? Kan uw college aangeven aan welke “stevige handhavingsmaatregelen” moet worden gedacht, aangezien het lijkt alsof uw college de betreffende burger in specifieke gevallen strenger wil “straffen” dan de bestaande regelgeving voorschrijft, verwijzend naar de “ontwikkelingen binnen Toezicht Sociaal Domein”?

Om antwoord te geven op uw vragen, volgt hier een toelichting. Het nieuwe beleid biedt geen extra mogelijkheden tot ‘streng straffen’. De ‘stevige handhavingsmogelijkheden’ waarover het beleid spreekt, bestaan nu ook al. Door de capaciteitsuitbreiding voor de inzet op toezicht ontstaat wel de mogelijkheid om meer onrechtmatigheid te signaleren en hier consequent op te handhaven. De handhavingsmogelijkheden staan beschreven in paragraaf 2.2.2. De beoordeling van de inzet van handhavingsmaatregelen ligt bij onze uitvoeringsmedewerkers. In de implementatiefase worden onze medewerkers opgeleid om deze afweging goed te kunnen maken.

Wij adviseren uw college om een handhavingsstrategie te ontwikkelen, indien deze nog niet bestaat. Dit is een beslis ondersteunend model die de handhaver in het proces helpt om te komen tot uniforme besluiten, waarbij dient te worden opgemerkt dat er in bijzondere gevallen gemotiveerd van de regel mag worden afgeweken. De motivatie dient schriftelijk te worden vastgelegd waardoor de afhandeling reproduceerbaar is en kan het duidelijk zijn dat er geen sprake is van willekeur.

In het beleid is er al aandacht voor uw advies. In de implementatiefase is namelijk de ontwikkeling van een 'ondersteunend model voor beargumenteerde handhaving' opgenomen. Doel van dit instrument is het voorkomen van willekeur.

Verder adviseren wij uw college om ook te kijken naar inzicht en handelingsbekwaamheid (zie het WRR rapport: Weten is nog geen doen). Als voorbeeld: een inwoner met een psychische beperking, lager IQ en/of laaggeletterdheid kan niet altijd de situatie overzien. Hierbij is de afweging bewust of onbewust niet toereikend.

We nemen uw advies over door aan implementatiethema 1 bij uitgangspunt 4 toe te voegen dat we in de deskundigheidsbevordering gericht op handhavingsbesluiten ook aandacht hebben voor de handelingsbekwaamheid van onze inwoners.

De omgekeerde toets van Stimulansz biedt hier meer ruimte. Op welke wijze worden de indicatoren van de omgekeerde toets in de beleidsevaluatie en monitoring meegenomen? En wat is meer van belang? Het voorkomen van 22% van deze fraude (zoals vermeld op pagina 14) of het handhaven op maat? Wanneer is een eerste evaluatie en/of monitoring beschikbaar?

Om antwoord te geven op uw vragen, geven we u graag een toelichting. Uitgangspunt 4 is gebaseerd op het gedachtengoed van de omgekeerde toets van Stimulansz. De inwoner staat voor ons centraal. Zowel handhaving op maat als het voorkomen van fraude zijn om die reden belangrijk. De monitoring en evaluatie vindt plaats vanaf 2020.

Uitgangspunt is de inwoner centraal. U geeft aan "we kijken breed naar alle mogelijke oplossingen .....het gewenste effect te bereiken" en verder "In deze brede afweging.....gevolgen voor de bewoner .....rendement voor onze gemeente .....". Wat als de bewoner anders denkt over de oplossing? Wat wordt met de laatste zin bedoeld als de inwoner centraal staat?

Om antwoord te geven op uw vragen, volgt hier een toelichting. De uitvoeringmedewerker is hierin in de lead. Hij/zij neemt het uitgangspunt van de inwoner mee, maar dit is niet leidend. De inwoner kan niet zelf besluiten over de te treffen handhavingsmaatregelen. De inwoner staat centraal. Dit houdt in dat we eerst kijken naar welke keuze het beste is voor de inwoner. Vervolgens kijken we ook naar het rendement voor onze gemeente en de mogelijkheden van de wet.

In de tweede alinea wordt aangegeven "het gewenste effect is dus voor onze inwoners gelijk...." Wij vragen ons af hoe dit gelijk zou zijn terwijl er maatwerk wordt geboden?

Dit lichten wij graag voor u toe. Volgens het gedachtengoed van de omgekeerde toets van Stimulansz kun je maatwerk bieden in de oplossing, waardoor het effect voor verschillende inwoners gelijk is. Wij sluiten aan bij dit gedachtengoed.

Het is ons niet duidelijk wat precies wordt gezegd in de laatste zin van de tweede alinea "Deze werkwijze sluit aan op landelijke ontwikkelingen ..... voor deze nieuwe werkwijze".

Om antwoord te geven op uw vragen, geven we u graag een toelichting. Met het bieden van maatwerk om het gewenste effect te bereiken sluiten we aan op bestaande landelijke ontwikkelingen waarin meer vanuit de inwoner en minder vanuit de regels wordt gedacht. Voor sommige inwoners zijn 'stevige handhavingsmaatregelen' de trigger om de stap te zetten naar het zoeken van werk. Wij vinden het in

het belang van de inwoner dat zij deze stap gaan zetten en om die reden kunnen we dus kiezen voor een handhavingsmaatregel. Ook op deze manier bieden we maatwerk om het gewenst effect te bereiken.

In de laatste alinea wordt aangegeven “vaak is het bespreekbaar maken .....en recidive te voorkomen”. Wij vinden het goed dat dit ook wordt benoemd. Het wordt ons echter niet duidelijk wanneer welke afweging wordt gemaakt? Wanneer volgt sanctionering en welke is dit dan? Wat is de verhouding met het boetebesluit?

Dit nemen we nu nog niet op in de tekst, maar werken we verder uit in de implementatiefase. Hier volgt voor u alvast een toelichting. Afhankelijk van wat nodig is om het gewenst effect te bereiken, volgt wel of geen maatregel. Het niet opleggen van maatregelen, in het geval van fouten, is daarmee ook een mogelijkheid. We gaan pas over tot sanctionering als dit nodig is om bewust onrechtmatig gedrag te doorbreken.

4.2 Implementatiefase

Onder uitgangspunt 1, punt 2 wordt aangegeven “intensivering controle aan de poort voor WMO- en Jeugdvoorzieningen .....Participatievoorzieningen”. Wij vragen ons af hoe de werkdruk op dit moment bij de gemeente zelf is? Wij zijn van mening dat als er door werkdruk minder goed gestart wordt de kans groot is dat de toezichthouders meer werk zullen krijgen.

Wij geven u graag een antwoord op uw vraag. Naar verwachting neemt de werkdruk voor onze medewerkers niet toe, omdat er 2.0 fte toegevoegd wordt voor de toezichthoudende taken. We verwachten dat er hierdoor meer expertise ontstaat op het gebied van toezicht en dat er kortere lijnen ontstaan, waardoor we efficiënter en effectiever kunnen werken.

5. Financiën

Voor het budget voor “toezichthouder rechtmatigheid met aandachtsgebied Participatiewet” en “toezichthouder rechtmatigheid met aandachtsgebied WMO/Jeugdwet” worden verschillende bedragen gehanteerd. Kunt u aangeven wat hierin de overweging is?

Wij beantwoorden uw vraag graag en verduidelijken dit in de tekst onder de tabel. Het verschil in de bedragen voor de twee toezichthouders rechtmatigheid heeft te maken met de financiering vanuit verschillende budgetten. De toezichthouder Wmo en Jeugdwet financieren we uit twee verschillende budgetten: voor de Wmo en de Jeugdwet. En de toezichthouder Participatiewet financieren we uit het budget voor de Participatiewet. Overigens kunnen beide toezichthouders elkaar waar nodig ondersteunen en vervangen.

In de laatste alinea geeft u aan “Voor 2017 schatten we de omvang van de totale fraude op € 796.440”. Wij vragen ons af hoe deze schatting tot stand is gekomen? Hoe groot het aantal frauderende personen is en hoe groot dit percentage is op het totaal aantal uitkeringsgerechtigden? Kunt aangeven waarom er pas nu met deze inzet op toezicht en handhaving in het sociaal domein wordt gestart en niet eerder?

Het geschatte bedrag van € 769.440 bestaat uit de totale geconstateerde onrechtmatigheid bij de uitvoering van de Participatiewet in 2017 van € 564.505, de geschatte onrechtmatigheid binnen de uitvoering van de Wmo van € 84.575 en de geschatte onrechtmatigheid binnen de uitvoering van de Jeugdwet van € 147.360. Deze uitgesplitste bedragen zijn eerder genoemd in paragraaf 2.2.4. In 2017 waren er in totaal 49 inwoners met een terugvordering in verband met onrechtmatig verstrekte bijstandsuitkering. Dit betreft ongeveer 8 procent van het totale gemiddelde aantal bijstandsgerechtigden in 2017. De redenen voor de start van deze inzet op toezicht en handhaving hebben wij benoemd bij de tweede opmerking van uw advies op p.1 van deze brief.

Als de omvang van de totale fraude voor 2017 geschat wordt op € 796.440, wat is de inschatting van de totale fraude in de jaren vanaf 2015?

Deze vraag kunnen wij helaas niet gemakkelijk beantwoorden. Voor het beleidsaddendum vinden we het antwoord op deze vraag ook niet relevant. In dit beleid baseren we ons op de meest recente cijfers die op het moment van de beleidsontwikkeling voorhanden waren, de cijfers van 2017.

Verder vragen wij ons af of de overgang van 18- naar 18+ van jeugdzorg naar Wmo in integraal beleid is geborgd?

Over het onderwerp 'overgang van 18- naar 18+ van jeugdzorg naar Wmo' bespreken we als college op 12 februari de motie 'jeugdzorg houdt niet op bij 18 jaar'. Uit de analyse die wij naar aanleiding van de motie maakten, blijkt dat de continuïteit in de ondersteuning aan onze inwoners die 18 jaar worden op orde is en we hier goed zicht op hebben. Na ons overleg op 12 februari versturen we een brief over dit onderwerp naar de gemeenteraad. Naar aanleiding van uw vraag sturen we de Adviesraad Sociaal Domein een afschrift van deze brief.

Is er over de afgelopen jaren te benoemen wie de duurste gezinnen in Lansingerland zijn en is men in staat hier een beter aanbod op te doen vanuit een maatschappelijke business case? Welke casussen van onrechtmatig verstrekte uitkeringen staan open van de afgelopen jaren en welk beleid wordt hierop gevoerd? Bijvoorbeeld voor wat betreft een groep vertrokken naar het buitenland of waarin de gemeente heeft gekozen om schulden af te kopen?

Dit soort vragen vinden wij interessant om mee te nemen naar de fase van monitoring en evaluatie van het beleid.

Wij willen u graag hartelijk bedanken voor het uitgebrachte advies. Dankzij uw kritische opmerkingen en vragen hebben wij het beleid aangescherpt en verduidelijkt.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Lucas Vokurka
Secretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bijlage:

- beleidsaddendum Integraal Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022

Commissie Samenleving

Verzenddatum 21 februari 2019
Ons kenmerk U19.01525

Domein Samenleving
Maatschappelijke Opgaven

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie

Desiree Pot

Telefoon

14 010

E-mail

info@lansingerland.nl

Website

www.lansingerland.nl

Onderwerp **Integraal beleid voor toezicht en handhaving
in het sociaal domein 2019-2022**

Geachte heer, mevrouw,

Met trots bieden we u hierbij ons integrale beleid aan voor toezicht en handhaving in het sociaal domein. In deze brief informeren we u graag over de ambitie en achtergrond van dit beleid.

Ambitie

Met onze inzet op toezicht en handhaving zorgen we ervoor dat onze inwoners de hulp en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben en dat deze van een hoge kwaliteit is. Ook zorgen we ervoor dat onze publieke middelen niet besteed worden aan hulp en ondersteuning die niet nodig is of zelfs niet geleverd wordt.

We beschermen hiermee onze kwetsbare inwoners die hulp en ondersteuning nodig hebben tegen PGB-fraude en gebrekkige kwaliteit. En we stimuleren onze inwoners om aan het werk te gaan als dat kan en er niet voor te kiezen om afhankelijk te zijn van de overheid. Werken is namelijk meer dan een inkomen. Het geeft een gevoel van eigenwaarde door ergens bij te horen en aan bij te dragen.

Achtergrond

Vanaf 2019 heeft u in de Begrotingsraad 2019 het budget uitgebreid voor het houden van toezicht in het sociaal domein. Met dit beleid geven we uitvoering aan dit besluit. Met het uitgebreide budget werven we twee toezichthouders rechtmatigheid sociaal domein. Met de komst van deze toezichthouders gaan we vaker onderzoek doen naar signalen van onrechtmatigheid. In het nieuwe beleid geven we de uitgangspunten die richting geven aan deze verandering.

Door de uitvoering van de verschillende wetten in het beleid te combineren, kunnen we voor de nieuwe onderdelen van toezicht voor onze gemeente leren van de bestaande uitvoeringspraktijk van de Participatiewet. Daarnaast is er in dit beleid een integrale werkwijze opgenomen voor onze medewerkers in de uitvoering.

Naar verwachting levert dit meer signalen van gebrekkige kwaliteit en fraude op die de toezichthouders vervolgens kunnen onderzoeken. Op deze manier werken we met dit beleid op een effectieve manier aan kwaliteitsborging en het stoppen van onrechtmatigheid.

Tot slot

Op verzoek van het Kenniscentrum Handhaving en Naleving van de Vereniging van Nederlands Gemeenten vervullen wij met dit beleid een voorbeeldfunctie voor andere gemeenten. Lansingerland is één van de eerste gemeenten met integraal beleid voor toezicht en handhaving in het sociaal domein. Voor andere gemeenten is dit een bron van inspiratie.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Lucas Vokurka
Secretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bijlage(n): Raadsvoorstel BR1900013 en bijbehorende bijlagen

Actualiteiten commissie 14 maart 2019 – ingebracht door Wouter Hoppenbrouwer

Onderwerp: Beeldvormingsavond over ouderen in Lansingerland.

De laatste tijd is de raadsagenda rijkelijk gevuld met onderwerpen als woningbouw, duurzaamheid en jeugd en Jongeren.

Onze verantwoordelijkheidsgebied "Ouderen" krijgt fragmentarisch onze aandacht.

Mede door de vergrijzing in Lansingerland lopen een aantal raadsleden met de vraag rond: Zijn wij als gemeente Lansingerland fit voor de toekomst als het gaat om de beleidsuitdaging "Ouderen".

Daarom is het idee opgevat om een beeldvorming - op initiatief van de gemeenteraad- te organiseren waarbij de vitaliteitsvraag centraal staat, maar ook de vraag hoe wij als gemeenteraad invulling geven aan ons kaderstellende taak.

Het idee is om betrokken partijen uit te nodigen die zich dagelijks inzetten, maar door de waan van de dag niet voldoende gelegenheid hebben om hun visie met ons te delen. Denk hierbij aan de ouderenbonden, ouderenadviseurs, coordinator mantelzorg en 3B wonen.

Vragen:

Is er behoefte aan een raadsinitiatief om een beeldvormingsavond te organiseren over roobuust ouderenbeleid/zorg dat op de toekomst is voorbereid;

zo ja, kan er vanuit elke partij een vertegenwoordiger worden aangewezen, die bereid is mee te denken over de organisatie i.s.m. griffie en agendacommissie.